

ISBN 978-9975-3160-6-4

9 789975 316064

EDUCAȚIE PENTRU DREPTURILE OMULUI • Clasele I–IV • Curriculum • Ghidul învățătorului

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

AMNESTY INTERNATIONAL
MOLDOVA

EDUCAȚIE

PENTRU DREPTURILE OMULUI

Curriculum
Ghidul învățătorului

I-IV

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

AMNESTY INTERNATIONAL
MOLDOVA

EDUCAȚIE PENTRU DREPTURILE OMULUI

Clasele I–IV

Curriculum
Ghidul învățătorului

CZU 37.015:341.231.14(072)
E 19

Editura GUNIVAS

str. Ion Creangă 62/4, Chișinău MD-2064, Republica Moldova
Tel.: (+373 22) 92 71 78; 92 71 80. Tel./fax: (+373 22) 59 39 32
E-mail: gunivas@gmail.com

COORDONATOR PROIECT:

Violeta TERGUȚĂ, Director Programe, Amnesty International Moldova,

AUTORI:

Tatiana ȘOVA, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar,
Universitatea de Stat „Alecru Russo” din Bălți

Angela CUTASEVICI, învățătoare la clasele primare, grad didactic superior,
Liceul Teoretic „Ion Creangă”, mun. Chișinău

Olga NEAMȚU, învățătoare la clasele primare, grad didactic întâi,
Școala primară-Grădiniță nr. 152 „Pas cu Pas”, mun. Chișinău

Ioșif MOLDOVANU, consultant în domeniul Educației pentru Drepturile Omului/
Drepturile Copilului, Directorul Centrului de Informare și Documentare privind
Drepturile Copilului din Moldova, CIDDC

Corector: Maria Barbă

Prezentare grafică: Teodor Grigoriu

Credit imagini: freepic.com

Prepress: Editura GUNIVAS

Tipar: Tipografia BALACRON

ISBN: 978-9975-3160-6-4

© Text: Amnesty International Moldova, 2019.

© Prezentare grafică: GUNIVAS, 2019, pentru prezenta ediție.

Toate drepturile rezervate.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Educație pentru drepturile omului : Clasele 1-4 : Curriculum : Ghidul învățătorului /
Tatiana Șova, Angela Cutasevici, Olga Neamțu [et al.] ; coord. proiect.: Violeta Terguță ;
Min. Educației, Culturii și Cercet. al Rep. Moldova, Amnesty Intern. Moldova. – Chișinău :
Gunivas, 2019 (Tipogr. „Balacron”). – 224 p. : fig., tab.

Aut. sunt indicați pe vs. f. de tit. – 1000 ex.

ISBN 978-9975-3160-6-4.

37.015:341.231.14(072)

E 19

CURRICULUM
pentru disciplina opțională

EDUCAȚIE
PENTRU DREPTURILE OMULUI

Aria curriculară:
EDUCAȚIE SOCIO-UMANISTICĂ

Clasele I–IV

Approbat la ședința Consiliului Național pentru Curriculum (Ordinul MECC nr. 792 din 25 mai 2018 „Cu privire la aprobarea materialelor prezentate la CNC”).

AUTORI:

Tatiana ȘOVA, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar,

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți

Angela CUTASEVICI, învățătoare la clasele primare, grad didactic superior,

Liceul Teoretic „Ion Creangă”, mun. Chișinău

Olga NEAMȚU, învățătoare la clasele primare, grad didactic întâi,

Școala primară-Grădiniță nr. 152 „Pas cu Pas”, mun. Chișinău

Iosif MOLDOVANU, consultant în domeniul Educației pentru Drepturile Omului/

Drepturile Copilului, Directorul Centrului de Informare și Documentare privind

Drepturile Copilului din Moldova, CIDDC

RECENZENȚI:

Valentina URSU, doctor, conferențiar universitar, șef de catedră,

Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”, Chișinău

Valentina PRIȚCAN, doctor în psihologie, conferențiar universitar,

Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți

Lilia GUȚALOV, doctor în pedagogie, director, Gimnaziul „Al. I. Cuza”, Bălți

Maia BĂNĂRESCU, Avocat al Poporului pentru Drepturile Copilului

Andrei BRIGHIDIN, magistrul în Drepturile Omului, Membru al Consiliului

pentru Prevenirea și Eliminarea Discriminării și Asigurarea Egalității.

1. ARGUMENT

Problematica drepturilor omului este actuală și complexă în lumea contemporană, fiind frecvent subiectul dezbaterilor la numeroase foruri educaționale de nivel național și internațional. Menționăm că Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite a descris Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948 drept un ideal comun de atins de toate popoarele și națiunile.

Pentru a ajuta societățile să asigure condițiile necesare dezvoltării tuturor membrilor săi, inclusiv celor mai vulnerabili, precum sunt copiii, în ultimele decenii au fost adoptate mai multe documente internaționale. *Convenția cu privire la Drepturile Copilului* (CDC) este unul dintre aceste acte. Ea oferă un cadru complet de principii și standarde interdependente, care garantează o viață cu demnitate pentru toți copiii. CDC este principala resursă pentru cei care lucrează pentru realizarea drepturilor copiilor, inclusiv pentru cadrele didactice. CDC are o abordare holistică, reunind într-un singur instrument internațional drepturile civile, politice, economice, culturale și sociale.

Parlamentul Republicii Moldova a ratificat, la 12 decembrie 1990, Convenția cu privire la Drepturile Copilului și, astfel, s-a angajat să facă aceste drepturi cunoscute tuturor – adulților și copiilor. Disciplina opțională „Educație pentru drepturile omului” este un răspuns la acest angajament, menit să contribuie la formarea competențelor civice ce țin de exercitarea drepturilor și responsabilităților omului – fundament al vieții într-o societate democratică.

Convenția cu privire la Drepturile Copilului (Articolul 29) prevede că educația trebuie să fie direcționată, printre altele, în scopul:

- a) Dezvoltării respectului pentru drepturile omului și pentru libertățile fundamentale, precum și pentru principiile consacrate în Carta Națiunilor Unite;
- b) Pregătirea copilului pentru viața responsabilă într-o societate liberă, în spiritul înțelegerii, păcii, toleranței, egalității între sexe și prietenia între toate popoarele, grupurile etnice și religioase;

Drept finalitate, la nivel macrostructural, școala, prin realizarea *Educației pentru drepturile omului*, contribuie la atingerea idealului educațional, stipulat de Codul Educației (2014): formarea personalității cu spirit de inițiativă, capabile de autodezvoltare, care posedă nu numai un sistem de cunoștințe și competențe necesare pentru angajare pe piața muncii, dar și independentă de opinie și acțiune, fiind deschisă pentru dialog intercultural în contextul valorilor naționale și universale asumate.

În acest context, curriculumul „Educație pentru drepturile omului” reprezintă o ofertă curriculară de disciplină opțională pentru învățământul primar, justificată din următoarele considerente:

- ✓ Racordarea demersurilor referitoare la educația pentru drepturile omului la prevederile documentelor și angajamentelor internaționale: Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948), Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (1950), Convenția cu privire la Drepturile Copilului (1989), Declarația ONU privind educația și formarea în domeniul drepturilor omului (2002), Observațiile finale ale Comitetului pentru Drepturile Copilului pentru Republica Moldova (2009), Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului (2012) etc.;
- ✓ Solicitarea din partea copiilor, implicați în procesul de monitorizare a drepturilor omului/copilului, a unei intervenții focalizate pe studierea drepturilor omului la toate treptele de școlaritate, cu accent pe caracterul aplicativ al acesteia;
- ✓ Actualitatea demersului de cunoaștere, explorare și experimentare a drepturilor omului, necesar pentru dezvoltarea la elevi a comportamentului de respectare a acestora în medii și roluri sociale diferite;
- ✓ Necesitatea familiarizării copiilor, în calitate de titulari de drepturi, cu instrumentele naționale și internaționale de protecție a drepturilor omului pentru a-și revendica drepturile;
- ✓ Dezvoltarea la elevii claselor primare a comportamentului pro-social, inerent cetățenilor comunităților democratice, pentru a

aprecia gradul de respectare a drepturilor omului și lua atitudine civică în varii contexte și roluri sociale.

Structura curriculumul „Educația pentru drepturile omului” include următoarele componente:

- **Argument** – prezentarea scopului opționalului și a legislației specifice europene și naționale, prin care se subliniază importanța disciplinei, principiile și valorile fundamentale, precum și particularitățile acesteia;
- **Competențe cheie/transversale dezvoltate în cadrul disciplinei**, corelate cu domeniile de competențe cheie;
- **Competențe specifice** și conținuturi asociate acestora, care propun elemente derivate din caracteristicile educaționale ale disciplinei;
- **Valori și atitudini** ce completează dimensiunea cognitivă a învățării cu cea afectiv-atitudinală, din perspectiva studierii disciplinei;
- **Baza conceptuală** a disciplinei opționale EDO;
- **Administrarea disciplinei**;
- **Unitățile de conținut, conținuturile, activitățile de învățare și evaluare pe clase**;
- **Referințe bibliografice.**

Menționăm că competențele cheie/transversale sunt preluate din trunchiul comun dezvoltat în școala primară, competențele specifice sunt corelate cu unitățile de conținut, corespondența dintre acestea nefiind biunivocă – o anumită competență specifică poate fi dezvoltată prin diferite unități de conținut.

Sugestiile metodologice au rolul de a orienta utilizarea prezentului curriculum în proiectarea și realizarea activităților educative în concordanță cu specificul disciplinei și cu statutul acesteia de curs opțional.

Educația pentru Drepturile Omului este definită ca un proces de învățare, care are drept scop:

- ✓ Să promoveze înțelegerea propriilor drepturi și a responsabilităților aferente;

- ✓ Să dezvolte atitudinea de respect și apreciere a unicității fiecărui individ;
- ✓ Să formeze competențe, care vor permite copiilor să acționeze pentru promovarea și apărarea drepturilor omului.

Drepturile omului sunt un element central al bunăstării acestuia. Ele garantează atât demnitatea, cât și identitatea umană (individuală și colectivă) și, astfel, dau scop și valoare existenței. Ele garantează integritatea fizică a persoanei și securitatea umană a tuturor popoarelor.

2. COMPETENȚE CHEIE/TRANSVERSALE

Taxonomia competențelor-cheie conform Codului Educației al Republicii Moldova, art. 11, alineatul (2):

- a) Competențe de comunicare în limba română;
- b) Competențe de comunicare în limba maternă;
- c) Competențe de comunicare în limbi străine;
- d) Competențe în matematică, științe și tehnologie;
- e) Competențe digitale;
- f) Competența de a învăța să înveți;
- g) Competențe sociale și civice;
- h) Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă;
- i) Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale.

COMPETENȚE TRANSDISCIPLINARE

COMPETENȚĂ GENERALĂ LA NIVEL DE TREAPTĂ ȘI ARIE CURRICULARĂ

Exercitarea propriilor drepturi și responsabilități, valorizând demnitatea umană, drepturile omului, democrația, justiția, corectitudinea, egalitatea și supremația legii.

COMPETENȚE SPECIFICE DISCIPLINEI

1. Descrierea semnificației drepturilor și responsabilităților omului în contexte diferite, demonstrând respect pentru demnitatea fiecăruia.
2. Aplicarea diferitelor instrumente și metode pentru a-și revendica drepturile de la titularii de obligații, optând pentru dreptate.
3. Luarea de atitudine în situațiile de nerespectare a legii, empatizând cu persoanele/grupurile de oameni drepturile cărora sunt încălcate.

3. REPERE CONCEPTUALE ALE DISCIPLINEI

Drepturile ca o relație dintre titularul de drepturi și titularul de obligații

Faptul că Republica Moldova a ratificat Convenția cu privire la Drepturile Copilului înseamnă că statul recunoaște copiii drept *titulari de drepturi* și stabilește o gamă largă de obligații față de copii, pe care le au structurile/instituțiile statului, în calitate de *titulari de obligații*. *Drepturile sunt trăite atunci când funcționează relația dintre titularul de obligații și titularul de drepturi*. Pentru ca această relație să funcționeze, acei care au obligații trebuie să fie capabili să-și îndeplinească obligațiile, iar acei care au drepturi trebuie să fie împuterniciți să ceară respectarea drepturilor lor. Ceea ce stabilește și susține relația dintre titularul de drepturi și titularul de obligații este conceptul de *responsabilitate*. Statul are responsabilitatea primară de a asigura ca drepturile tuturor oamenilor să fie în egală măsură respectate, protejate, iar realizarea lor să fie asigurată. Titularii de drepturi sunt și ei responsabili pentru respectarea drepturilor altor persoane, atât din punct de vedere moral, cât și legal, conform prevederilor legislației naționale.

Convenția cu privire la Drepturile Copilului abordează relația dintre drepturile copilului, responsabilitățile părinților și obligațiile legale ale statului ca o *relație triumfiulară dintre copil, familie și stat*.

Convenția cu privire la Drepturile Copilului consideră copilul un subiect activ al drepturilor. Într-o oarecare măsură, Convenția stabilește o relație directă între copil și stat. Această relație semnifică faptul că nici o parte, nici chiar părintele, nu are drept de „proprietate” asupra copilului. Relația dintre copil, părinții acestuia și stat este definită în al doilea alineat al articolul 3 din Convenția cu privire la Drepturile Copilului: „Statele părți se obligă să asigure copilului protecția și îngrijirea necesare în vederea asigurării bunăstării sale, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau ale altor persoane, cărora acesta le-a fost încredințat în mod legal, și în acest scop vor lua toate măsurile legislative și administrative corespunzătoare”.

Educația privind drepturile omului în școală este obligația statului.

Carta Consiliului European privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului stipulează că educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului trebuie să fie integrate în curriculumul pentru educația preșcolară și pentru învățământul primar, secundar, general și profesional. De asemenea, statele membre ar trebui să continue să revizuiască și să actualizeze educația pentru cetățenie democratică și pentru drepturile omului în curriculum, pentru a-i asigura relevanța și durabilitatea.

Educația pentru drepturile omului se referă la educație, formare, creșterea gradului de conștientizare, informare, practici și activități care au ca scop, prin formarea la elevi a **cunoștințelor, capacităților, atitudinilor și comportamentelor**, să îi pregătească și să îi încurajeze să contribuie la construirea și apărarea unei culturi universale a drepturilor omului în societate, în vederea promovării și protejării drepturilor omului și libertăților fundamentale.

În contextul noilor politici educaționale, EDO se vrea a fi un răspuns la provocările lumii contemporane, dinamică și în continuă schimbare. Conceptele-cheie care definitivează EDO sunt: **democrație, drepturi, responsabilități, toleranță, respect, egalitate, diversitate și comunitate**.

Prin curriculumul „Educație pentru drepturile omului” se pun în aplicare standardele minime stabilite de Convenția cu privire la Drepturile Copilului, în sprijinul bunăstării și dezvoltării copilului, la care toți copiii au dreptul, din mai multe perspective:

- ✓ Școala este o micro-comunitate, care servește drept model de societate în general, și este cel mai potrivit loc/mediu în care toți copiii, fără nicio discriminare, pot învăța din experiența reală de viață despre ce sunt drepturile omului, cum să le aprecieze și să le folosească atât la școală, cât și în viața de zi cu zi (de exemplu, prin incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale);
- ✓ Școala poate deveni chiar un model de societate mai democratică, deoarece membrii unei comunități școlare dispun de o gamă largă de oportunități de participare la luarea deciziilor cu referire la toate aspectele vieții școlare, lucru mai greu de realizat în afara acesteia;

- ✓ Educația pentru drepturile omului este o strategie eficientă de prevenire a discriminării, abuzurilor și relexor tratamentelor la adresa copiilor. Persoanele care își cunosc drepturile și dispun de abilități pentru revendicarea și negocierea acestora în funcție de context, sunt mai protejate față de diverse riscuri;
- ✓ Educația pentru drepturile omului înseamnă împuternicirea copilului să-și exercite drepturile stipulate în Convenția cu privire la Drepturile Copilului, garantarea cărora este obligația instituțiilor statului. Pe măsura dezvoltării competențelor necesare, copilul devine apt să-și asume tot mai multe responsabilități, astfel încât, ajuns la vârsta majoratului, să dispună de o pregătire și o maturitate socială apropiată de cea a unui adult.

Perspectivile descrise depășesc percepția unilaterală a educației pentru drepturile omului, care este adesea interpretată prin prisma subminării autorității adulților, părinți sau profesori, ceea ce conduce la o înțelegere eronată a drepturilor, atât de către adulți, cât și de către copii.

Prin demersurile educaționale de abordare a drepturilor omului în școala primară, dezvoltate în prezentul curriculum, copilul este tratat ca subiect al drepturilor, integrând procesele de predare-învățare-evaluare în **trei dimensiuni**:

- Învățare despre drepturile omului (drepturile omului ca un cadru de valori și relația strânsă cu alte sisteme de valori etice, religioase și morale, principiile drepturilor omului, obligațiile statului în raport cu drepturile omului, drepturile în conflict etc.);
- Învățare pentru drepturile omului (distincție între titularii de obligații și titularii de drepturi, monitorizarea respectării drepturilor omului, evaluarea surselor de informare, aplicarea principiilor drepturilor omului în rezolvarea conflictelor interpersonale, aplicarea strategiilor de a se opune tuturor formelor de discriminare și violență etc.);
- Învățare prin drepturile omului (respect pentru sine și pentru ceilalți în baza recunoașterii demnității tuturor persoanelor);

nelor, înțelegerea legăturii între drepturi, responsabilități, egalitate, diversitate, nondiscriminare, coeziune socială, dialog intercultural, angajament pentru Drepturile Omului și de a nu sta deoparte când demnitatea și drepturile altora nu sunt respectate etc.).

4. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Structura și conținutul curriculumului disciplinar *Educație pentru drepturile omului* pentru trunchiul opțional al Planului-cadru de învățământ primar cu 1 oră săptămânal, 33 ore anual și 132 ore în treapta primară.

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Unități de învățare	Nr/ore anual
Disciplină școlară opțională	Educație socioumanistică	I-a	Cine sunt eu? Cine suntem noi?	33
		II-a	Avem o comunitate școlară eco?	33
		III-a	Drepturile mele, drepturile tale.	33
		IV-a	Toți diferiți, toți egali. Comunitate sigură cu drepturi respectate.	33

În proiectarea demersului educațional, la eșalonarea Sugestiilor de conținuturi curriculare, fiecare cadru didactic va rezerva câte 1-2 ore pentru cele 33 unități de învățare, câte 1 oră pentru 4 activități practice și câte 1 oră pentru 4 activități de evaluare.

Beneficiarii: Curriculumul este conceput pentru cadrele didactice din învățământul primar, elevi, părinți.

5. SUGESTII DE CONȚINUTURI CURRICULARE

Clasele I – II

Nr. d/o	Unități de competență	Unități de învățare	Unități de conținut	Nr. de ore
1.	<p>✓ Explicarea semnificației prenumelui și a identității unei persoane;</p> <p>✓ Stabilirea/determinarea informației despre sine, ce poate fi relatată altor persoane;</p> <p>✓ Proiectarea profilului personal din punct de vedere cognitiv, fizic, moral, social și emoțional;</p> <p>✓ Aplicarea strategiilor de gestionare a emoțiilor.</p>	<p>Cine sunt eu?</p> <p>10 ore</p>	<ol style="list-style-type: none"> Numele meu Identitatea mea Totul despre mine Asta-mi place Emoțiile mele Cum îmi gestionez emoțiile Eu, tu, fiecare Ce comunic despre mine Pașaportul meu. Autoevaluare (proiect de cercetare) Pașaportul clasei. Autoevaluare (proiect de cercetare) 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>
2.	<p>✓ Evidențierea asemănarilor și deosebirilor dintre oameni;</p> <p>✓ Ilustrarea apartenenței la diferite grupuri din care fac parte;</p> <p>✓ Rezolvarea situațiilor de conflict, respectând drepturile părților implicate.</p>	<p>Cine suntem noi?</p> <p>13 ore</p>	<ol style="list-style-type: none"> Diferiți, dar egali Prejudecăți și stereotipuri Clasa mea Respect și responsabilitate Regulile clasei Familia mea Prietenii mei Comunicare și prieteni online 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p>

Nr. d/o	Unități de competență	Unități de învățare	Unități de conținut	Nr. de ore
3.	<ul style="list-style-type: none">✓ Identificarea responsabilităților angajaților școlii pentru asigurarea unei școli eco;✓ Analiza utilizării resurselor (apă, energie) și a deșeurilor în contextul unei școli eco;✓ Planificarea acțiunilor de îmbunătățire a mediului școlar eco.	Comunitate cu drepturi respectate 10 ore	<ol style="list-style-type: none">9. Gestionarea experiențelor neplăcute10. E simplu să ne împăcăm11. Autoevaluare. Cartea de vizită (proiect de grup) 1. Bazele responsabilității2. Responsabilitate pentru sine, pentru cineva sau ceva3. Școala e viață. Cât de ecologică este?4. Responsabilitatea elevilor într-o școală eco5. Asumarea responsabilității din alte poziții6. Evaluare sumativă	<ol style="list-style-type: none">112 112222

Clasele III – IV

Nr. d/o	Unități de competență	Unități de învățare	Unități de conținut	Nr. de ore
1.	<ul style="list-style-type: none">✓ Descrierea faptului că nevoile de bază constituie drepturile omului;✓ Elaborarea de strategii pentru a se simți în siguranță/protejat în diferite contexte sociale (acasă, școală, familie etc.);✓ Stabilirea interrelațiilor dintre situațiile cotidiene și drepturile copilului.	Drepturile mele, drepturile tale 12 ore	<ol style="list-style-type: none">1. Nevoi și dorințe2. Nevoile diverselor grupuri3. Ce sunt drepturile copilului4. Care sunt drepturile copilului5. Suntem născuți liberi și egali în drepturi. Drepturi egale pentru fiecare6. Drepturile omului/copilului trăiesc7. Decizii bazate pe drepturile omului8. Drepturi în conflict	<ol style="list-style-type: none">11111111

Nr. d/o	Unități de competență	Unități de învățare	Unități de conținut	Nr. de ore
2.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Explorarea diferitelor comportamente, valori, credințe ale oamenilor; ✓ Proiectarea acțiunilor de prevenire a discriminării; ✓ Gestionarea situațiilor de tachinare/bullying între semenii. 	<p>Toți diferiți, toți egali</p> <p>11 ore</p>	<p>9. Locuri sigure, locuri nesigure</p> <p>10. Identificarea locurilor sigure în comunitate</p> <p>11. Comunitate online sigură</p> <p>12. Autoevaluare (reflecție, impactul nerespectării). Ce știi și ce cred oamenii despre drepturile omului</p> <p>1. Mai multe puncte de vedere (două lecții)</p> <p>2. Limitele toleranței</p> <p>3. Pot? Aș putea? Abilitatea sau dizabilitatea</p> <p>4. Recunoașterea discriminării</p> <p>5. Ne acceptăm unii pe alții</p> <p>6. Exploatarea prin muncă</p> <p>7. Ce este bullyingul?</p> <p>8. Cum să facem față bullyingului?</p> <p>9. Autoevaluare</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p>
3.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Identificarea situațiilor/problemeilor care necesită a fi îmbunătățite/schimbate în diferite contexte sociale; ✓ Stabilirea relațiilor dintre problemă, cauze, consecințe și persoane/instituții responsabile; ✓ Conceptualizarea unui algoritm de rezolvare a unei probleme/situații din comunitate. 	<p>Avem o comunitate sigură</p> <p>10 ore</p>	<p>1. Școala mea sigură</p> <p>2. Dreptul la timp liber și recreere</p> <p>3. Terenul de joacă</p> <p>4. În strada mea</p> <p>5. Probleme în comunitate</p> <p>6. Schimbare prin implicare civică</p> <p>7. Evaluare sumativă</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p>

6. SUGESTII METODOLOGICE

Prezentul curriculum este adresat cadrelor didactice implicate în predarea disciplinei opționale *Educație pentru drepturile omului* și a fost conceput să contribuie la promovarea drepturilor omului și a responsabilităților asociate acestora în rândurile elevilor din clasele primare.

Prin sugestiile metodologice actuale se are în vedere deplasarea semnificativă de accente de pe conținuturi pe dezvoltare de *competențe*, în baza Standardelor de eficiență a învățării și Standardelor de calitate a instituției de învățământ secundar general din perspectiva Școlii Prietenoase Copilului. În acest context, disciplina opțională *Educație pentru drepturile omului* pune accent pe:

- ✓ **Cunoștințe și abilități** — învățarea despre drepturile omului și mecanismele de protejare și promovare a drepturilor omului, precum și dezvoltarea abilităților pentru aplicarea acestora în viața cotidiană;
- ✓ **Valori, atitudini și comportament** — dezvoltarea valorilor și consolidarea atitudinilor și comportamentului care susține drepturile omului;
- ✓ **Acțiuni** — întreprinderea acțiunilor pentru apărarea și promovarea drepturilor omului.

Astfel, rolul cadrului didactic este de a organiza oportunități de învățare care îi permit elevului să-și dezvolte abilități și atitudini, să le exerseze în diverse situații de învățare și apoi să le transfere în viața reală. În cadrul orei de *Educație pentru drepturile omului* pot fi utilizate în mod creativ și adaptate situațiilor specifice de învățare combinații de strategii didactice, pornind de la o varietate de metode și tehnici specifice.

Pornind de la premisa că elevii nu sunt doar beneficiari ai unor cunoștințe, ci și participanți activi în procesul de învățare, strategiile didactice utilizate în cadrul orelor de *Educație pentru drepturile omului* vor asigura dezvoltarea abilităților necesare pentru promovarea și protecția drepturilor omului prin învățare activă și participativă.

În procesul educațional se va asigura un echilibru între învățarea individuală, învățarea în *colaborare și învățarea împreună cu toată clasa*.

Învățarea individuală

Unele dintre activitățile propuse sunt proiectate pentru a asigura că fiecare copil se poate exprima liber. Utilizarea fișelor de lucru individual și alte exerciții îi ajută pe copii să participe la procesul de învățare și le permite să mențină o evidență a celor învățate.

Învățarea în colaborare

Lucrul în grupuri mici diversifică procesul de învățare, stimulează aprecierea reciprocă, explorarea diversității ce stă la baza tuturor activităților umane. Pe durata cursului, vor fi aplicate activități de lucru în grup, pentru a dezvolta abilități de comunicare tolerantă, cooperare, luare a deciziilor, gândire critică și analitică, ascultare și observare etc.

Învățarea împreună cu întreaga clasă

Discuțiile în clasă sunt, pentru elevi, o modalitate valoroasă de a explora împreună idei și probleme din domeniul drepturilor omului. Astfel de discuții asigură audierea unei game foarte largi de idei. Copiii pot cunoaște și înțelege diversitatea de opinii ce pot exista cu referire la un singur subiect. Astfel, poate fi încurajată dezvoltarea respectului pentru alte puncte de vedere.

Proiectarea orelor de *Educație pentru drepturile omului* se va realiza în cheia cadrului de gândire și învățare **ERRE**, care creează contextul necesar pentru formarea/dezvoltarea competențelor, facilitează procesarea informației noi și menține implicarea activă a elevilor pe tot parcursul lecției. Or, activitatea profesorului va fi orientată spre încurajarea inițiativei și a motivației pentru implicare civică, adică să-l ghideze pe elev să înțeleagă *ce* învață, *pentru ce* învață, *cum* învață și *de ce* anume așa este ghidat să învețe.

Un model orientativ de design al lecției în cadrul **ERRE** este reflectat în tabelul ce urmează.

Designul lecției *Educație pentru drepturile omului*

Etapetele lecției	Conținutul activității	Dozare	Strategii didactice
Evocare	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stimularea interesului pentru învățare, a motivației cognitive; ✓ Amintirea, analizarea și sistematizarea activă a achizițiilor anterioare; ✓ Stabilirea obiectivelor pentru explorarea subiectului; ✓ Crearea condițiilor pentru ca elevul să se conștientizeze ceea ce știe și poate să facă. 	3–5 min	Brainstorming Povestirea Chestionarea Interogarea multiprocesuală Masa rotundă Lanțul ideilor Discuția ghidată
Realizarea sensului	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Învățarea noilor conținuturi; ✓ Confruntarea cu noile informații sau experiențe; ✓ Implicarea cognitivă și menținerea interesului; ✓ Înțelegerea informațiilor; ✓ Monitorizarea propriei înțelegeri. 	25–30 min	Mozaicul Cubul Discuția Panel Graficul T Studiul de caz Diagrama Venn Cadranle Ciorchinele
Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Consolidarea și restructurarea activă a informațiilor; ✓ Reformularea conținuturilor; ✓ Verificarea cunoștințelor însușite; ✓ Antrenarea capacităților. 	5–7 min	Eseu de cinci minute Turul galeriei Cvintetul Harta conceptuală
Extensie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Implicarea elevilor în condiții de integrare autentice; ✓ Rezolvarea situațiilor reale din viață. 	2–3 min	Proiectul Filmul Posterul Cartea/Ghidul

La fiecare dintre etapele cadrului **ERRE** învățătorul va răspunde la una dintre întrebări:

- ✓ **Evocare** – Cum îi voi face pe elevi să formuleze întrebări și să stabilească obiective pentru învățare?
- ✓ **Realizarea sensului** – Cum va fi valorificat de către elevi conținutul predat?
- ✓ **Reflecție** – Ce concluzii pot fi trase din această lecție?
- ✓ **Extensie** – Spre ce alte achiziții conduce această lecție?

În concluzie, învățătorul de **Educație pentru drepturile omului**, diferent de modul sau lecție:

- Va oferi elevilor oportunități de învățare prin care aceștia să se bucure de libertatea de expresie și va susține un proces interactiv și de cooperare, de exemplu, prin dezbateri, postere, lucrări de artă sau materiale foto-video;
- Va pune accentul pe strategii didactice prin care elevii descoperă în mod independent problemele și identifică soluțiile;
- Va ajuta elevii să găsească legătura dintre probleme și drepturi ale omului/copilului și instituții și persoane cu responsabilități legale, cărora trebuie să se adreseze;
- Va propune sarcini de învățare care pot fi legate de alte subiecte și discipline școlare, inclusiv învățarea prin proiecte de grup, gândire critică, discuție, reflecție și feedback și care țin seama de nevoile individuale de învățare ale elevilor;
- Va fi mai flexibil în a răspunde la nevoile de învățare ale elevilor, fiind conștient de faptul că învățarea interactivă necesită o planificare și pregătire atente și, în general, durează mai mult timp decât instruirea frontală;
- Va dezvolta la elevi abilitatea de a vorbi în public și de a negocia, precum și alte abilități sociale, înainte de a-i implica în dezbateri publice.

7. ASPECTE METODOLOGICE DE EVALUARE

La *Educația pentru drepturile omului*, la fel ca și la celelalte discipline din învățământul primar, se va realiza evaluarea criterială prin descriptori, care asigură eficientizarea permanentă și diferențiată a învățării, predării și evaluării. Învățătorul va formula criteriile de evaluare, respectând cerințele prevăzute în *Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori (2016)*. Ulterior, *criteriile de evaluare* vor fi transpuse într-un limbaj accesibil elevilor și se vor numi *criterii de succes*. Criteriile de succes vor fi formulate, împreună cu elevii, pe scurt, folosind verbe, de obicei la persoana I singular.

La *Educația pentru drepturile omului* evaluarea trebuie să urmărească progresul copilului în raport cu sine însuși. Învățătorii vor pune accentul pe caracterul pozitiv și dinamic al evaluării prin stabilirea progresului în dezvoltarea de competențe. În acest scop este necesară diversificarea metodelor de evaluare: observarea sistematică a comportamentului elevului, studiul de caz, investigația, proiectul, portofoliul etc. În timpul evaluării cadrele didactice vor pune accent pe partea realizată a produsului și pe procesul prin care s-a obținut acesta, motivând elevii spre alte performanțe. Rezultatele evaluării vor fi comparate continuu cu competențele planificate.

Pentru proiectarea coerentă a evaluării criteriale prin descriptori la *Educația pentru drepturile omului* se va ține cont de tipologia evaluărilor formative și sumative:

- ✓ Evaluarea formativă-interactivă;
- ✓ Evaluarea formativă punctuală;
- ✓ Evaluarea formativă în etape;
- ✓ Evaluarea sumativă la sfârșitul unității de învățare.

Pentru toate tipurile de evaluare se vor aplica criteriile, descriptorii fără calificative, în conformitate cu *Metodologia privind implementarea evaluării criteriale prin descriptori (2016)*.

Modelul bazat pe patru arii (Donald L. Kirkpatrick, 2006) este unul dintre modelele recomandate pentru evaluarea EDO. Cu accent pe măsurarea rezultatelor obținute pe diferite dimensiuni, începând cu indi-

vidul și extinzându-se pentru a cuprinde arii mai vaste din comunitate, abordarea prezentată oferă un proces de evaluare care reflectă esența obiectivelor educației pentru drepturi. Astfel, procesele de învățare sunt evaluate pe dimensiunile:

- **Reacție** – ce simte cel care învață despre procesul și rezultatele învățării;
- **Achiziție** – creșterea nivelului de cunoștințe și dezvoltarea capacităților celui care învață, ca rezultat al activităților formative;
- **Comportament/transfer** – gradul în care s-a dezvoltat capacitatea de punere în practică a cunoștințelor și abilităților formate;
- **Impact** – efectele acțiunilor elevului asupra comunității sale.

În aria întâi sunt măsurate emoții și reacții afective cu referire la experiența de învățare: atitudini față de conținuturi și procesul prin care au fost abordate, percepții imediate vizavi de utilitatea activității de învățare, satisfacția adusă de stilul profesorului și tehnicile pe care le-a utilizat.

În aria a doua este măsurată prezența unei îmbunătățiri în gradul de cunoaștere, nivelul abilităților și natura atitudinilor elevilor în ceea ce privește anumite teme sau aspecte din domeniul drepturilor.

În aria a treia evaluarea se axează pe schimbările în comportamentul elevilor, adică modul în care aceștia aplică cele învățate în domeniul drepturilor copilului în mediile și contextele lor cotidiene (familie, școală, grup de prieteni etc.).

În aria a patra este măsurat impactul asupra comunității mai largi a elevilor, ca rezultat al implicării acestora în activități de formare ce țin de drepturi. Acest tip de evaluare este cunoscut și cu denumirea de *analiză a impactului* și se concentrează asupra unor rezultate pe termen lung ale educației pentru drepturi.

8. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Auxiliar didactic „De la o identitate personală pozitivă – la relații interpersonale constructive”. Ministerul Educației, CIDDC. Chișinău, 2014. Disponibil: www.edu.md, www.childrights.md.
2. Auxiliar didactic „Proiectul/acțiunea comunitară și formarea competențelor civice în cadrul disciplinei educația civică”. Ministerul Educației, CIDDC. Chișinău, 2014. Disponibil: www.childrights.md.
3. Convenția cu privire la Drepturile Copilului. Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului în Republica Moldova (CIDDC). Chișinău: Capatina-Print SRL, 2016.
4. Culegere „Istorie adevărate despre ce au făcut elevii în comunitate”. Experiințe ale grupurilor care au elaborat și realizat proiecte comunitare. CIDDC. Chișinău, 2013.
5. Democrația pentru toți. Manual. Ghidul profesorului (trad. Tatiana Racu). Chișinău, 2005.
6. Educație pentru democrație, CEPD. Chișinău, 2004.
7. Educație pentru drepturile omului. Curriculum pentru învățământul gimnazial. Ministerul Educației. Amnesty International Moldova. Chișinău: Cartier Educațional, 2015.
8. Eu, Tu, Fiecare. Drepturi și responsabilități, parte componentă a unui program educațional în domeniul drepturilor omului, elaborat de inițiativa LIFT OFF, Amnesty International.
9. Ghid al Convenției Europene pentru Drepturile omului. Consiliul Europei. Strasbourg, 2002.
10. Ghid de monitorizare a drepturilor copilului. CIDDC. Chișinău, 2012. Disponibil: www.childrights.md
11. Ghid de monitorizare și evaluare a activităților cu tinerii. CNRT. Chișinău, 2006.
12. Gollob R., Huddleston T., Krapf P., Rowe D., Taelman W. A trăi în democrație. Activități didactice în domeniul ECD/EDO, pentru nivelul secundar inferior. Vol. III. Consiliul Europei, 2008.
13. Gollob R., Krapf P. Explorarea drepturilor copilului. Activități didactice pentru clasele I-IX. Vol. V. Consiliul Europei, 2007.

14. Gollob R., Krapf P., Ólafsdóttir Ó., Weidinger W. Educație pentru democrație. Materiale suport pentru cadre didactice privind educația pentru cetățenie democratică și drepturile omului. Vol. I. Consiliul Europei, 2010.
15. Gollob R., Weidinger W. A crește în democrație. Activități didactice pentru învățământul primar privind cetățenia democratică și drepturile omului. Vol. II. Consiliul Europei, 2010.
16. Goraș-Postică V. (coordonator). Eșanu R, Sclifos L, Solovei R. Integrare europeană pentru tine. Ghid metodologic. Chișinău: CEPD, 2009.
17. Handrabura L., Goraș-Postică V. Educație pentru echitate de gen și șanse egale. Auxiliar didactic pentru profesori și elevi. Chișinău: CEPD, 2007.
18. Învăț să fiu. Ghid pentru psihologi școlari, diriginți, profesori. Chișinău: CEPD, 2006.
19. Krapf P., Participarea la democrație. Planuri de lecție pentru educație pentru cetățenie democratică și drepturile omului, pentru învățământul secundar superior. Vol. IV. Consiliul Europei, 2010.
20. Lansarea în drepturile omului, parte componentă a unui program educațional în domeniul drepturilor omului, elaborat de inițiativa LIFT OFF, Amnesty International.
21. Lumea noastră, drepturile noastre, parte componentă a unui program educațional în domeniul drepturilor omului, elaborat de inițiativa LIFT OFF, Amnesty International.
22. Material de suport „Predarea drepturilor copilului în cadrul disciplinei Educația civică”, Ministerul Educației. CIDDC. Chișinău, 2014. Disponibil: www.childrights.md
23. Moldovanu I. ș. a. Includerea socială a tinerilor. Ghidul lucrătorului de tineret. Chișinău: Haruz-Grup, 2004.
24. Observații finale ale Comitetului privind Drepturile copilului: Republica Moldova. Chișinău, 2010.
25. Primii pași în drepturile omului, parte componentă a unui program educațional în domeniul drepturilor omului, elaborat de inițiativa LIFT OFF, Amnesty International.

26. Repere. Manual de educație pentru drepturile omului cu tinerii. Consiliul Europei, Institutul Intercultural Timișoara, 2002.
27. Strategia Amnesty International Moldova 2016-2019. Chișinău, 2016.
28. Suportul electronic pentru modulul „Viața și sănătatea – valori personale și sociale”. Disponibil: www.viatasisanatatea.md.
29. Wiskemann P. Predarea democrației. O colecție de bune practici în domeniul educației pentru cetățenie democratică și drepturile omului. Vol. VI. Consiliul Europei, 2008.

PROIECTE DIDACTICE

Clasele I-II

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1

„CINE SUNT EU?”

1. Subiectul „Numele meu”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, explicația, expunerea, studiul de caz, jocul didactic, problematizarea;
- **Resurse materiale:** fișe de lucru, flori decupate, flipchart;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Convenția cu privire la Drepturile Copilului (Articolul 7) protejează dreptul copilului de a avea un prenume. Prenumele ei, prenumele lui. Prenumele îl face pe copil o ființă unică în lume, iar numele marchează legătura copilului cu cei apropiați – familia. Copiii ar trebui să fie mândri de prenumele lor și să le cunoască semnificațiile, ce speranțe exprimă și de ce părinții le-au ales anume acele prenume.</p> <p>Acest demers didactic le permite copiilor să devină conștienți de marea varietate a prenumelor din clasa lor, să înțeleagă că fiecare dintre ei a primit un prenume, ce îl distinge de ceilalți; copiii își dau seama că nimeni nu le poate lua prenumele pe care l-au primit. Ei înțeleg că prenume diferite înseamnă mai multe personalități, iar comunitatea clasei lor este formată din personalitățile fiecăruia dintre ei, precum e un buchet de flori, bogat și colorat.</p> <p>Profesorul trebuie să manifeste empatie și sensibilitate în abordarea acestei teme. Din varii motive, e posibil ca unii copii din clasă să nu locuiască cu părinții</p>
-----------------------------	--

	lor biologici sau să-și fi schimbat prenumele, deoarece au fost forțați să emigreze sau au fost exilați. De asemenea, vom întâlni situații, când copiilor le este rușine să pronunțe numele sau prenumele din alte motive (coincid cu nume de animale, obiecte, fenomene sau numele/prenumele este asociat cu diferite etichete, porecle transmise din generație în generație etc.). Sarcina profesorului este să încurajeze exprimarea deschisă a tuturor și să stopeze/discute orice comportament care denotă umilirea numelui.
Cuvinte cheie	Numele, prenumele.
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să explice semnificația numelui ce-l poartă; ✓ Să numească colegii de clasă după nume; ✓ Să manifeste respect pentru prenumele colegilor.
Evocare	<p style="text-align: center;">Problematizarea</p> <p>Rugați elevii să-și imagineze că nu au nume și nici prenume.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Imaginați-vă că nu aveți nume/prenume... – Cum o să vi se adreseze părinții? – La naștere, fiecare a primit câte un număr – 1, 2, 3... <p>Așa și se adresează părinții, frații, surorile, prietenii de joacă, profesorii.</p> <p>Elevii reflectează asupra următoarelor întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum vă veți simți în acest caz? – De ce fiecare om are nevoie de Nume și Prenume? – Cine aș fi eu, dacă n-aș avea nume?
Realizarea sensului	<p style="text-align: center;">Jocul didactic „Buchetul numelor”</p> <p>Împărțiți elevilor câte o floare, pe care își vor scrie prenumele. Fiecare copil își pronunță prenumele. Colegii vor repeta, bătând din palme, pronunțând pe silabe.</p> <p>Fiind în primele zile de școală, rugați elevii să facă „buchețele” după anumite caracteristici, de ex.:</p> <ul style="list-style-type: none"> * „Buchete” de fete; * „Buchete” de băieți; * „Buchete” de colegi de bancă; * „Buchete” de colegi care practică sportul;

	<p>* „Buchete” de copii ce au 7–8 ani împliniți etc. La finalul activității creați un poster „Buchetul numelor elevilor din clasă”.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum credeți de ce unii părinți își numesc copiii cu prenumele lor sau cu prenumele bunicilor? – Cum vi se adresează părinții? Dar colegii? – Cum v-ar plăcea să vă numim? – Ce ați aflat nou despre colegii voștri?
Reflecție	Rugați elevii să vorbească, la dorință, despre originea și semnificația prenumelui ce-l poartă.
Extindere	Sugerați-le copiilor să afle de la părinți istoria, semnificația prenumelui pe care îl poartă.

2. Subiectul „Identitatea mea”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, explicația, expunerea, studiul de caz, jocul în cerc, problematizarea;
- **Resurse materiale:** flipchart, moștra certificatului de naștere;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Termenul de <i>identitate</i> se utilizează pentru a descrie individualitatea unei persoane și modul în care este exprimată aceasta. Identitatea este fuziunea, amestecul unic al mai multor elemente, care arată diferit în cazul fiecărui individ și nu poate fi limitat la un singur aspect. Identitatea pe care și-o construiește persoana conține aspecte care se referă la grupurile la care aparține și la aspecte unice, personale, care sunt create de-a lungul vieții sale.</p> <p><i>Identitatea</i> este, evident, o entitate alcătuită din mai multe fațete și aspecte. Din această perspectivă, un concept cheie pentru definirea identității este acela de interacțiune. Pe lângă raportarea la trecut, identitatea presupune în aceeași măsură contactul și schimbul cu ceilalți în prezent. Și copiii interacționează cu diferite medii și persoane care contribuie la formarea identității (comunicarea cu părinții și alți membri ai familiei, cu profesorii, cu semenii), pe care reușesc să le combine și să le integreze.</p> <p>Această lecție ajută copiii să se cunoască mai bine și să diferențeze într-un mod continuu aspectele „culturale” de cele „personale” ale identității pentru a-și dezvolta pe deplin potențialul. Unii copii ar putea întâlni dificultăți în identificarea unicității sale. Învățătorul va ajuta elevii să-și exploreze acele caracteristici care îi fac speciali, unici și valoroși, axându-se pe punctele forte ale copilului.</p>
Cuvinte cheie	Identitatea, identitate unică, identitate de grup, persoana, unic.

Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să enumere caracteristici care îi fac pe oameni să fie unici; ✓ Să identifice trei caracteristici care îi fac să fie unici în clasă; ✓ Să delimiteze elementele identității cu care se nasc de cele pe care le dobândesc pe parcursul vieții; ✓ Să se familiarizeze cu înscrierile din certificatul de naștere.
Evocare	<p>Solicitați copiii să scrie cinci lucruri despre dânsii, pe bilețele cu lipici. Aceste cuvinte se pot referi la caracteristicile lor individuale (culoarea părului, ochilor, etc.), hobby-uri, preferințe/antipatii, echipe/grupuri din care fac parte, interese etc. Explicați-le că toate acestea sunt aspecte ce se referă la identitate. Odată ce au scris cele cinci lucruri, elevii lipesc bilețelele pe haină. Apoi se deplasează prin clasă și caută pe hainele colegilor bilețele care conțin cuvinte similare, identifică elevi care au scris astfel de cuvinte și formează cu ei grupuri. În aceste grupuri copiii identifică aspectele comune ale identității lor și aspecte care fac diferența dintre copiii din grup.</p>
Realizarea sensului	<p style="text-align: center;">Discuția în cerc</p> <p>Rugați elevii să spună „Sunt unic prin...”. Dacă cineva dintre colegi a afirmat că și el/ea are această calitate, abilitate, ocupație, preferință etc., rugați-i să se gândească la altceva care îi face să fie unici în clasă. Oferiți-le timp pentru reflecție.</p> <p>Studiul de caz: citiți textul „Eu sunt unic” (<i>Anexa 1</i>).</p> <p>Inițiați o discuție dirijată:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce înseamnă să fii unic? – Prin ce omul poate fi unic? – Cum vă simțiți atunci când sunteți unici într-un grup? – Cum înțelegeți afirmația „Toți oamenii sunt diferiți, dar în același timp toți sunt egali”? – Despre cine se vorbește în text? – Cine este personajul?

	Demonstrația. Rugați copiii să analizeze înscrisurile ce se fac în Certificatul de naștere. (<i>Anexa 2</i>)
Reflecție	Problematizare – Ce aspecte ale identității le obținem la naștere? – Dar ce aspecte le achiziționăm pe parcursul vieții?
Extindere	Rugați elevii să discute în familie: ce informații despre sine și familie pot oferi altor persoane și instituții și ce informații despre identitatea noastră nu trebuie să divulgăm. Sugerați elevilor să examineze, împreună cu părinții, Certificatul de naștere.

Anexa 1

EU SUNT UNIC

Sunt unic, nu este altul ca mine în această lume. De la începutul timpurilor nu a existat o altă persoană ca mine. Nimeni nu are un zâmbet ca al meu. Nimeni nu are ochi ca ai mei, nas, mâini, voce similare. Nimeni nu are un scris ca al meu. Nimeni în lume nu are preferințe similare cu ale mele: muzică, pictură sau mâncare. Nimeni nu vede lucrurile așa cum le văd eu. Nimeni niciodată nu a zâmbit și nu a plâns ca mine. În toată istoria omenirii, nimeni, niciodată nu va avea un chip ca al meu. Nu va vorbi, merge, gândi sau face anumite lucruri așa cum le fac eu. Sunt special. Sunt unic. Această unicitate este o valoare enormă. Datorită valorii mele, nu trebuie să imit pe nimeni. Voi accepta mereu diferențele.

(Sursa: *Eu, Tu, Fiecare.*

Amnesty International Marea Britanie)

REPUBLICA MOLDOVA

CERTIFICAT DE NAȘTERE

numărul de identificare (IDNP)

Numele _____

Prenumele _____

sexul _____

născut(ă) în anul _____ luna _____ ziua _____

în _____
locul nașterii _____

Naționalitatea sau apartenența etnică _____

PĂRINȚII

numărul de identificare (IDNP)

Tata _____
numele și prenumele _____

Naționalitatea sau apartenența etnică _____

numărul de identificare (IDNP)

Mama _____
numele și prenumele _____

Naționalitatea sau apartenența etnică _____

Act de naștere numărul _____

anul _____ luna _____ ziua _____

denumirea organului de stare civilă _____

Eliberat la _____ anul _____

de _____
denumirea organului de stare civilă _____

Funcționar _____
numele și prenumele _____ semnătura _____

L.Ș. **NA-V 000000**

3. Subiectul „Totul despre mine”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** conversația, explicația, exercițiul (oral și grafic), elemente de joc, problematizarea;
- **Resurse materiale:** foi cu adeziv, creioane colorate, fișe;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, în grupuri.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>În general, științele sociale utilizează termenul de identitate pentru a descrie individualitatea unei persoane și modul în care este exprimată aceasta. În sens îngust, identitatea este ceea ce oferă continuitate vieții interioare a omului, este partea stabilă, mereu identică cu sine însăși, din ființa umană, care este purtată prin toate experiențele vieții și care face din persoană un tot coerent. Identitatea, ca și viața persoanei, este legată de comunitățile din care aceasta face parte. Apartenența la o comunitate, precum și modul de organizare pe care acea comunitate o impune, au o influență majoră asupra identității persoanei. Identitatea trebuie înțeleasă în legătură cu rolurile pe care le are persoana de-a lungul vieții și trăsăturile de grup din care face parte și care o definesc. Totodată, identitatea este strâns legată de nevoia de raportare la alții, la societate și de perceperea propriei autonomii, prin diferențiere de ceilalți. Astfel, ea este legată/ determinată atât de asemănările cu alți indivizi, cât și de diferențele față de aceștia.</p> <p>Unele elemente ale identității sunt obținute la naștere, nu sunt o opțiune a persoanei și nu pot fi schimbate (sexul, majoritatea caracteristicilor fizice/ corporale, etnia, țara/ locul nașterii, părinții cu o anumită moștenire culturală și situație economică, ordinea de apariție în familie, aptitudinile și talentele), altele – țin de alegerile făcute de persoană și sunt variabile în decursul vieții, datorită dezvoltării și a diferitelor condiții sau circumstanțe (profesia, rolurile sociale</p>
-----------------------------	---

	<p>asumate, cetățenia, valorile, ocupațiile, viziunile de viață, opțiunile politice, locul de trai etc.) Unele componente ale identității sunt mai ușor de observat (sexul, limba vorbită sau maternă, anumite caracteristici ale etniei), altele țin de niveluri mai profunde ale personalității (valorile, tipul de inteligență, interesele, opiniile filozofice, convingerile de viață, evenimente marcante din viață, planuri de viitor etc.) și cunoașterea acestora necesită o comunicare și interacțiune mai îndelungată cu persoana.</p> <p>Înainte ca elevii să înceapă realizarea fișelor, discutați articolul 16, CDC, care prevede că fiecare copil are dreptul la viață privată. Spuneți-le copiilor că ei au dreptul să nu răspundă la una sau mai multe dintre întrebări, în cazul în care nu doresc.</p> <p><i>Mai multe găsiți aici: www.drepturilecopilului.md/files/1.Auxiliar_didactic_Identitate_pozitiva-Relatii_constructive_18-10-2014.pdf</i></p>
Cuvinte cheie	Nume, prenume, identitate.
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să prezinte povestea prenumelui pe care îl poartă; ✓ Să identifice acele lucruri care definesc identitatea sa/unei persoane; ✓ Să conștientizeze importanța actelor și a datelor de identitate; ✓ Să completeze propozițiile lacunare cu desen, motivând alegerea făcută; ✓ Să-și formeze atitudine pozitivă față de sine și față de ceilalți.
Evocare	Rugați copiii să se aranjeze în cerc și să povestească, pe rând, „istoria prenumelui”, aflată de la părinți.
Realizarea sensului	<p style="text-align: center;">Jocul „Dorințele” (pe foaie cu adeziv)</p> <p>Rugați copiii să deseneze fiecare câte o dorință. Să nu-i ducem cu gândul doar la obiecte. Poate cineva vrea o îmbrățișare, un prieten... și așa descoperim copilul și nevoile lui.</p> <p>Dirijați conversația pentru a stabili diferențele dintre</p>

	<p>dorințele copiilor, concluzionând că fiecare dintre noi este unic și prin acest aspect, că fiecare om trebuie să țină cont de dorințele altora.</p> <p>JOC de exprimare a identității</p> <p>Aranjați copiii în cerc. Rugați-i să continue enunțurile date. Exemplu:</p> <p><i>Ceea ce prefer eu este ...;</i> <i>Jocul meu preferat este ...;</i> <i>Nu mi-ar plăcea să știu ...;</i> <i>Sunt fericit când ...;</i> <i>Aș vrea să fiu mai ...;</i> <i>Într-o zi sper ...</i></p> <p>Acordați copiilor timp egal pentru a da răspunsul potrivit, precum și libertatea de a nu răspunde, dacă nu doresc acest lucru.</p>
Reflecție	<p>„Dacă aș fi...” (Anexa 1). Rugați elevii să continue propozițiile prin desen.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Dacă aș fi o floare, aș fi ...</i> - <i>Dacă aș fi un personaj de desene animate, aș fi ...</i> - <i>Dacă aș fi o culoare, aș fi ...</i> - <i>Dacă aș fi o jucărie, aș fi ...</i> <p>După finalizarea activității, îndemnați copiii să motiveze alegerile făcute.</p>
Extindere	Rugați copiii să completeze fișele „Totul despre mine”.

Anexa 1

◆ **Completează propoziția cu desen.**

<i>Dacă aș fi o floare, aș fi...</i>	<i>Dacă aș fi o jucărie, aș fi...</i>
<i>Dacă aș fi un personaj de desene animate, aș fi...</i>	<i>Dacă aș fi o culoare, aș fi...</i>

TOTUL DESPRE MINE

.....

Eu am ani. Am părul

și ochii

Ziua mea de naștere este

Eu am frați și surori.

La școală cel mai mult îmi place

.....

Iată câteva din lucrurile mele preferate:

Culoare

Mâncare

Animal

Sport

Film

Carte

TOTUL DESPRE MINE

.....

Eu am ani. Am părul

și ochii

Ziua mea de naștere este

Eu am frați și surori.

La școală cel mai mult îmi place

.....

Iată câteva din lucrurile mele preferate:

Culoare

Mâncare

Animal

Sport

Film

Carte

4. Subiectul „Asta-mi place”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, explicația, expunerea, problematizarea;
- **Resurse materiale:** hârtie și creioane, copii ale fișei „Îmi place și fac”;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>„Identitate”, într-un context psihologic, trimite la imaginea de sine (modelul mental al unei persoane despre sine), respectul de sine și individualitate. Identitatea de gen este o parte importantă a conceptului de identitate. Aceasta dictează într-o proporție semnificativă felul în care se vede pe sine, atât ca persoană, cât și în relație cu ceilalți și astfel determină potențialul pe care el/ea îl poate aduce unui grup.</p> <p>„Identitate”, într-un context sociologic, se concentrează pe conceptul de comportament de rol. Din această perspectivă, individul descoperă identitatea sa prin învățarea rolurilor sociale și prin experiențele sale în aceste roluri.</p> <p>Totuși, termenul „identitate” este folosit în mod uzual pentru a descrie identitatea personală – toate lucrurile care definesc o personalitate unică. În același timp, sociologii adesea folosesc acest termen pentru a descrie identitatea socială sau suma apartenențelor de grup, care îl definesc pe individ.</p> <p>Devine evident faptul că identitatea este foarte importantă în arii diferite. Aceasta, de-a lungul vieții, suferă modificări, se află în continuă schimbare. Definirea sau identificarea identității proprii trebuie susținută, prin urmare, de la o vârstă timpurie. Aceasta nu trebuie să se realizeze prin mijloace didactice, ci prin oferirea posibilității indivizilor de a o identifica ei înșiși, cu toate avantajele și dezavantajele pe care aceasta le aduce cu sine. Un stat deschis și</p>
-----------------------------	---

	democratic poate funcționa doar dacă indivizii îi pot apăra pe alții, fără să se piardă pe sine în acest proces. (Sursa: <i>A crește în democrație. Consiliul European.</i>)
Cuvinte cheie	Egalitate, gen.
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să identifice propriile preferințe și comportamente în patru categorii; ✓ Să comunice asertiv mesaje despre sine colegilor; ✓ Să manifeste respect pentru preferințele colegilor.
Evocare	<p>Faceți introducerea în temă prin adresarea unor întrebări cum ar fi:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce activități vă plac? – Ce activități nu vă plac? – Ce activități sunt făcute de băieți? – Ce activități sunt făcute de fete? <p>Așteptați ca elevii să se gândească la posibile răspunsuri, apoi solicitați-le să răspundă.</p> <p>În cazul elevilor din clasa I răspunsurile vor fi reprezentate prin simboluri grafice (desene, scheme etc.).</p>
Realizarea sensului	<p>În a doua etapă, dați elevilor câte o copie a fișei, hârtie și creioane. Elevii trebuie să plieze în două fișa și să folosească, pentru moment, doar partea de sus. Oferiți elevilor următoarele indicații:</p> <ul style="list-style-type: none"> •❖ Notați, dacă sunteți fată sau băiat; •❖ Notați trei lucruri, pe care v-ar plăcea să le faceți și le faceți; •❖ Notați trei lucruri, pe care le faceți, dar nu vă plac; •❖ Notați trei lucruri, care nu vă plac și nu le faceți; •❖ Notați trei lucruri, pe care nu le faceți, dar v-ar plăcea să le faceți. <p>Rugați elevii să indice alături de fiecare lucru pe care l-au notat, dacă cred că este în regulă pentru persoanele de același gen cu ei să îl facă (<i>în cazul în care ești băiat, dacă este în regulă ca un băiat să facă ceea ce ai notat, în cazul în care ești fată, dacă este în regulă pentru o fată să îl facă</i>).</p> <p>După ce elevii au terminat, rugați-i să se plimbe prin</p>

	<p>clasă și să-și prezinte răspunsul altor cinci colegi. Ei vor nota răspunsurile acelor elevi în partea de jos a fișei.</p> <p>Rugați elevii să se aranjeze într-un cerc. Inițiați o discuție frontală, folosind ca punct de plecare următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce credeți despre răspunsurile colegilor? V-au surprins? – Care sunt lucrurile, pe care doar voi puteți să le faceți? – Care dintre lucrurile pe care le fac colegii de clasă vă impresionează cel mai mult? – Găsiți idei comune în lucrurile pe care elevii ar dori să le facă, dar nu le fac. – Ce se întâmplă, dacă o fată face lucruri „de băieți”? – Dar dacă un băiat face lucruri „de fată”? – Cum ar răspunde membrii familiilor voastre la aceste întrebări? – De ce am dat anume aceste răspunsuri? – De ce credem că unele lucruri sunt în regulă doar pentru fete, iar altele sunt în regulă doar pentru băieți?
<p>Reflecție</p>	<p>Ca ultim pas, întrebările vor fi legate de problematica <i>Educației pentru drepturile omului</i>:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce se întâmplă dacă cineva nu știe care sunt lucrurile pe care vă place să le faceți și le faceți? – Ce se întâmplă dacă cineva nu știe despre lucrurile care nu vă plac, dar le faceți? – Cine decide ce poate să facă o fată și ce poate să facă un băiat? – Ce se întâmplă atunci când este limitat ceea ce băieții și fetele pot face? – Credeți că aceste roluri vor rămâne la fel? – Credeți că întotdeauna a fost așa?
<p>Extindere</p>	<p>Dezvoltați lecția prin focalizarea pe întrebarea cu privire la ceea ce elevii nu fac, dar le-ar plăcea să facă. Împreună cu elevii, găsiți soluții pentru a le încerca în contextul clasei.</p>

TABELUL „ÎMI PLACE ȘI NU-MI PLACE”

Lucrurile care îmi plac și pe care le fac			
Îmi place să fac și fac	Fac, dar nu-mi place ce fac	Nu-mi place și nu fac	Nu fac, dar mi-ar plăcea să fac

Lucrurile care plac altora și pe care le fac			
Îmi place să fac și fac	Fac, dar nu-mi place ce fac	Nu-mi place și nu fac	Nu fac, dar mi-ar plăcea să fac

5. Subiectul „Emoțiile mele”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** conversația, exercițiul, explicația, jocul didactic, observația, expunerea, dramatizarea, aprecierea verbală;
- **Resurse materiale:** Model desfășurat al unui zar, câte un exemplar pentru fiecare grup;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, în echipă.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Exprimarea adecvată a emoțiilor în interacțiunea cu copiii și adulți cunoscuți este foarte importantă pentru dezvoltarea armonioasă a copilului.</p> <p>Dezvoltarea emoțională face parte din dezvoltarea holistică a copilului și nu putem să avem rezultate bune, academice sau în alte domenii, dacă sfera emoțională este neglijată.</p> <p>Empatia este esențială pentru o apreciere a drepturilor omului, deoarece numai prin posibilitatea de a vizualiza o situație din perspectiva altuia putem evalua universalitatea acestor drepturi.</p> <p style="text-align: center;"><i>Pași pentru dezvoltarea empatiei</i></p> <ol style="list-style-type: none">1. Copilul are nevoie, mai întâi, să recunoască și să înțeleagă sentimentele proprii și să fie înzestrat cu un limbaj corespunzător pentru a fi capabil să articuleze aceste sentimente.2. Apoi copilul recunoaște emoțiile altor persoane și se referă la acestea/ia o anumită atitudine față de acestea.3. În final, copilul progresează până la „a se pune în pielea altei persoane”, din punct de vedere emoțional, pentru a înțelege perspectiva lor emoțională și, prin urmare, să empatizeze cu dâșii. <p>Tema dată oferă copiilor posibilitatea de a vizualiza o situație din perspectiva altei persoane de a se referi emoțional la acea persoană. În acest sens, el/ea va realiza pașii necesari pentru a dezvolta empatia în calitate de competență.</p>
-----------------------------	--

Problemele emoționale ale copiilor vin sub diferite forme și le afectează viața diferit. Există probleme superficiale, care sunt depășite cu ușurință, pe măsură ce copiii cresc și învață să recunoască și să-și controleze emoțiile, însă există și probleme de natură emoțională, care devin cronice și pot afecta sănătatea mentală, dacă nu se intervine la timp. Așa cum oamenii au învățat să citească și să socotească, tot așa putem învăța să ne recunoaștem emoțiile, să le simțim în întregime, să ne gândim la ce ne transmit ele, să descoperim situațiile și evenimentele care le-au provocat. Și pe măsură ce vom învăța să cunoaștem mai multe lucruri despre „musafirii” noștri și vom înțelege ce informații vor să ne transmită, aceștia, treptat, se vor transforma în prieteni. Astfel, se va deschide un spațiu care ne va permite să simțim o gamă largă de emoții ce dau vieții un sens. Petrecem mult timp, învățând copiii să facă lucruri simple, cum ar fi legatul șireturilor, de exemplu, însă ne așteptăm ca ei să învețe singuri, fără prea mult sprijin din partea noastră, cum să gestioneze sentimente complexe, cum ar fi furia, tristețea sau frustrarea. Copiii se vor dezvolta mult mai bine, dacă părinții îi vor sprijini și îi vor încuraja în dezvoltarea lor emoțională.

Emoțiile reprezintă un semnal de alarmă pentru nevoile noastre emoționale. Odată identificate, putem să căutăm nevoile care se află în spatele lor. De exemplu, sub teamă se află nevoia de siguranță și protecție. Atunci când suntem speriați, putem căuta un mediu protector. Furia este prezentă atunci când apar obstacole în calea obiectivelor noastre. Tristețea apare atunci când am pierdut ceva. Nevoia din spatele ei poate fi nevoia de a împărtăși durerea cu un protector. Atunci când suntem bucuroși, simțim nevoia de a împărtăși acest sentiment cu toată lumea.

După ce identificăm emoțiile și nevoile din spatele lor, le putem exprima și putem cere ceea ce avem nevoie pentru ele. Emoțiile sunt energie, ele nu pot fi

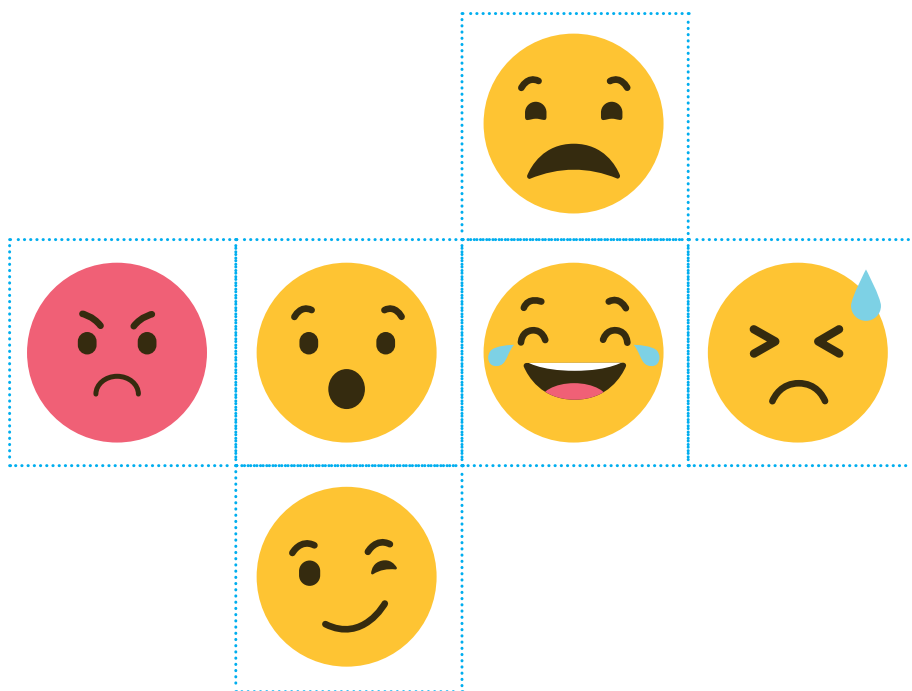

	<p>ignorete, ele curg chiar dacă noi nu suntem conștienți de ele. Uneori, există posibilitatea de a acoperi o emoție cu o altă emoție. Dacă este prea dificil de acceptat o emoție, o putem acoperi cu o altă emoție, pe care putem s-o exprimăm. De exemplu, dacă trăim o teamă mare de care nu suntem conștienți și nu o putem exprima, putem exprima furie. Atunci, de câte ori ne este teamă, exprimăm, de fapt, furie.</p> <p><i>„Abilitatea copilului de a-și recunoaște și exprima propriile emoții prin cuvinte constituie o parte esențială a îndeplinirii propriilor nevoi. Apoi, identificarea și exprimarea emoțiilor sunt importante în realizarea comunicării și în controlul emoțional, ceea ce contribuie la dezvoltarea și desăvârșirea relațiilor sociale ale copiilor.” (Daniel Shapiro)</i></p>
Cuvinte cheie	Emoții, trăiri, sentimente.
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să identifice emoții de bază prin asocieri cu elemente de limbaj nonverbal și paraverbal; ✓ Să recunoască propriile emoții de bază (bucurie, tristețe, furie, teamă) și pe ale celor din jur; ✓ Să mimeze trăirea unei emoții de bază.
Evocare	<p>Rugați elevii să deseneze ce stare emoțională au la moment, apoi să argumenteze de ce cred că au anume această stare sufletească.</p> <p>Fiecare copil va lipi chipul cu starea emoțională pe tablă/coală de hârtie.</p>
Realizarea sensului	<p style="text-align: center;">Zarul emoțiilor (Anexa 1)</p> <p>Desfășurați jocul frontal, în echipă sau în perechi. Sarcinile de lucru pot fi diverse: rugați copiii să recunoască și să denumească emoția exprimată pe fața zarului, să mimeze emoția respectivă (expresia facială), să descrie o situație trăită în care a simțit acea emoție și felul în care a gestionat-o, să redea emoția prin tehnici creative (desen, modelare etc.). O alternativă a zarului este „roata emoțiilor”.</p> <p style="text-align: center;">Asocieri</p> <p>Rugați elevii să numească personaje din basme, în funcție de stări emotive precizate.</p>

	<p>De exemplu, să numească <i>personaje speriate</i>. Elevii vor putea numi cei trei iezi în momentul apariției lupului sau Alba ca Zăpada când era dusă de vânător în pădure etc.</p> <p><i>Personaje triste</i>: fata moșului, Cenușăreasa.</p> <p><i>Personaje vesele</i>: cocoșul din „Punguța cu doi bani”, vulpea din „Ursul păcălit de vulpe” etc. Pe bază de dialog elevii vor fi conduși de către învățător să înțeleagă că starea afectivă, emotivă a persoanelor poate fi recunoscută după chip, după expresia feței.</p>
Reflecție	<p>Jocul „Când ai simțit emoția...?” (De ex.: <i>Când ai simțit bucurie?</i> etc.)</p> <p>Jocul „Mimează emoția!” (Copiii vor primi <i>Anexa 2</i>)</p>
Extindere	Distribuiți elevilor fișa de autoevaluare (<i>Anexa 3</i>) și oferiți-le, după caz, explicații despre ce trebuie să facă.

Anexa 1

MIMEAZĂ EMOȚIA!

Numele, prenumele _____

FIȘĂ DE AUTOEVALUARE. EMOȚII DE BAZĂ

1. Colorează imaginea care sugerează tristețea:

2. Realizează corespondența între imagine și emoția potrivită:

3. Desenează în primul pătrat o situație în care ai fost bucuros, în al doilea pătrat o situație în care ai fost trist, iar în al treilea pătrat o situație în care ai dat dovadă de curaj:

--	--	--

4. Cum te-ai simțit azi? Alege figura care ți se potrivește.

6. Subiectul „Cum îmi gestionez emoțiile”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, explicația, expunerea, studiul de caz, jocul didactic, problematizarea;
- **Resurse materiale:** flipchart, fișe de lucru, mascote cu emoții;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Dreptul la sănătate</p> <p>Starea de sănătate se referă atât la sănătatea fizică (a corpului), cât și la cea psihică (a minții). Sănătatea mintală este modul în care gândim, simțim, acționăm și învățăm să ne adaptăm la situațiile de viață. Sănătatea fizică și cea mintală/psihică sunt legate între ele și sunt la fel de importante pe tot parcursul vieții tale.</p> <p>Sănătatea mintală</p> <p>Sănătatea mintală reprezintă modul în care gândurile, sentimentele și comportamentele îți afectează viața. O bună sănătate mintală duce la o imagine de sine pozitivă care influențează pozitiv relațiile cu cei din jur. Tot sănătatea mintală ne ajută să luăm decizii potrivite atunci când ne confruntăm cu provocări, atât în interiorul familiei, cât și în afara ei, inclusiv la școală. Problemele de sănătate mintală au mai multe cauze: pot fi de natură genetică (afecțiuni ale sistemului nervos central), de mediu (probleme în familie, divorț, violență sau alte experiențe negative) sau de anturaj (comportamente ale prietenilor, care ne influențează sau ne afectează și pe noi), dar pot fi cauzate și de consumul de alcool și droguri.</p> <p>Dacă copilul simte că are dificultăți legate de emoții, comportament sau orice altă situație, care îl face să se simtă neconfortabil, el trebuie să poată cere sprijin fără a trăi sentimentul de rușine. Este dreptul lui să ceară sprijin. Copiii trebuie să știe că oricine poate trece prin astfel de dificultăți.</p>
-----------------------------	--

Cuvinte cheie	Gestionarea emoțiilor, trăiri, sentimente.
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să descopere și să re trăiască o atitudine pozitivă; ✓ Să descrie situații trăite ce conțin o anumită încărcătură emoțională; ✓ Să identifice cauza emoțiilor; ✓ Să numească consecințele emoțiilor, într-o situație; ✓ Să folosească strategii de reglare emoțională; ✓ Să exprime dorințe/temeri personale.
Evocare	<p style="text-align: center;">Jocul „La Polul Nord, la Polul Sud”</p> <p>Trasați o linie la mijlocul sălii de clasă, reprezentând Ecuatorul, de o parte a liniei fiind Polul Nord și de cealaltă – Polul Sud. La început, elevii stau pe linia Ecuatorului și, în funcție de enunțurile rostite de conducătorul de joc, se deplasează spre Polul Nord sau Polul Sud. Dacă enunțul a provocat copiilor stări plăcute/pozitive, ei se deplasează spre Polul Nord și, respectiv, spre Polul Sud, dacă a produs stări mai puțin plăcute/negative.</p> <p>Exemplu: <i>Voi participa la un curs de pictură. Am fost la dentist. Mama nu mi-a cumpărat jucăria dorită. Am terminat de citit cartea. etc. Conducătorul de joc poate solicita argumentarea fiecărei alegeri.</i></p> <p style="text-align: center;">Spune/arată ce emoții trăiesc personajele!</p> <p>Citiți elevilor fragmente din texte literare. Atenționați elevii să fie atenți la subiect și intonația lecturii, deoarece ulterior va trebui să deducă și să numească emoțiile personajelor:</p> <p>a) „Biata copilă rămăsese singură-singurică în pădurea cea nesfârșită și era atât de înfricoșată, că privea la mulțimea frunzelor de pe copaci, ca și când de acolo ar fi putut să se ivească vreo primejdie și nu știa în ce chip și-ar putea găsi scăparea”. (Frică, tristețe). (Unii copii ar spune „da’ eu nu mă tem!!!”)</p> <p>b) „Piticii îndreptară spre Albă ca Zăpada lumina celor șapte lumânările și rămaseră s-o privească.</p> <p>– Doamne, Dumnezeule, apucară ei să strige, tare frumoasă mai e copila asta! Și atât de bucuroși erau, că nu se îndurară s-o trezească.” (Încântarea);</p> <p>c) „Domnița deschise ochii și era din nou vie.</p> <p>– Vai, Doamne, unde mă aflui?! strigă ea nedumerită.</p>

	<p>Cu ochii răsând de bucurie, feciorul de împărat se apropie de dânsa și îi spuse: – Cu mine ești! Cu mine!” (Mirare, bucurie).</p>
Realizarea sensului	<p style="text-align: center;">Spune mai departe!</p> <p>Propuneți elevilor să completeze niște fraze lacunare cu emoțiile potrivite. Spre exemplu, pentru început, cereți copiilor să completeze versurile ce au ca temă întâmplări petrecute la școală: „Un copil ceva mai mare/M-a lovit; mă doare tare/Îl privesc neputincios,/Și simt că sunt _____ (furios)” „Când apa mi s-a vărsat/Peste planșa ce-am lucrat/Nu m-am mai simțit artist.../Ci am fost un pic cam _____ (trist).” „Un creion am rătăcit,/Un coleg mi l-a găsit,/Eu i-am mulțumit frumos/Și-am fost tare _____ (bucuros).”</p> <p style="text-align: center;">Discuție dirijată</p> <p>– Ce facem când suntem furioși? – Cum procedăm, dacă un coleg ne-a lovit?</p> <p style="text-align: center;">Coșulețul cu emoții</p> <p>Rugați copiii să se împartă în grupuri. Într-un coșuleț puneți bilețele, pe care sunt descrise diverse situații-problemă, pentru care copiii trebuie să găsească/identifice emoțiile trăite de persoane și câte trei soluții/căi de a gestiona emoțiile respective (Elevii vor completa tabelul de mai jos).</p>

Exemple:

Situația	Ce emoții trăiesc persoanele?	Propuneți 3 soluții/căi de gestionare a emoțiilor
Un coleg nu este primit în jocul celorlalți copii		
Un coleg mi-a vorbit urât și sunt furios		

Am primit un calificativ slab și mi-e teamă să le spun părinților		

Invitați grupurile să prezinte soluțiile, colegii vor completa șirul și cu alte idei.

Reflecție	Discuție dirijată – Ce faceți voi când sunteți triști? – Dar furioși? Dar bucuroși? Rugați copiii să facă o listă de metode sănătoase și una de metode riscante de gestionare a emoțiilor. – Cui îi povestiți despre emoțiile voastre?
Extindere	Propuneți copiilor să lectureze în familie povestea <i>Livada cu emoții</i> după Maria Dorina Pașca. (Anexa 1).

Anexa 1

LIVADA CU EMOȚII

E toamnă. Soarele își face loc cu greu printre brațele livezii. Pline de rod și, Doamne, ce mireasmă au degetele toamnei! Pomii stau la sfat de dimineață. Care e vestea? Păi, scările, coșurile și vorbele copiilor auzite aseară.

Spuneau doar atât: „Mâine culegem!”

– N-am să las o nucă să se desprindă din coama mea de crengi și frunze, strigă furios NUCUL.

– Mi-e frică! Tot gem de prune o să ajung! Acum sau mai târziu mă voi acri ca o ... PRUNĂ.

– Ce bucurie! Le voi spune povești cu merele de aur, Albă ca Zăpada și-apoi copt, necopt, nevoie mare, la cuptor sau în compot. Da, bun, proaspăt și la iarnă, spuse MĂRUL.

– Ce mă fac? Începu să plângă para. Toți vor spune: „Pică pară mă-lăiață-n gura lui Nătăfleată!” Eu să rămân cu pierderile pentru toți, tot eu. Of! Of! Of! Rău e să fii ... PARĂ.

Soarele se îngrozi și se ascunse repede după un nor. Ce ți-e și cu pomii aștia! Vorbesc de parcă ar fi oameni!

– Ia spală-i, norule, și potolește-i! – mai adăugă soarele, privind livada.

Și ultima ploaie spală gândurile livezii, umplând coșurile cu picuri de rod bogat.

*(După povestea terapeutică „Livada emoțiilor”
de Maria Dorina Pașca)*

•❖ Numește personajele din poveste.

.....

.....

.....

•❖ Ce emoții au trăit fructele întâlnite în poveste?

.....

.....

.....

.....

.....

•❖ Precizează cauzele care au condus la trăirea acestor emoții.

.....

.....

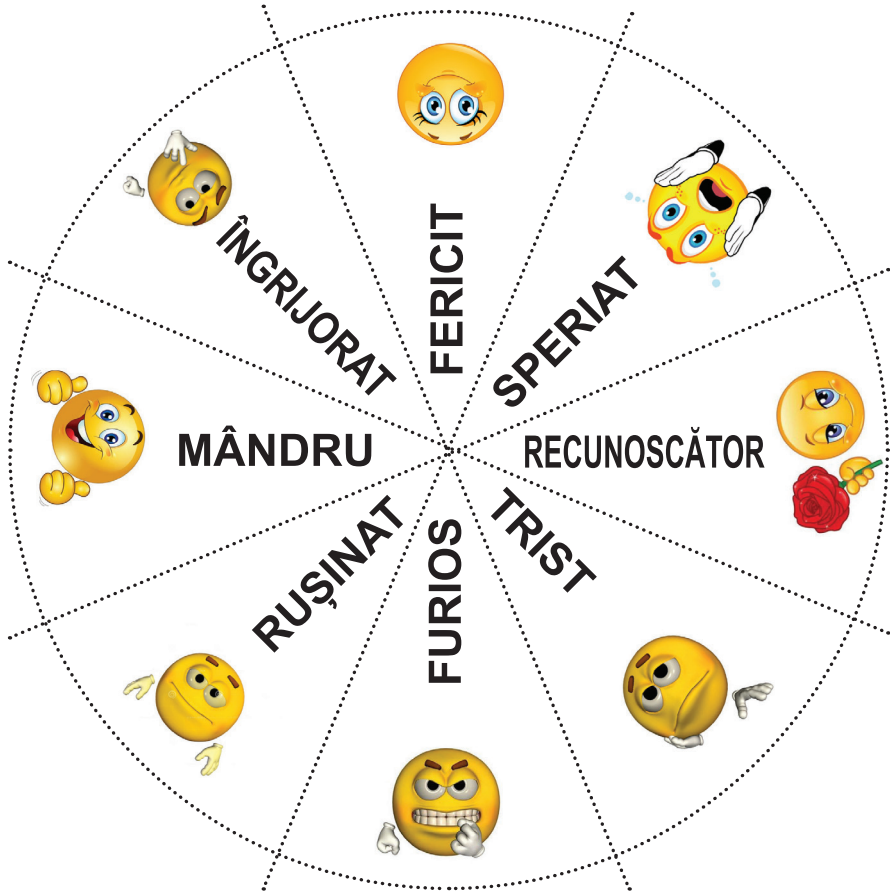
.....

.....

.....

ROATA EMOȚIILOR

7. Subiectul „Eu, tu, fiecare”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, ciorchinele, explicația, expunerea, jocul didactic;
- **Resurse materiale:** flipchart sau tablă, spațiu larg (de exemplu, holul sau sala sportivă), fișa „Bingo”, fișa „Discuții în trei pași”;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Pe parcursul orei, copiii vor înțelege că ființele umane aparțin diferitelor grupuri. Avem niște lucruri în comun cu alte persoane, dar, de asemenea, avem diferite caracteristici, abilități, calități etc. care contribuie la unicitatea noastră.</p> <p>Relațiile cu alte persoane au un rol important în viața noastră. Explorând unele dintre aceste relații, copiii vor începe să înțeleagă importanța lor. Prin discutarea auto-definirii în raport cu alții, copiii vor explora, de asemenea, conceptul de interdependență.</p> <p>Prin discuții privind consecințele acțiunilor noastre asupra acestor relații, copiii vor conștientiza și responsabilitatea de a-i trata cu respect pe ceilalți.</p> <p>Activitățile din această lecție se axează pe conceptul „alt punct de vedere”. Deseori, ne este dificil să privim lucrurile dintr-un alt punct de vedere și această abilitate trebuie să fie dezvoltată. Într-adevăr, în cadrul fiecărei teme, copiii sunt încurajați în permanență să examineze situații și scenarii din diferite puncte de vedere. Copilul va ajunge să înțeleagă mai profund, să respecte și să aprecieze diferite puncte de vedere, deși nu este necesar să fie de acord cu acestea. Scopul este de a promova relații sănătoase cu alte persoane, de respect și responsabilitate.</p>
Cuvinte cheie	Respect, ajutor reciproc, diferiți, dar egali.

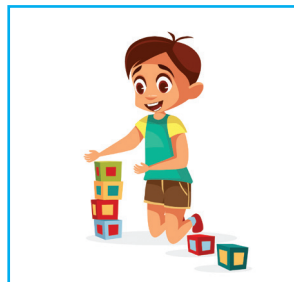
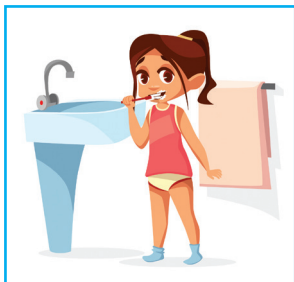
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să se identifice după anumite caracteristici; ✓ Să discute despre similitudini și diferențe dinte persoane; ✓ Să manifeste interes pentru lucrul în echipă.
Evocare	<p style="text-align: center;">Ciorchinele</p> <p>Începeți discuția adresându-le elevilor următoarea întrebare: Ce cuvinte vă vin în minte când auziți termenul „identitate”?</p> <p>Înscrieți răspunsurile elevilor pe tablă ori flipchart.</p>
Realizarea sensului	<p style="text-align: center;">Joc didactic</p> <p>Rugați copiii să se aranjeze în formă de cerc, ținându-se de mâini. Numiți o caracteristică sau o descriere din lista de mai jos. Copiii, care se identifică cu caracteristica respectivă, vin în centru și formează un alt cerc (dacă este posibil), apoi se întorc în cercul inițial.</p> <p>Acum solicitați copiilor să sugereze anumite caracteristici și repetați procesul (se va repeta jocul cu cel puțin 5 caracteristici).</p> <p style="text-align: center;">CARACTERISTICILE JOCULUI ÎN CERC</p> <ul style="list-style-type: none"> •❖ Băieți; •❖ Copii care au mai mult de doi frați; •❖ Copii care iubesc poveștile; •❖ Copii cărora nu le place fotbalul; •❖ Copii care au o pisică; •❖ Copii care au un crocodil; •❖ Copii cărora le place ciocolata; •❖ Copii care-și cunosc originea numelui de familie; •❖ Copii care vorbesc o limbă străină; •❖ Copii cu părul mai jos de umeri; •❖ Copii care au fost în alte țări; •❖ Copiii care s-au născut vara; •❖ Copii care au mers la grădiniță. <p style="text-align: center;">Discuție</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce ați aflat nou despre voi? – Dar despre colegii voștri? – Băieții și fetele fac parte din vreun grup comun?

	<ul style="list-style-type: none"> – Puteți caracteriza o persoană doar privind-o? – Grupurile au fost de aceeași mărime de fiecare dată? – Sunt toți copiii egali? – Care grup v-a surprins cel mai mult? – Cum v-ați simțit atunci când făceați un alt cerc? – Ce ați simțit atunci când rămâneți în cercul inițial? – Care sunt avantajele apartenenței la un grup? <p>Zarul fețelor (Anexa 3) poate fi utilizat în scopul autocunoașterii ori cunoașterii reciproce.</p> <p style="text-align: center;">Jocul „Ce știi să faci?” (Anexa 1)</p> <p>Jocul se desfășoară astfel: la semnalul dvs., elevii pornesc prin clasă cu fișa primită și întrebă pe câte un coleg, dacă poate să facă una dintre activitățile sugerate de imagini. Dacă acel copil răspunde afirmativ, i se notează numele în dreptul imaginii. Jocul se va desfășura timp de 3–5 minute.</p>
Reflecție	Susțineți cu elevii o discuție în trei pași (Anexa 2).
Extindere	Rugați copiii să deseneze un roboțel din 10 figuri geometrice.

Anexa 1

CE ȘTII SĂ FACI?

DISCUȚIE ÎN 3 PAȘI
(vei scrie câte trei acțiuni)

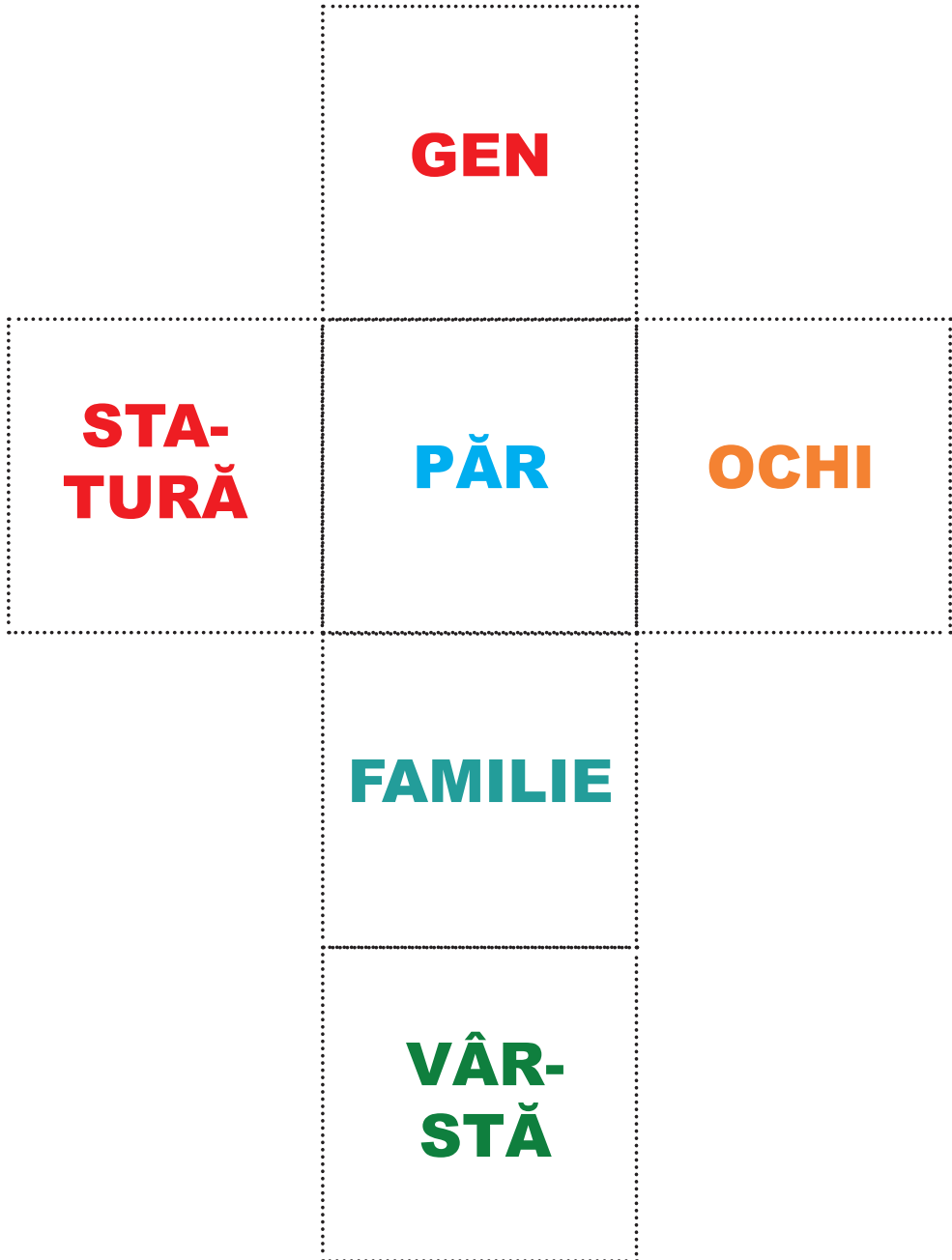
Ce pot să fac singur... (va fi completată individual)

Ce pot să fac cu tine... (se va completa împreună cu colegul de bancă)

Ce putem face împreună... (se va completa împreună cu colegii din banca din față ori din spate)

ZARUL FEȚELOR

8. Subiectul „Ce comunic despre mine”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, explicația, jocul didactic, problematizarea;
- **Resurse materiale:** fișe de lucru, flipchart;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Școala este parte a vieții noastre; clasa este o micro-comunitate. Copiii devin conștienți de propria identitate, cunoscându-i pe toți ceilalți copii pe nume și pentru că sunt strigați pe nume de toată lumea din clasă.</p> <p>La final de lecție copiii trebuie să conștientizeze, că au anumite drepturi. Dreptul la un nume, pe care nu-l poate lua nimeni (Articolul 7). Cu toate că este încă un copil, are deja propria poveste de viață, o viață care este diferită de cea a altor copii și care va fi întotdeauna o parte din ei însuși (Articolul 8). Pot avea propria opinie și pot spune ce gândesc, iar toți ceilalți copii pot face la fel (Articolele 12, 13).</p> <p>Identitatea este ceva prezent la naștere. Ne naștem băieți sau fete. Dar ce înseamnă să fii fată sau băiat diferă de la o cultură/țară la alta. Și, în calitate de adulți, femeile și bărbații își asumă alte roluri în societatea de astăzi, decât au făcut-o părinții lor. Avem, din start, o anumită constituție și stare de sănătate. Un handicap de la naștere va deveni parte importantă a identității persoanei. Însă modul în care vor privi acest fapt familia și alți membri ai comunității în care trăiește copilul va determina gradul în care acesta va reuși să-și dezvolte alte aspecte ale personalității/identității. O bună cunoaștere și conștiință de sine ajută și un copil, și un adult să diferențieze în mod continuu aspectele „culturale” de cele „personale” ale identității pentru a-și dezvolta pe deplin potențialul.</p>
-----------------------------	---

Dezvoltarea unui **sentiment pozitiv al identității** înseamnă existența permanentă a unei compoziții flexibile în imaginea pe care o avem despre noi înșine, în care apartenența la multiple comunități nu generează conflicte interne, frustrări.

Procesul de construire continuă a identității nu este simplu. Dovadă sunt confuzia și crizele de identitate, frecvente azi. Situațiile de viață ne fac să ne confruntăm cu conflicte mai mari sau mai mici între ceea ce credem că suntem, ceea ce solicită circumstanțele, ceea ce cred alții despre noi, ceea ce vrem să devenim sau să facem și cum acționăm de fapt.

Împreună cu principiul nediscriminării din Articolul 2, Articolul 12 subliniază dreptul egal al tuturor copiilor de a-și exprima în mod liber opiniile și dreptul ca aceste opinii să fie luate în considerare în mod serios.

Acest articol stabilește una dintre **valorile** fundamentale ale Convenției și, probabil, una din provocările fundamentale ale acesteia. În esență, articolul stipulează că un copil este o persoană de sine stătătoare care are dreptul de a-și exprima opiniile în legătură cu toate chestiunile care îl privesc și dreptul ca aceste opinii să fie ascultate și să li se acorde importanța cuvenită. Prin urmare, copilul are dreptul de a participa la procesul de luare a deciziilor care îi afectează viața, precum și dreptul de a influența deciziile care sunt luate cu privire la el.

Există puține zone din cadrul familiei, comunității, procesului de elaborare a deciziilor la nivel regional, național sau internațional care să nu-i afecteze pe copii. S-a considerat că problemele în legătură cu care Statele Părți ar trebui să le ofere copiilor posibilitatea de a-și exprima opinia, nu trebuie limitate printr-o listă.

Dreptul copilului de a-și exprima opiniile se aplică în probleme ce țin de **familie**, de **viața școlară** sau în legătură cu **evenimentele** relevante care au loc la nivelul **comunității**, cum ar fi deciziile referitoare la amplasarea locurilor de joacă pentru copii sau la prevenirea

	<p>accidentelor rutiere. Intenția este deci ca opiniile copiilor să constituie un factor relevant pentru toate deciziile care îi afectează și să sublinieze faptul că nu se poate aplica un sistem de implementare eficient fără intervenția copiilor în procesul de luare a deciziilor care le afectează viața.</p> <p>Copiii nu-și pierd drepturile fundamentale (drepturile omului) prin faptul că intră pe porțile școlii. Astfel, educația trebuie să se desfășoare într-un mod care să respecte demnitatea inerentă a copilului, să-l ajute să-și exprime în mod liber opiniile conform articolului 12(1) și să participe la viața școlară.</p>
Cuvinte cheie	Date cu caracter personal, identitate.
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să se caracterizeze după anumite criterii; ✓ Să elaboreze lista lucrurilor ce nu trebuie să le comunice persoanelor străine; ✓ Să-și consolideze cunoștințele cu privire la propria identitate.
Evocare	<p style="text-align: center;">Jocul „Acesta/aceasta sunt eu”</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Repartizați-le copiilor câte o foaie de hârtie. 2. Spuneți-le să-și scrie numele în mijlocul foii. Pentru aceasta pot folosi creioane colorate. 3. Rugați-i să deseneze în jurul numelui diferite lucruri care le plac cel mai mult, cum ar fi jucăriile sau bucatelile preferate, locurile unde le place să meargă, ocupațiile din timpul liber, prietenii cei mai apropiați etc. 4. Propuneți copiilor să-și arate foile unul altuia și să le povestească colegilor despre lucrurile lor preferate. 5. Ajutați-i să agațe desenele pe pereți, formând astfel „Galeria Echipei”.
Realizarea sensului	<p style="text-align: center;">Brainstorming</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum v-ați simțit când povesteți colegilor despre lucruri personale? De ce? – Ce lucruri noi ați aflat despre ceilalți? – Ce ați aflat nou despre voi? – Cum credeți, de ce copiii sunt diferiți? – Cu toate că sunteți diferiți, ce lucruri aveți în comun? De ce?

	<p style="text-align: center;">Problematizare</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce s-ar întâmpla, dacă toți ar fi asemănători? - Ce au în comun toți copiii? - De ce trebuie ca toți copiii să aibă aceleași drepturi? <p style="text-align: center;">Lista secretelor</p> <p>Propuneți copiilor să se împartă în perechi și să elaboreze o listă de 5 lucruri pe care nu e bine să le divulge. La necesitate, puteți concretiza de ce anume trebuie să păstrăm în secret datele cu caracter personal.</p>
Reflecție	<p style="text-align: center;">Joc didactic „Investigații filosofice”</p> <p>Pregătiți bucăți de hârtie, pe care sunt scrise următoarele propoziții (desigur, este posibilă orice fel de variație – modificare, omisiune, adăugarea mai multor propoziții etc.):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Este important să ai prenume; • Prenumele – acesta sunt eu; • Numele și prenumele ne ajută să ne identificăm; • Prenumele noastre spun ceva despre noi (gen, limbă, loc de origine etc.); • Deoarece are un nume și un prenume, un copil devine membru al unui stat. Prin alegerea unui anumit prenume, părinții își exprimă adesea anumite dorințe, speranțe și sentimente. <p>Propuneți elevilor să comenteze afirmațiile, aducând argumente în favoarea afirmației înscrise pe bilețul.</p>
Extindere	<p>Rugați copiii să discute în familie: ce informații despre sine și familie pot oferi altor persoane și instituții și ce informații despre identitatea noastră nu trebuie să prezentăm. În rezultatul discuțiilor purtate în familie, elevii vor completa fișa „Ce spun și ce nu spun” (<i>Anexa 1</i>).</p>

CE SPUN ȘI CE NU SPUN

❖ Răspunde la următoarele întrebări, subliniind cu diverse culori variantele adresate tuturor, doar prietenilor sau doar părinților (tuturor = **verde**, prietenilor = **galben**, părinților = **roșu**).

- Cum te numești?
- Câți ani ai?
- Unde locuiești?
- La ce școală înveți?
- Cine este prietenul tău cel mai bun?
- Care sunt hobby-urile tale?
- Care este numărul tău de telefon?
- Care este adresa ta de e-mail?
- Care este visul tău?

Întrebare-cheie: Pot ascunde de părinți sau prieteni ceva important, legat de identitatea mea?

❖ Completează lista cu încă 3 întrebări.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

9. Autoevaluare. Pașaportul meu

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, explicația, expunerea, studiul de caz, jocul didactic, problematizarea;
- **Resurse materiale:** fișe de lucru, creioane colorate, flipchart;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Evaluarea în școală este un domeniu larg. Are influență nu doar asupra lucrurilor explicite, care pot fi observate, precum calificările elevilor, poziționarea lor în societate din cauza notelor și, prin urmare, cariera lor academică. Evaluarea în școală are influență și asupra altor aspecte ale individului, precum imaginea de sine, stima de sine și conceptul general, pe care o persoană îl are despre propriile competențe și abilități. Școala are o influență enormă asupra conceptului de competențe. Influența sa directă depinde de modul în care metoda de evaluare este aleasă și realizată.</p> <p style="text-align: center;">Criteriul individual</p> <p>Utilizarea criteriului individual pentru evaluare înseamnă compararea diferențelor intraindividuale. Care este diferența dintre rezultatele unui elev, la EDO, din luna trecută și din prezent? Comparația folosită aici este o comparație temporară. În special elevii au tendința de a prefera acest criteriu ca pe un instrument de evaluare. „Valoarea adăugată” este înregistrată într-o anumită perioadă de timp. Acest lucru face posibil ca elevul să primească feedback-ul despre nivelul realizărilor sale, precum și despre modul în care a crescut sau a scăzut. Rezultatul său nu este comparat cu rezultatul altor elevi. Progresul este cel pe care se pune accent. Acest mod de evaluare corespunde de asemenea proceselor de învățare informală care au loc în afara școlii unde elevul își evaluează singur competențele.</p>
-----------------------------	---

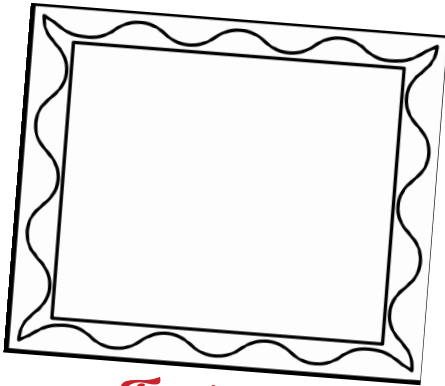
	<p>Identitatea noastră este conștiința noastră de sine – genul de persoană care credem că suntem. Cum ne vedem noi înșine variază în funcție de context. Nu este neobișnuit, de exemplu, pentru un tânăr să pară, acasă și la școală, două persoane complet diferite. Identitatea este parțial o chestiune de alegere personală și parțial o reflectare a modului, în care ne văd și ne apreciază ceilalți. În școală, tinerii reflectează asupra propriei identități și asupra modului, în care prejudecățile și stereotipurile pot afecta imaginea de sine a unei persoane.</p>
Cuvinte cheie	<p>Cunoașterea de sine, imaginea de sine, autocunoaștere și intercunoaștere, stima de sine, identitatea, numele, prenumele, emoțiile, trăirile.</p>
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să observe elemente de auto- și intercunoaștere; ✓ Să enumere trăsături pozitive despre sine; ✓ Să intuiască sensul conceptelor de „imagine de sine”, „stimă de sine”; ✓ Să demonstreze atitudini pozitive față de sine și față de alții; ✓ Să identifice modalități de dezvoltare a imaginii de sine.
Evocare	<p>Joc lingvistic („Eul puzzle” – exercițiu metaforic): Rugați elevii să găsească pentru fiecare literă a prenumelui său corespondentul unei trăsături pozitive specifice unei personalități echilibrate. <i>Exemplu:</i> ADI (A – amabilitate; D – dăruire; I – iubitor) A – amabilitate; B – bucurie; C – creativitate; D – dăruire; E – entuziasm; F – fermitate ...</p> <p>Joc didactic „Investigații filosofice”. Propuneți copiilor să completeze ideea/ideile cu încă 3 enunțuri. Activitatea se poate desfășura individual/perechi/grup.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Este important să ai prenume. • Prenumele – acesta sunt eu. • Cu ajutorul numelor noastre, ne recunoaștem pe noi înșine și pe ceilalți. • Prenumele noastre spun ceva despre noi.
Realizarea sensului	Rugați elevii să completeze fișa de autoevaluare.
Reflecție	Rugați copiii să continue gândul: <i>Sunt fericit/fericită pentru că...</i> <i>Azi am reușit...</i>
Extindere	<p>Propuneți-le să lectureze în familie „Povești cu tâlc” (Anexa 2).</p> <p>Anunțați elevii, că pentru lecția următoare, cu subiectul „Pașaportul clasei mele”, se vor pregăti împărțiți în grupuri. Însărcinați copiii să adune/creeze texte, imagini, poze care le vor fi de ajutor la elaborarea produsului de grup. După aceea, grupurile întocmesc lista de materiale necesare și notează orice întrebări care au apărut, decid asupra unui plan de acțiune și stabilesc un program de activitate.</p> <p>Aspecte importante: <i>Ce trebuie de făcut? Ce trebuie de selectat? Ce poate să aducă de acasă fiecare membru al grupului? Unde vor fi stocate materialele?</i></p> <p>Este important să discutați cu fiecare grup, să verificați dacă sarcinile sunt distribuite echitabil între membrii grupului.</p> <p>Sunt utile întrebări precum:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Aveți nevoie de ajutor? La ce anume? – Sunteți mulțumiți de distribuția sarcinilor în grup? – Este clar pentru toată lumea ce trebuie cercetat/căutat?

AUTOEVALUARE. CINE SUNT EU

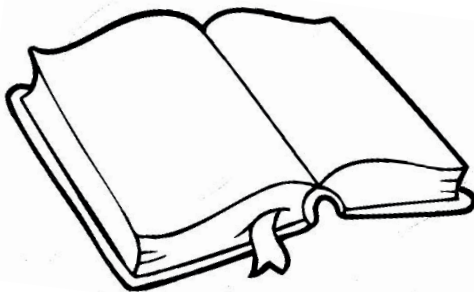
Familia mea

Despre mine

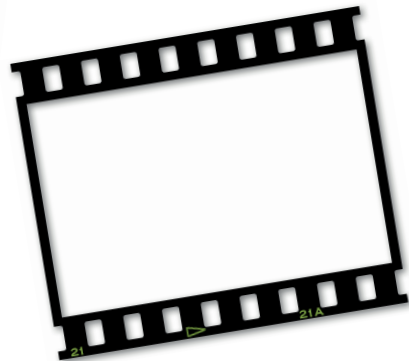

Am _____ ani.

Culoarea mea preferată

Cartea preferată este...

Numele meu este...

Filmul preferat

❖ Completează propoziția cu cuvântul lipsă:

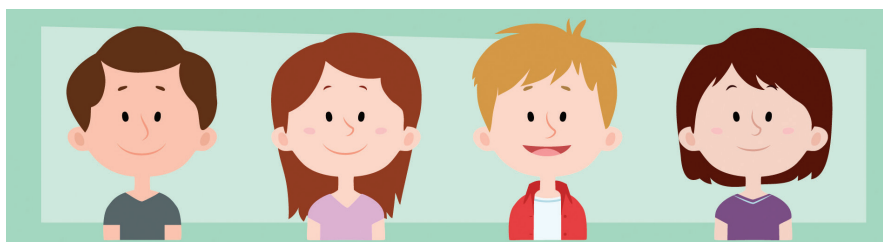
🌸 Este orice ființă umană sub vârsta de 18 ani.

🌸 Orice copil are dreptul la

🌸 La naștere, orice copil are dreptul la un

🌸 Copilul are dreptul la și la accesul la servicii sanitare și medicale.

Corpul meu. Roagă pe cineva dintre adulți să te ajute să faci măsurările necesare și completează enunțurile de mai jos.

Am o înălțime de _____ cm. Am o greutate de _____ kg.

Simțurile mele.

Unește prin linii fiecare dintre simțuri cu imaginea potrivită.

Văz	Gust	Miros	Pipăit	Auz
				
Limbă	Nas	Ochi	Urechi	Piele

Cum mă simt	
 <p>Când sunt cu familia, mă simt</p>	 <p>Când sunt la școală, mă simt</p>
 <p>Când sunt la joacă, mă simt</p>	 <p>Când sunt singur(ă), mă simt</p>
<p>Când mă cert cu cineva, mă simt</p> 	<p>Când adulții mă ceartă, mă simt</p>

Anexa 2

POVEȘTI CU TÂLC

Leul Leo, regele animalelor, se plimbă prin savană. Deodată întâlnește un iepure sălbatic. Ridicându-se la înălțimea forței sale îl întrebă pe acesta: „Cine este regele animalelor?” Iepurele, înlemnit de groază, răspunde: „Tu, Măria ta!” Atunci Leo, binedispus, zâmbi iepurelui fâsticit și cu un gest mărinimos al labei sale porunci: „Poți pleca!”

Leo întâlnește apoi o gazelă și jocul se repetă. Din nou scoase un răget la bietul animal, din nou i se confirmă cât este el de atotputernic și din nou repetă binedispus: „Poți pleca!”

Situația se repetă de mai multe ori, cu un cerb, cu o girafă. Toate aceste animale erau mai mici, respectiv mai slabe decât leul, lucru recunoscut de acestea. Leul deveni din ce în ce mai îndrăzneț. În cele din urmă, întâlnește un rinocer. În mod normal, ar trebui să-l ocolească, dar acum leul văzu altfel situația. Și de această dată, cu privirea-i sigură, mersul grav, subliniindu-și mândria, leul răcni: „Cine este regele animalelor?” Ar fi fost firesc ca rinocerul să nu-l bage în seamă, dar azi, intimidat datorită siguranței cu care pășea leul și a tonului ridicat, răspunse: „Desigur dumneata, stăpâne!”

Mergând mai departe, leul întâlnește un elefant. În închipuirea sa de moment, leul se considera că arată mult mai mare decât elefantul. Și de această dată el își urlă întrebarea cunoscută. Dar elefantul avea altă părere. În consecință, elefantul ripostă. Își ridică un picior, pe care îl sprijini ușor pe capul leului, așa încât acesta se afundă în nisip până la gât, după care își văzu mai departe de drum fără să se uite înapoi. Dezorientat și încercând să se elibereze, leul strigă după uriașul care se depărta tacticos: „Dar îmi este permis să repet întrebarea?”

Parabolă (autor anonim)

Un tânăr ajunge în fața unui magazin în a cărui vitrină vede următorul anunț: „Aici se poate cumpăra **orice**”.

Tânărul, surprins și entuziasmat intră în magazin și începe să-i ceară vânzătorului:

Aș vrea să cumpăr: înțelepciune, dreptate pe pământ, viitor frumos, bucurii, fericire, etc.”...

Vânzătorul îl ascultă atent.

Când tânărul își încheie lista, vânzătorul îi spune cu un surâs calm:

Tinere, de aici nu poți cumpăra roadele, poți doar cumpăra semințe.

(Poveste orientală)

10. Autoevaluare. Pașaportul clasei mele

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, explicația, expunerea, studiul de caz, jocul didactic, problematizarea;
- **Resurse materiale:** fișe de lucru, creioane colorate, flipchart;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Această lecție dedică cea mai mare parte a timpului prezentărilor făcute de elevi. Grupurile au posibilitatea de a-și exprima punctele de vedere (de a participa), cu condiția ca prezentările lor să fie pregătite, iar purtătorii de cuvânt să respecte limitele de timp (eficiență). Participarea depinde de eficiență. Lucrul eficient este o condiție prealabilă pentru participarea într-o democrație. Din acest motiv, formarea abilităților este importantă în domeniul EDO. Distribuția clară a rolului între membrii grupului este o condiție obligatorie pentru o predare de succes, conform unui model cooperativ. În cadrul acestuia, sarcinile formale care oferă un statut egal al membrilor sunt distribuite și practicate, iar aceasta conduce la o învățare de succes. Însă, este evident că nu fiecare sarcină este potrivită pentru acest tip de predare și, prin urmare, nu se intenționează o relație polarizată între formele de învățare prin cooperare și predarea centrată pe profesor. În cadrul acestui model de predare, profesorul joacă un rol clar și semnificativ. Succesul învățării prin cooperare, așa cum au arătat multe comparații între clase, depinde de elementele de bază. Următoarea procedură pare să fie încercată și testată de mulți profesori.</p> <p>Învățarea prin cooperare: cum se organizează un grup. Numele membrilor grupului sunt enumerate în ordine alfabetică.</p>
-----------------------------	---

	<p>Fiecărei persoane din grup i se atribuie unul dintre următoarele roluri.</p> <p>Moderator: Această persoană se asigură că toți membrii înțeleg sarcina de lucru și este, de asemenea, și purtătorul de cuvânt al grupului.</p> <p>Reporter: Această persoană organizează prezentarea produsului final.</p> <p>Responsabilul de materiale: Această persoană se asigură că toate materialele necesare sunt disponibile și că, la final, totul a fost lăsat în ordine.</p> <p>Planificator: Această persoană se asigură că grupul își gestionează bine timpul și verifică ca grupul să respecte programul stabilit. De asemenea, planificatorul se asigură că grupul își planifică cursul acțiunii într-un mod rezonabil la începutul lucrului în comun și adaptează acest plan în mod corespunzător.</p> <p>Mediator: Această persoană rezolvă orice probleme din cadrul grupului.</p> <p style="text-align: center;">Reguli</p> <p>a) Unii membri ai grupului au sarcini de lucru/roluri speciale, dar fiecare persoană este responsabilă de întregul proces și de rezultatele grupului.</p> <p>b) Dacă profesorului sau elevului lider i se va adresa o întrebare, întregul grup trebuie să decidă ce întrebare trebuie adresată. Astfel, grupul decide în mod colectiv cu privire la întrebare. Liderii nu răspund întrebărilor individuale pe durata acestui proces de grup.</p> <p>c) Fiecare grup este responsabil de prezentare. Fiecare membru al grupului este responsabil de răspunsul la fiecare întrebare.</p> <p>Este important ca elevii să își păstreze rolurile pentru o perioadă mai lungă de timp. Acest lucru conferă o anumită siguranță, accelerează învățarea și îmbunătățește performanța grupului.</p>
Cuvinte cheie	Pașaport, activitate în grup.
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să exerseze abilități de lucru în echipă având anumite roluri și responsabilități; ✓ Să elaboreze un produs comun;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să respecte cerințele de elaborare a produsului de grup; ✓ Să manifeste interes pentru lucrul în echipă.
Evocare	Elevii, repartizați în grupuri, au pregătit materiale pentru lecția cu subiectul „Pașaportul clasei mele”. Au adunat/creat texte, imagini, poze care le vor fi de ajutor la elaborarea produsului de grup.
Realizarea sensului	<p>Grupurile de lucru își studiază sarcina și decid cine și pentru ce este responsabil (conform funcțiilor stabilite inițial).</p> <p>Copiii analizează resursele adunate (imagini și texte), identifică principalele provocări și pot solicita ajutorul dvs.</p> <p>Un alt punct important al acestei lecții este gândirea și crearea unui poster. Și în acest caz copiii pot cere ajutorul dvs.</p> <p>Discutați cu elevii despre expoziție:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Unde ar trebui să aibă loc și când? – Cine o va inaugura? – Cine va fi invitat la ceremonie (doar colegii de clasă, să sugerăm proiectul și altor clase partenere)? – Trebuie să organizăm și o ceremonie de premiere pentru cel mai bun poster? – Cine vor fi membrii juriului? <p>Ajutați copiii să decidă asupra pașilor de lucru și a criteriilor de apreciere.</p>
Reflecție	Invitați copiii să prezinte produsele.
Extindere	Organizați cu elevii expoziția produselor de grup.

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2 „CINE SUNTEM NOI?”

1. Subiectul „Diferiți, dar egali”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** lectura ghidată, dramatizare cu degetele, exercițiul empatic, problematizare, dezbaterea;
- **Resurse materiale:** textul „Povestea degetelor”, foi de hârtie, foarfece, creioane colorate;
- **Forme de organizare:** grup mare, grup mic, perechi, individual, frontal.

Demers didactic

Suport informațional	<p>Diversitatea este prezentă în toate grupurile de copii. Vederea „monocromatică” constă în neglijarea totală sau parțială a diferențelor existente între copii. Convingerea răspândită că în școală toți copiii trebuie tratați în mod egal este de multe ori înțeleasă sau aplicată distorsionat. S-ar părea că tratamentul egal nu se poate baza pe evidențierea diferențelor, ci trebuie să pună accent pe asemănări, adică ceea ce au în comun oamenii. În realitate, în procesul educațional este important de abordat și similitudini, și diferențe. Diferențele în sine nu ne creează probleme, ceea ce ne împiedică să ne înțelegem unii cu alții este modul în care tratăm aceste diferențe. De aici și reiese necesitatea de a recunoaște și valida/confirmă diferențele. Conceptele de asemănări și diferențe trebuie înțelese ca având aceeași importanță pentru educația în domeniul drepturilor omului. A nu vorbi despre condițiile diferite în care trăiesc copiii nu înseamnă că acestea o să dispară de la sine, ci este egal cu a crea teme „tabu”, ce devalorizează copilul și nu contribuie la protecția acestuia.</p>
-----------------------------	--

	<p>Activitățile propuse în cadrul acestei ore au scopul de a-i încuraja pe elevi să reflecteze asupra diversității în mediul educațional și de a face fiecare copil „vizibil”. Sarcina învățătorului este crearea condițiilor pentru stabilirea și menținerea în clasă a relațiilor interpersonale constructive, bazate pe valorizarea fiecărui elev și sărbătorirea diversității.</p>
Cuvinte cheie	Diferiți, egali, diversitate, diferențe, asemănări.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să explice prin ce ființele umane sunt unice și diferite; ✓ Să identifice soluții pentru ca toți semenii să se simtă valoroși; ✓ Să propună modalități prin care persoanele se pot ajuta reciproc.
Evocare	<p>Activitate de energizare: Explicați elevilor că se vor gândi la mâinile lor și la modul în care le folosesc. Puneți o mână la spate. Ridicați cealaltă mână în sus. Fluturați-o, strângeți-o în pumn. Întindeți toate degetele etc. Discutați cu copiii despre unele activități pentru care folosesc degetele/mâinile. Realizați o listă, apoi propuneți copiilor să mimeze unele dintre cele mai frecvente (de ex.: legatul șireturilor, încheierea nasturilor, spălatul, tastarea la calculator). Vorbiți cu elevii despre cum sunt mâinile lor (de exemplu, mâinile sunt diferite ca mărime, formă și aspect).</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce concluzii putem trage? (<i>Deși fiecare dintre noi avem mâini unice, ele se aseamănă între ele.</i>) – Prin ce se aseamănă mâinile noastre? – Ce emoții ne trezesc aceste asemănări? – La ce se referă diferențele dintre ele? <p style="text-align: center;">Problematizare</p> <p>Într-o zi degetele au început să se certe între ele cine este cel mai bun/important. Rugați elevii să-și expună părerea și să-și argumenteze opinia.</p>

<p>Realizarea sensului</p>	<p>Citiți textul „Povestea degetelor”, ilustrând fiecare personaj cu ajutorul degetelor de la mâini (lectura ghidată). (<i>Anexa 1</i>)</p> <p>Finalizați povestea prin a strânge mâna unui elev și sugerându-le copiilor să facă la fel unii cu alții, cu persoana de alături sau să meargă prin clasă, să salute prin strângere de mână cât mai mulți colegi.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce gânduri v-a trezit lectura textului? – De ce unele degete au crezut că sunt mai importante decât altele? – Cum a reușit degetul mare să oprească cearta? – Care a fost concluzia degetelor în final? <p>Putem compara degetele cu elevii din clasa noastră? De ce?</p> <p style="text-align: center;">Exercițiul empatic</p> <p>Rugați elevii să formeze perechi, să-și amintească și să povestească colegului o situație când s-a simțit important (în clasă, acasă).</p> <p>Reuniți grupul mare și rugați-i să povestească ce au auzit de la colegi, vorbind și despre emoțiile pe care cred că le-au trăit colegii lor.</p> <p>Fiecare dintre copii are posibilitatea de a se simți important? Dacă da, cum anume? Dacă nu, ce îi împiedică?</p> <p style="text-align: center;">Lucru în grup</p> <p>Rugați elevii să formeze grupuri de cel mult 5 persoane și să găsească soluții pentru problema: Ce putem face pentru ca fiecare coleg să se simtă important/valoros în cercul de colegi/în clasă?</p> <p>Reuniți grupul mare. Purtătorii de cuvânt vor prezenta soluțiile.</p> <p>Ajutați elevii să aleagă 3–4 soluții care le par mai relevante.</p> <p>Discutați despre cum aceste soluții contribuie la valorizarea fiecărei persoane.</p>
<p>Reflecție</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Cum vă simțiți când ajutați pe cineva? – Cum vă simțiți când cineva vă ajută? – Ce vă face să vă simțiți importanți/valoroși?

Extindere	<p>Rugați elevii să deseneze conturul unei mâini, să-l coloreze și să-l decupeze. Pe fiecare deget vor scrie numele unei persoane care i-a ajutat în ziua respectivă la școală sau acasă.</p> <p>În palma mâinii desenate vor scrie numele persoanelor pe care le-au ajutat în ziua respectivă. <i>(Această activitate poate fi repetată, dacă aveți posibilitatea, pentru a consolida mesajul de cooperare.)</i></p>
------------------	---

Anexa 1

POVEȘTEA DEGETELOR

Într-o zi, degetele au început să se certe între ele, încercând să afle care este cel mai bun.

Peter Arătătorul a vorbit primul: „Cred că eu sunt cel mai bun și cel mai important deget al mâinii, pentru că atunci când cineva are nevoie să cunoască drumul, eu îi pot arăta direcția corectă. Fără mine toată lumea s-ar fi pierdut!

„Stai puțin!” a spus *Toby Mijlociul*, „Eu sunt cel mai lung dintre toate degetele. Cel mai mare este cel mai bun!”

„Scuzați-mă!” a spus *Ruby Inelarul*, „Eu știu că eu sunt cel mai important, deoarece port aur și argint, și diamante. Cât de frumos sunt!”

„Ssh... E rândul meu acum!” a spus *Pat cel Mic*, „Eu, poate, sunt cel mai mic deget, dar cine altcineva poate alerga în jurul vasului unde este pregătit un tort, pentru a șterge glazura de ciocolată?”

S-a făcut tăcere. Numai *Degetul Mare* încă nu a vorbit.

„Eu sunt degetul mare – dar nici măcar nu mă numesc un deget. Însă fără mine ați putea oare să țineți un creion, să descheiați nasturii de la haine, să decojiți o banană sau să țineți periuța de dinți? Ar fi cam dificil și pentru voi, și pentru mine, dacă nu ne-am ajuta. Toți avem nevoie unul de altul. Niciun deget nu este mai bun decât celelalte. Suntem la fel de importante. Să ne amintim că avem nevoie unul de altul pentru a fi împreună cea mai bună mână.”

(Sursa: LIFT OFF)

2. Subiectul „Prejudecăți și stereotipuri”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** descrierea, graficul T, argumentarea, conversația, lectura, dezbaterile;
- **Resurse materiale:** pungă cu cartofi, foi de hârtie A4, pix, carioci, o cutie;
- **Forme de organizare:** în grup mare, individual, lucru în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	<p><i>Stereotipul</i> este „o idee obișnuită, banală, tipică, pe care oamenii o au despre cineva/ceva”, iar <i>prejudecata</i> este „o idee preconcepută (și adesea eronată), pe care și-o face cineva asupra unui lucru, adoptată, de obicei, fără cunoașterea directă a faptelor sau impusă prin educație, de societate”. Stereotipurile și prejudecățile sunt metode de categorisire a lumii din jurul nostru. Unul dintre lucrurile care deranjează este că stereotipurile și prejudecățile, în mod obișnuit, sunt create de cei puternici și sunt aplicate celor slabi. Aceștia din urmă nu pot ști modul în care sunt percepuți de ceilalți și nu pot schimba aceste percepții.</p> <p>În general, diferențele dintre oameni nu sunt valorificate ca resurse, ci duc la etichetare, crearea sau întărirea prejudecăților, care duc la <i>discriminare</i> și excludere. Activitățile propuse de cadrele didactice trebuie să aibă ca scop să atragă atenția asupra acceptării diversității umane, iar valorificarea diferențelor să aducă o schimbare pozitivă.</p>
Cuvinte cheie	Egalitate, diferiți, diversitate, prejudecată, identitate personală, marginalizare.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să descrie prin ce sunt unici și diferiți membrii unui grup;✓ Să identifice șansele egale pe care le are fiecare persoană, chiar dacă este diferită de ceilalți membri ai grupului;✓ Să propună acțiuni prin care pot manifesta empatie și solidaritate cu persoanele excluse social.

<p>Evocare</p>	<p>Activitatea de socializare/creare a comunității de învățare „Cartoful”.</p> <p>Fiecare elev extrage din pungă un cartof (puteți utiliza și alte legume sau fructe).</p> <p>Rugați copiii să cerceteze atent cartoful, încercând să memoreze cât mai multe detalii: mărime, formă, culoare sau alte semne/caracteristici.</p> <p>Rugați câțiva elevi să descrie pe scurt cartoful extras din pungă.</p> <p>Când toți doritorii au terminat de povestit, adunați cartofii într-o cutie. Amestecați-i, apoi răsturnați-i pe o masă și rugați copiii să-și identifice fiecare cartoful pe care l-a ținut în mână.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Toți și-au recunoscut cartoful? – Cât de siguri sunteți că este al vostru? – Cât de ușor v-a fost? – Ce obstacole ați întâlnit? – Ce vă poate ajuta să depășiți aceste obstacole? – Prin ce se aseamănă și se deosebesc cartofii? – Putem asocia cartofii cu oamenii? Argumentați.
<p>Realizarea sensului</p>	<p>Lectura poveștii „Rățușca cea urâtă”</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum credeți că s-a simțit rățușca când nu a fost înțeleasă? – De ce rățușca a hotărât să plece? – A fost o idee bună? Argumentați. – Animalele din curte au fost respectuoase cu rățușca? – Ce fel de prejudecăți au avut față de ea? – Cum ar fi trebuit să procedeze cu rățușca, dacă o respectau? – Faceți o paralelă cu clasa în care învățați/curtea în care vă jucați: există vreo persoană care are astfel de probleme? (Atenționați elevii să nu dea nume.) – Cum ajutați persoana respectivă să depășească prejudecățile/problemele cu care se confruntă? <p style="text-align: center;">sau</p> <ul style="list-style-type: none"> – Dacă în clasa/curtea voastră ar exista o astfel de persoană, ce ați face ca să o ajutați să depășească problemele/prejudecățile cu care se confruntă? – La cine poate apela o astfel de persoană?

Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> – Cum v-ați simțit? – Ce ați învățat? – Cum sunt priviți/judecați oamenii care sunt diferiți de ceilalți? – Cum ar trebui de fapt să fie tratați? De ce? – Cum credeți, care sunt cauzele unor astfel de păreri? – Ce efect pot avea ele asupra relațiilor noastre cu persoanele respective? – Ce mesaj ați transmite oamenilor care au prejudecăți față de alții?
Extindere	<p>Rugați elevii să recitească în familie povestea „Rățușca cea urâtă” și să facă un desen în care să redea emoțiile trăite de rățușcă în diverse perioade (foaia poate fi împărțită în mai multe părți, pentru a reda diferite emoții). Rugați copiii să discute despre aceasta cu persoanele apropiate.</p>

3. Subiectul „Clasa mea”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstormingul, studiul de caz, discuția, analiza;
- **Resurse materiale:** o coală de hârtie, markere, acuarele, fișe cu studiul de caz;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, în grup mic.

Demersul didactic

Suport informațional	Una dintre atribuțiile de bază ale învățătorului este de a planifica și structura mediul de învățare, astfel încât să faciliteze schimbări dezirabile în comportamentul și stilul de învățare ale elevului. Un astfel de mediu ar trebui să ofere cât mai multe oportunități pentru dobândirea unor experiențe de succes în condiții de siguranță. Un mediu optim de învățare reclamă câteva condiții: <i>asistarea elevilor în procesul de învățare și dezvoltarea competențelor cognitive și sociale ale acestora; asigurarea unor condiții fizice optime de învățare, organizarea clasei pentru satisfacerea nevoilor sociale/emoționale ale elevilor; încurajarea elevilor să adopte un stil pozitiv de relaționare cu profesorii și colegii lor.</i> (https://andreibocila.wordpress.com/2010/05/30/managementul-clasei)
Cuvinte cheie	Clasă, responsabilitate, sarcină, coleg, comunicare.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să exprime modul în care demonstrează respect pentru demnitatea umană necondiționată a fiecărui coleg;✓ Să explice ce înseamnă dreptul la educație;✓ Să numească acțiuni pentru a se simți în siguranță și a fi fericit în clasă.

<p>Evocare</p>	<p>Propuneți elevilor să enumere lucruri/idei care le vin în minte când aud cuvântul <i>clasă</i>.</p> <div data-bbox="569 281 924 559" data-label="Diagram"> </div> <p>Subliniați cuvintele care se referă la anumite caracteristici/comportamente ale colegilor. Discutați despre ele.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce presupune o clasă? - Cine participă la acest grup? - Ce roluri au elevii? - Ce fel de relații se stabilesc între membrii grupului? - Ce drepturi au? - După ce criterii sunt aleși? - Ce activități pot desfășura elevii împreună? - Pe ce trebuie să se bazeze relațiile dintre colegi?
<p>Realizarea sensului</p>	<p>Explicați elevilor că fiecare copil are dreptul de a învăța la școală, de a fi în siguranță și de a fi fericit atât în familie, cât și la școală.</p> <p>Propuneți copiilor să scrie sau să schițeze/deseneze 3-4 acțiuni care i-ar face să se bucure de dreptul de a fi în siguranță și de a fi fericiți în clasa lor.</p> <p>De exemplu: <i>Să ne numim după prenume;</i> <i>Să ne jucăm împreună.</i></p> <p>Când au terminat exercițiul, sugerați-le să analizeze rezultatele împreună cu un coleg și să propună doar trei idei care, în opinia lor, i-ar face să simtă că drepturile lor sunt respectate în clasă.</p> <p>Explicați elevilor că tot ce au numit ei sunt drepturile lor.</p> <p>Ulterior, împreună cu toți elevii, alcătuiți CARTA DREPTURILOR pentru clasă.</p>

Reflecții	Propuneți elevilor să comenteze: ✓ Care prevederi din CARTA DREPTURILOR clasei vă este mai ușor să le respectați/urmați? ✓ Care prevederi au nevoie de mai multă explicație, înțelegere, timp etc.?
Extindere	Creați un puzzle sau desene la tema „ <i>Clasa mea</i> ”, în care să redați cum ați vrea să arate clasa voastră.

4. Subiectul „Respect și responsabilitate”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, analiza, explicarea, continuarea gândului;
- **Resurse materiale:** foi de hârtie, pix, o coală de hârtie, carioci, creioane;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Drepturile omului nu sunt fără limite. În timp ce beneficiem de drepturi, avem, de asemenea, și anumite responsabilități, care garantează respectarea drepturilor celorlalte persoane.</p> <p>Drepturile și responsabilitățile nu pot exista separat. De exemplu, am dreptul să-mi exprim părerea și, de asemenea, responsabilitatea de a oferi timp și altora să-și exprime părerea proprie, de a respecta alte puncte de vedere, de a nu jigni sau calomnia alte persoane. A avea o responsabilitate mai înseamnă și a face ceva ce este în puterea noastră și în conformitate cu capacitățile în evoluție ale unui copil, pentru a ajuta o persoană căreia nu i se respectă drepturile.</p> <p>Abordarea responsabilității în acest fel îi face pe copii să se simtă în siguranță și împuterniciți să observe și să acționeze.</p>
Cuvinte cheie	Clasă, responsabilitate, respect, cartă.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să reflecteze asupra responsabilităților zilnice de acasă și de la școală;✓ Să explice relația dintre drepturi și responsabilități;✓ Să elaboreze Carta responsabilităților în baza Cartei drepturilor clasei;✓ Să numească responsabilitățile zilnice de acasă și de la școală.

<p>Evocare</p>	<p>Întrebați elevii ce înțeleg prin noțiunea de responsabilitate. Propuneți-le să completeze tabelul de mai jos. Responsabilitățile mele sunt:</p> <table border="1" data-bbox="409 348 1083 464"> <thead> <tr> <th data-bbox="409 348 770 388">acasă</th> <th data-bbox="770 348 1083 388">la școală</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="409 388 770 428"></td> <td data-bbox="770 388 1083 428"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="409 428 770 464"></td> <td data-bbox="770 428 1083 464"></td> </tr> </tbody> </table> <p>Discutați împreună ideile formulate de copii despre responsabilitate.</p>	acasă	la școală				
acasă	la școală						
<p>Realizarea sensului</p>	<p>Reveniți la Carta drepturilor din clasă, elaborată împreună la lecția precedentă.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ați adăuga sau ați schimba ceva în această Cartă a drepturilor? Argumentați. - De ce unii oameni încalcă drepturile altor persoane? - Cum am putea proceda pentru ca toate persoanele să se simtă respectate? - Cum v-ați simți, dacă alte persoane v-ar încălca drepturile? <p>Amintiți-le elevilor despre necesitățile fiecărei persoane de a se simți în siguranță și de a primi o educație de calitate.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Care ar fi pașii ce ar asigura fiecărei persoane drepturile stabilite în Cartă? <p>Propuneți elevilor să formeze grupuri a câte 4-5 persoane și să elaboreze Carta responsabilităților în baza Cartei drepturilor clasei.</p> <p>Discutați cu elevii cele scrise și elaborați o Cartă a responsabilităților comună.</p> <p>Afișați-o alături de Carta drepturilor.</p>						
<p>Reflecții</p>	<p><i>Atunci când îmi asum o responsabilitate, mă simt... Eu cred că o persoană este responsabilă, dacă...</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ce credeți că este responsabilitatea: o oportunitate, o limitare, ceva corect sau incorect? Argumentați. - Depinde responsabilitatea de anumite situații? 						
<p>Extindere</p>	<p>Propuneți elevilor să reflecteze împreună cu părinții asupra drepturilor și responsabilităților de acasă.</p>						

5. Subiectul „Regulile clasei”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, prezentarea, analiza, sinteza;
- **Resurse materiale:** foi de hârtie, pix, o coală de hârtie, foi adezive;
- **Forme de organizare:** frontal, grup mic, individual.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Drepturile Omului sunt un sistem de reguli/norme, care sunt create și puse în aplicare pentru a reglementa comportamente, astfel asigurându-se că o comunitate manifestă respect și egalitate pentru fiecare. O metodă de educație la îndemâna învățătorului este instituirea unor reguli în clasă, care să faciliteze învățarea, relaționarea și să reducă situațiile problematice.</p> <p>Regulile trebuie să fie stabilite împreună cu elevii; să fie formulate simplu și să fie ușor de reținut; numărul lor să fie în jur de 5–7; să fie stabilite pornind de la un obiectiv/rezultat, la care se ajunge prin respectarea regulii; să fie formulate în termeni pozitivi; să fie vizibile – să fie prezentate verbal și vizual; să fie comunicate părinților – pentru a se obține suportul în promovarea lor; să fie reamintite periodic (nu doar atunci când sunt încălcate); să fie revizuite împreună cu elevii; să fie respectate de către învățător; să fie susținute/încurajate la elevi în diferite modalități – deși regulile sunt aceleași pentru toți elevii, aceștia pot fi motivați diferit pentru a le respecta.</p>
Cuvinte cheie	Reguli, regulament.
Obiective:	<ul style="list-style-type: none">✓ Să explice importanța regulilor pentru clasă;✓ Să discute despre problemele/situațiile existente în clasă;✓ Să propună reguli care i-ar face să se simtă în clasă confortabil și în siguranță.

Evocare	<p>Solicitați copiilor să povestească concomitent, în glas, o noutate. Întrebați copiii ce au înțeles.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Câtă informație ați auzit? – De ce s-a întâmplat acest lucru? – Ce e nevoie să facem ca să ne auzim? <p>Discutați cu elevii despre necesitatea de a avea reguli de comunicare, de lucru, de relaționare etc.</p>
Realizarea sensului	<p>Propuneți elevilor să formeze grupuri a câte 4-5 persoane și să se gândească ce îi deranjează și ce ar vrea să schimbe, astfel încât să se simtă confortabil și în siguranță.</p> <p>Rugați/insistați ca elevii, atunci când discută și prezintă problemele, să evite nominalizarea colegilor, axându-se doar pe ceea ce îi deranjează și preocupă. Grupul va nota pe fâșii mici de hârtie/foi cu adeziv toate problemele/conflictele la care s-a gândit.</p> <p>Fiecare grup va prezenta câte o foaie cu o problemă, pe care o vor lipi pe coala mare. Dacă această idee/problemă este și la alte grupuri, atunci purtătorul de cuvânt al grupului al doilea va lipi foaia în dreptul celei lipite de grupul precedent.</p> <p>Purtați o discuție cu elevii despre problemele stricte/urgente.</p> <p>Faceți o ierarhizare. Argumentați.</p> <p>Propuneți elevilor o modalitate de regrupare în funcție de gradul de urgență.</p> <p>Purtătorul de cuvânt al grupului va extrage una dintre fâșii, iar grupul va discuta și va propune cel puțin 3 soluții/reguli pentru problema dată, pe care le vor scrie pe o foaie.</p> <p>După fiecare prezentare, elevii vor discuta și negocia soluția pe care au ales-o ca fiind cea mai potrivită.</p> <p>În urma notării diverselor soluții, redactați împreună cu elevii un regulament al clasei.</p> <p>Decideți împreună cum va arăta acesta (cu imagini, desene, cuvinte, sub formă de carte, poster etc.) și unde va fi afișat.</p>

Reflecții	<p>Reflecțați împreună asupra rezultatelor și cum a decurs activitatea.</p> <p>Discutați despre situațiile când pot să-și reamintească unul altuia despre reguli și cum o fac.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum ne vom da seama că regulile sunt respectate? – Cine va monitoriza/supraveghea acest lucru? – A cui este această responsabilitate? Argumentați.
Extindere	<p>Propuneți-le să reflecteze ce se va întâmpla dacă cineva încalcă regulile; ce îi ajută sau îi împiedică să respecte anumite reguli; cum se respectă regulile stabilite în anumite situații.</p> <p>Alternativ</p> <p>Propuneți-le copiilor să compare regulile din clasă cu cele de acasă. Ce reguli de acasă îi fac să se simtă mai în siguranță și ar putea fi utilizate și la școală?</p>

6. Subiectul „Familia mea”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, jocul de rol, acrostihul;
- **Resurse materiale:** foi de hârtie, creioane;
- **Forme de organizare:** individual, în perechi, în grup mic, frontal.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Familia reprezintă primul context de viață cu semnificație deosebită în edificarea personalității copilului, este sursa afecțiunii, dragostei, a respectului, a solidarității și a siguranței, temelia pe care se fortifică orice societate, fără de care omul nu poate exista.</p> <p>Anume familia este prima școală ce naște bunul simț, corectitudinea, sentimentul religios, dezvoltarea virtuților, aici copilul învață să zâmbescă, să iubească, să compătimizească.</p> <p>Părinții exercită autoritatea părintească numai în interesul superior al copilului, respectând persoana acestuia, cer părerea copilului la luarea de decizii care îl privesc, ținând cont de vârsta și de gradul său de maturitate.</p> <p>Părinții au îndatorirea de a crește copilul în condiții care să asigure dezvoltarea fizică, mentală, spirituală, morală și socială în mod armonios. Ei au obligația să coopereze cu copilul, să îi respecte viața intimă, demnitatea; să prezinte și să permită informarea copilului despre toate actele și faptele care l-ar putea afecta și să ia în considerare opinia acestuia; să ia toate măsurile necesare pentru protejarea și realizarea drepturilor copilului.</p> <p>Copilul are dreptul de a primi o educație care să îi permită dezvoltarea, în condiții nediscriminatorii, a aptitudinilor și personalității sale.</p> <p>Școala este factorul decisiv pentru formarea unui om apt să contribuie la dezvoltarea societății, care ia parte activă la viața comunității, este pregătit pentru muncă și pentru viața de familie.</p>
-----------------------------	--

Cuvinte cheie	Familie.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să explice prin cuvinte proprii dreptul la familie; ✓ Să determine prin ce este familia lor deosebită/specială; ✓ Să formuleze așteptări de la propria familie.
Evocare	<p>Propuneți elevilor să găsească un simbol pentru noțiunea de familie, apoi să formeze pereche cu cineva și să discute în baza simbolului despre familie.</p> <p>Prezintă în grup mare doar cine dorește.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce simboluri care definesc (exprimă) familia ați observat? – Care simbol v-a impresionat? – Cum vă simțiți când sunteți acasă, în mijlocul familiei? – Cum înțelegeți expresia <i>fiecare copil are dreptul la o familie?</i>
Realizarea sensului	<p>Propuneți copiilor să formeze grupuri a câte 3–4 persoane și să completeze un acronim, identificând cât mai multe însușiri pentru familie, pornind de la literele acestui cuvânt.</p> <p style="text-align: center;">F A M I L I E</p> <p>Prin metoda excluderii, completăm o listă comună.</p> <ul style="list-style-type: none"> – De ce ați ales anume aceste însușiri pentru familie? – De ce este specială familia pentru voi? – De ce voi sunteți speciali pentru familiile voastre? <p>Rugați elevii să lucreze individual asupra a 2 întrebări. Spuneți-le că nu va fi nevoie să le exprime în public, doar să le scrie și doar cei care vor dori, vor avea ocazia să le facă publice.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Ce așteptări aveți de la familie? – Ce așteptări are familia de la voi? – Ați discutat cu părinții și cu alți membri ai familiei despre aceasta? <p>Concluzionați că fiecare copil are dreptul la o familie, iar aceasta trebuie să-i asigure sănătatea, dezvoltarea, securitatea și educația.</p>
Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> – Toți copiii lumii se bucură de acest drept? – Ce se întâmplă cu copiii care nu au familie? – Cine este responsabil de asigurarea acestui drept?
Extindere	<p>Propuneți copiilor să discute în familie despre așteptările lor și să afle care sunt așteptările membrilor familiei de la ei.</p>

7. Subiectul „Prietenii mei”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, descrierea, analiza, exercițiul;
- **Resurse materiale:** carton, adeziv, foarfece, pix, fișe mici/fâșii, o coală mare/tablă, cretă/markere;
- **Forme de organizare:** frontal, în perechi, individual, lucru în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Copiii de vârste diferite gândesc foarte diferit despre prietenie. Pe măsură ce se maturizează, ei devin mai capabili să înțeleagă lucrurile din perspectiva altei persoane, ceea ce adaugă profunzime și sens prieteniiilor lor. La vârsta școlară mică, prietenia este de scurtă durată și durează atâta timp, cât au o favoare unul de la celălalt. <i>Modul în care copilul se comportă în relațiile de prietenie depinde foarte mult de mediul familial, în care aceștia au fost crescuți. Atunci când un copil relaționează mai mult și mai intens cu alți copii, în afara sferei familiale, el devine mai social în viitor.</i> Acesta este motivul pentru care copilul trebuie să primească încurajarea părinților și a cadrelor didactice de a-și face cât mai mulți prieteni și de a interacționa cu cât mai mulți copii de vârste apropiate de a lui. Relațiile de prietenie de la această vârstă îi pot învăța pe copii cum să îi ajute pe cei din jur. Așadar, conștient sau nu, ei vor ști ca așa este frumos, vor simți că trebuie să își ajute prietenul atunci când are nevoie și că, la rândul lui, va fi ajutat de prieteni, dacă este cazul. E bine să se încurajeze înfiriparea prieteniiilor între copii pentru a se dezvolta, astfel, abilitatea de comunicare cu cei din jur și de a fi prietenoși, lucru care este foarte important în viață.</p>
Cuvinte cheie	Prietenie, prieteni, relații de prietenie.

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să enumere 3-4 calități ce caracterizează un prieten; ✓ Să determine 3-4 pași în construirea unei relații de prietenie; ✓ Să formuleze așteptări personale de la prieteni; ✓ Să propună modalități prin care prietenii se susțin reciproc.
Evocare	<p>Propuneți elevilor să-și scrie prenumele pe o fișă și strângeți fișele într-o cutie.</p> <p>Discutați cu elevii despre calitățile pe care trebuie să le aibă prietenii.</p> <p>Faceți împreună o listă, în care veți include toate cuvintele/expresiile.</p> <p>Fiecare copil va extrage un nume din cutie și va merge lângă copilul, a cărui nume l-a extras. Astfel, copiii vor forma un cerc și fiecare va fi între 2 colegi, unul – al cărui nume l-a extras și altul – care i-a extras numele. (Pot să se țină de mâini, dar nu insistați.)</p>
Realizarea sensului	<p>Rugați fiecare elev să identifice unul sau mai multe cuvinte din listă, dar nu numai (nu vă limitați doar la listă), pentru a descrie persoana de lângă el. Copiii continuă până când vor completa cercul de prieteni, spunând ceva pozitiv despre persoana de alături. De ex. Maria este drăguță, responsabilă și sociabilă.</p> <p>Alternativă: copiii pot spune colegilor, prenumele cărora a fost ales, două lucruri pozitive, pe care le apreciază la persoana dată; calități, pe care le are; lucruri, la care este cel mai bun(ă).</p> <p style="text-align: center;">Lucru în grup</p> <p>Grupați elevii câte 4-5 și rugați-i să numească câțiva pași în construirea unei relații de prietenie.</p> <p>În cadrul prezentărilor, analizați și dezvoltați ideile propuse.</p> <p>Discutați apoi în grup mare:</p> <ul style="list-style-type: none"> – De ce avem nevoie de prieteni? – Ce ne poate oferi un prieten? – Pe ce trebuie să se bazeze această relație? – După ce criterii trebuie să ne alegem prietenii? – Ce pot oferi prietenii?

	<ul style="list-style-type: none"> - De unde avem siguranța că sunt prieteni buni? - Ce înseamnă pentru voi un prieten care te ascultă? - Cum vă poate ajuta un prieten? - Cum se comportă un astfel de prieten?
Reflecție	- Ce trebuie să faceți ca relația de prietenie să fie de lungă durată?
Extindere	Propuneți elevilor să se deseneze alături de prietenii lor, scriind sub fiecare ce comportamente apreciază la ei.

8. Subiectul „Comunicare și prieteni online”

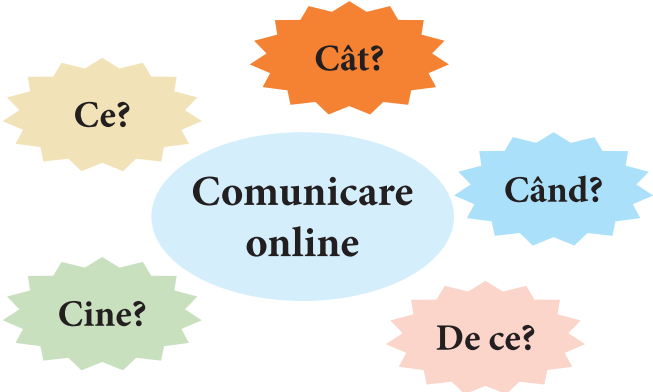
Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, analiza, explozia stelară;
- **Resurse materiale:** o coală de hârtie, markere;
- **Forme de organizare:** frontal, lucru în grup, individual.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Fie că vrem, fie că nu, internetul a devenit deja o parte din universul copiilor de astăzi. Pe lângă avantajele sale deloc neglijabile, internetul reprezintă un pericol serios la adresa copiilor, indiferent de vârstă.</p> <p>Copilul trebuie învățat că nu se poate să distribuie pe rețelele sociale date cu caracter personal, precum adresa sau numărul de telefon ori fotografiile personale sau cu prietenii, membrii familiei, fără acordul acestora. Prietenii online sunt extrem de efemere, mai ales la vârste mici, iar datele personale ale copilului pot ajunge foarte ușor la persoane rău intenționate.</p> <p>Copilul trebuie să știe că poate să închidă oricând, fără riscul vreunei pedepse, ferestrele de chat, e-mail-ul sau chiar computerul. În momentul în care primește pe mail sau chat mesaje obscene, amenințări sau fotografii și fragmente video cu conținut obscen sau violent, copilul trebuie să-și anunțe părinții sau un adult de încredere fără teamă sau rușine. Acest lucru este extrem de important! Adulții trebuie să facă totul pentru ca relația dintre copil și părinte să fie una deschisă, sinceră și reciprocă, astfel încât copiii să poată oricând vorbi cu părinții despre potențialele lor experiențe neplăcute din mediul online.</p> <p>Internetul, în ciuda vastității și complexității sale, precum și a ritmului uluitor de dezvoltare, nu este altceva decât un serviciu supus aceluiași legi și reguli, precum viața reală. Defăimarea, insultarea, racolarea, hărțuirea, pedofilia sau amenințarea prin intermediul online sunt, prin definiție, infracțiuni pasibile de pedeapsă.</p>
-----------------------------	---

	Copiii trebuie să se bucure de o copilărie frumoasă, liniștită, veselă și protejată, chiar și în epoca internetului.
Cuvinte cheie	Internet, comunicare.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să analizeze avantajele și dezavantajele comunicării online; ✓ Să explice conceptul de comunicare online; ✓ Să enumere metodele care l-ar face să comunice în siguranță pe internet.
Evocare	<p><i>Explozie stelară</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce este comunicarea online? – Cine poate comunica online? – Cine sunt persoanele cu care comunicați? – Când comunicați online? – Cât timp acordați comunicării online? – Cu câte persoane comunicați pe zi/în general? – De ce aveți nevoie de această comunicare? – Ce postați/comunicați de obicei? – Cum credeți, cât de sigură este comunicarea online?
Realizarea sensului	<p>Rugați elevii să scrie individual un avantaj și un dezavantaj al comunicării online.</p> <p>Propuneți-le să formeze grupuri a câte 4-5 persoane, să discute cele scrise și să elaboreze o listă comună cu două-trei avantaje și două-trei dezavantaje.</p> <p>Prezentarea se va face prin metoda excluderii.</p> <p>Discutați despre cele prezentate și concluzionați că procesul de comunicare virtuală este avantajos în cazul persoanelor care se cunosc în lumea reală.</p>

	<p>El nu prezintă niciun risc, din contra își pot întreține relațiile de amiciție. Atunci când ai o comunicare virtuală cu o persoană necunoscută, n-ai siguranța că cel cu care discuți este cu adevărat cel care pretinde că este. Nu poți identifica identitatea acestuia. Propuneți copiilor situațiile de mai jos și întrebați-i ce ar face ei.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Te joci cu prietenul tău online. La un moment dat, sunteți anunțați că puteți continua jocul, dacă scrieți numărul de telefon sau adresa de acasă. Voi doriți să continuați jocul. Cum veți proceda?</i> • <i>Părinții tăi te anunță că mergeți în vacanță peste o săptămână. Tu ești în culmea fericirii și decizi să împărtăși bucuria, postând un comentariu pe Facebook. Crezi că este o idee grozavă. Care pot fi riscurile?</i> 			
Reflecții	<ul style="list-style-type: none"> – Ce măsuri de siguranță luați când comunicați online? – Listați ideile și discutați despre siguranța lor. – Cum reacționați atunci când ceva vă pare suspect? – Cui vă adresați când nu știți cum să reacționați? 			
Extindere	<p>Rugați elevii să discute cu părinții și să monitorizeze timp de o săptămână/lună.</p> <table border="1" data-bbox="409 1054 1083 1130"> <tr> <td>Timpul petrecut în fața calculatorului</td> <td>Pagini deschise</td> <td>Scopul</td> </tr> </table>	Timpul petrecut în fața calculatorului	Pagini deschise	Scopul
Timpul petrecut în fața calculatorului	Pagini deschise	Scopul		

9. Subiectul „Gestionarea experiențelor neplăcute”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția;
- **Resurse materiale:** foi de hârtie, creioane;
- **Forme de organizare:** individual, în grup mic, frontal.

Demersul didactic

Suport informațional	Școala joacă un rol important în viața cotidiană a copiilor noștri și, la fel ca și în cazul programei școlare, se așteaptă să îi învețe pe copii să gestioneze sentimentele și experiențele negative și să facă față agresiunii. Indiscutabil, școala este cheia pentru dezvoltarea cognitivă și sănătatea mintală și emoțională a elevilor. Uneori, unii copii nu înțeleg că, prin comportamentul lor, încalcă drepturile altor copii (dreptul la intimitate, dreptul de a avea altă opinie). Încercarea de a impune opinia proprie poate duce la reacții de agresivitate.
Cuvinte cheie	Agresivitate.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să explice ce înseamnă <i>agresivitate</i>;✓ Să enumere modalități de manifestare/diminuare a agresivității;✓ Să elaboreze un algoritm de a face față comportamentelor agresive.
Evocare	Lectura textului „ Rățușca Lina cea năzdrăvană ” (Anexa 1). <ul style="list-style-type: none">– Ce comportamente v-au atras atenția?– De ce s-a întâmplat acest lucru?– Cum ați văzut-o pe Lina?– Cum l-ați văzut pe Dino?– De ce credeți că Dino a procedat astfel?– Cum a reacționat mama?– Cine a ajutat-o pe Lina să înțeleagă că a greșit?– Vi s-a întâmplat să trăiți asemenea experiențe? (Insistați să nu dea nume, doar să descrie situația.)– Cum v-ați simțit în asemenea situații?

Realizarea sensului	Propuneți copiilor să formeze grupuri și să completeze tabelul.		
	Comportamente care deranjează	Cauze	Soluții
	Discutați în urma prezentărilor.		
Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> – Toți copiii se simt în siguranță? Argumentează. – Ce se întâmplă cu copiii care nu se simt în siguranță? – Cine este responsabil de asigurarea acestui drept? – Cum acționați în cazul în care sunteți agresați/vedeți că cineva este agresat? – Cui vă adresați? 		
Extindere	Propuneți copiilor să discute în familie și să deseneze/elaboreze un simbol împotriva agresivității.		

Anexa 1

RĂTUȘCA LINA CEA NĂZDRĂVANĂ

Într-un tărâm fermecat, acolo unde găsești pomi vorbitori și flori jucăușe, trăia o rătușcă care nu asculta de nimeni și era tare năzdrăvană. O chema Lina. Într-o zi, jucându-se cu prietenii săi, rătușca Lina luă o piatra și-l lovi peste aripă pe rățoiul Dino. Dino căzu la pământ, plângând de durere, dar nu îi spuse nimic Linei, ci se ridică, își luă rămas bun de la ceilalți rățoi și plecă spre casă. Lina își dădu seama că a greșit și îi păru rău.

Când a ajuns acasă, mama a întrebat-o pe Lina:

- Lina, ce-a pățit Dino la aripioară?
- Nu știu ce-a pățit, spuse ea, abținându-se să nu plângă.
- Ceva s-a întâmplat, totuși. Aș vrea să-mi spui!
- Nu! Nu! Începu să strige rătușca Lina și fugi în camera ei. Linei îi păru rău că a vorbit nepoliticos cu mama și că l-a lovit pe Dino. Seara, când a mers la culcare, de sub plapumă ieși o pietricică. Era pietricica cu care a lovit aripioara lui Dino.

- Nu te așeza pe mine! se auzi un glas subțire.
- Cine vorbește? întrebă Lina, privind în jur.

– Nu știi cine sunt? Eee... Sunt eu, pietricica, îi răspunse același glas subțire.

Doar atunci rățușca Lina observă că era gata să se culce pe pietricică.

– Ce faci? Dimineața ai vrut să-mi spargi capul, dar te-am iertat. Iar mă superi? o întrebă pietricica și vru să sară din pat.

– Nu pleca, nu îți fac niciun rău! strigă rățușca Lina. Sunt tristă, pietricică! îi spuse plângând.

– Cum te cheamă? întrebă pietricica.

– Mă numesc Lina. Tu cine ești?

– Eu sunt Roxi. Și de ce ești tristă? o întrebă, mirată, pietricica.

– Sunt tristă pentru că l-am lovit pe Dino peste aripioară și că am vorbit nepoliticos cu mama... Of, nu știu cum să-mi repar greșeala. Mă ajuți, Roxi? Mă ajuți? Promit că am să mă comport frumos de acum înainte! spuse Lina cu lacrimi în ochi.

– Bine, te voi ajuta. Dacă îți pare rău... ai putea să-ți recunoști greșeala și să-i spui mamei ce s-a întâmplat. Spune-i că îți pare rău că l-ai lovit pe Dino, îi spuse pietricica Roxi.

– Măine dimineață așa o sa fac. Ești cea mai bună prietena a mea, Roxi! spuse încântată Lina și apoi adormi cu pietricica în mână. Ținând cont de sfatul dat de pietricică, rățușca se trezi dis-de-diminează, se spală pe ochișori și fugi la mama să-și recunoască greșeala și să spună că-i pare rău. Apoi luă ghiozdanul și plecă la școală. De cum îl zări pe Dino în curtea școlii, alergă spre el și își ceru iertare și-l rugă să fie din nou prietenul ei. Dino a iertat-o pe Lina și de atunci ei sunt cei mai buni prieteni.

Maria DUMITRACHE

10. Subiectul „E simplu să ne împăcăm”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția;
- **Resurse materiale:** fișe de lucru, scaune, flipchart, markere, adeziv;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	Întărirea unui comportament se datorează consecințelor pozitive sau negative pe care le are; întărirea, prin confirmare, a unui comportament pozitiv duce la repetare, iar lipsa de întărire a celor negative va determina suprimarea lor, ambele situații determinând modificări comportamentale. Elevul trebuie să se autoanalizeze și să prevadă consecințele abaterilor, cu sprijinul dirigintelui și al clasei. Cadrul didactic trebuie să se manifeste pozitiv în toate situațiile, să ajute elevii să conștientizeze scopurile și cerințele de rezolvare și normele disciplinare, de participare, utilizând stimulările adecvate; prin nerezolvare, un conflict poate degenera în criză, aceasta constând într-un eveniment neașteptat, neplanificat, efect al unei acumulări tensionale, generatoare de stres și de pericolitate în raport cu climatul educativ de la nivelul clasei, dar chiar și cu integritatea fizică sau psihică a actorilor actului educațional. Se impune nu numai rezolvarea acestor situații de criză, cât, mai ales, prevenirea acestora.
Cuvinte cheie	Conflict, împăcare, problemă, soluție.
Obiective operaționale	<ul style="list-style-type: none">✓ Să identifice modalități de soluționare a conflictelor într-un proces de cooperare;✓ Să analizeze situații conflictuale;✓ Să compare acțiunile proprii în situații de conflict cu acțiunile altora;✓ Să demonstreze empatie, toleranță.

<p>Evocare</p>	<p>Joc de energizare „Scaunele” (puteți utiliza și alte obiecte, dacă nu aveți spațiu suficient.)</p> <p>Împărțiți participanților fișe cu instrucțiuni (Anexa 1). Solicitați să țină în secret instrucțiunea. Anunțați începerea jocului. Instrucțiunile vor fi îndeplinite fără a discuta sau a se consulta cu colegii.</p> <p><i>Discuție:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ați reușit să realizați sarcina? – Ce v-a ajutat? – Ce v-a împiedicat? – Care era reacția colegilor la acțiunea voastră? – Ce ați schimba în timpul jocului pentru a realiza sarcina? – Ce ați învățat din această activitate? – Vi s-a întâmplat în viață să trăiți asemenea situații de conflict? – Cum le-ați depășit?
<p>Realizarea sensului</p>	<p>Rugați copiii să formeze grupuri a câte 4-5 persoane. Oferiți-le banda desenată „Istoria măgărușilor” (Anexa 2), decupată în imagini separate.</p> <p>Propuneți elevilor să ordoneze imaginile pentru a ajuta personajele să rezolve situația. Copiii vor argumenta/explica de ce anume așa au ordonat secvențele desenate.</p> <p>După ce fiecare grup va prezenta sarcina, discutați.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce ați observat? – Cum s-au comportat la început măgărușii? – Cum au soluționat ei problema? <p>Întrebați ce este comun:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Între acțiunile lor din prima activitate și acțiunea reprezentată pe fișă. ✓ Între acțiunile lor zilnice în clasă și situația măgărușilor. <p>În baza exemplului cu măgărușii, stabiliți niște pași/elaborați un algoritm, care să fie respectat atunci când apar conflicte.</p> <p>De exemplu: Mă opresc. Respir adânc de trei ori. Discut cu persoana respectivă, vorbindu-i despre cum mă</p>

	<p>simt și încercând să găsim soluții împreună. Dacă nu putem găsi soluții împreună, apelez la un coleg. Dacă el nu mă poate ajuta, apelez la ajutorul unui adult.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cine sunt adulții la care puteți apela? - Cum soluționați conflictele care apar? - Cum ajuți un coleg să rezolve un conflict?
Reflecție	<p>Discuție:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cum v-ați simțit în această activitate? - Ce ați învățat? - Ce veți aplica? În ce situații? - Și-a schimbat cineva opinia despre rezolvarea conflictelor? - Ce factor a influențat schimbarea opiniei? - Cine vă poate ajuta?
Extensie	<p>Afișați acest poster în clasă și când va apărea vreo problemă, propuneți elevilor să se conducă după pașii propuși.</p>

Anexa 1

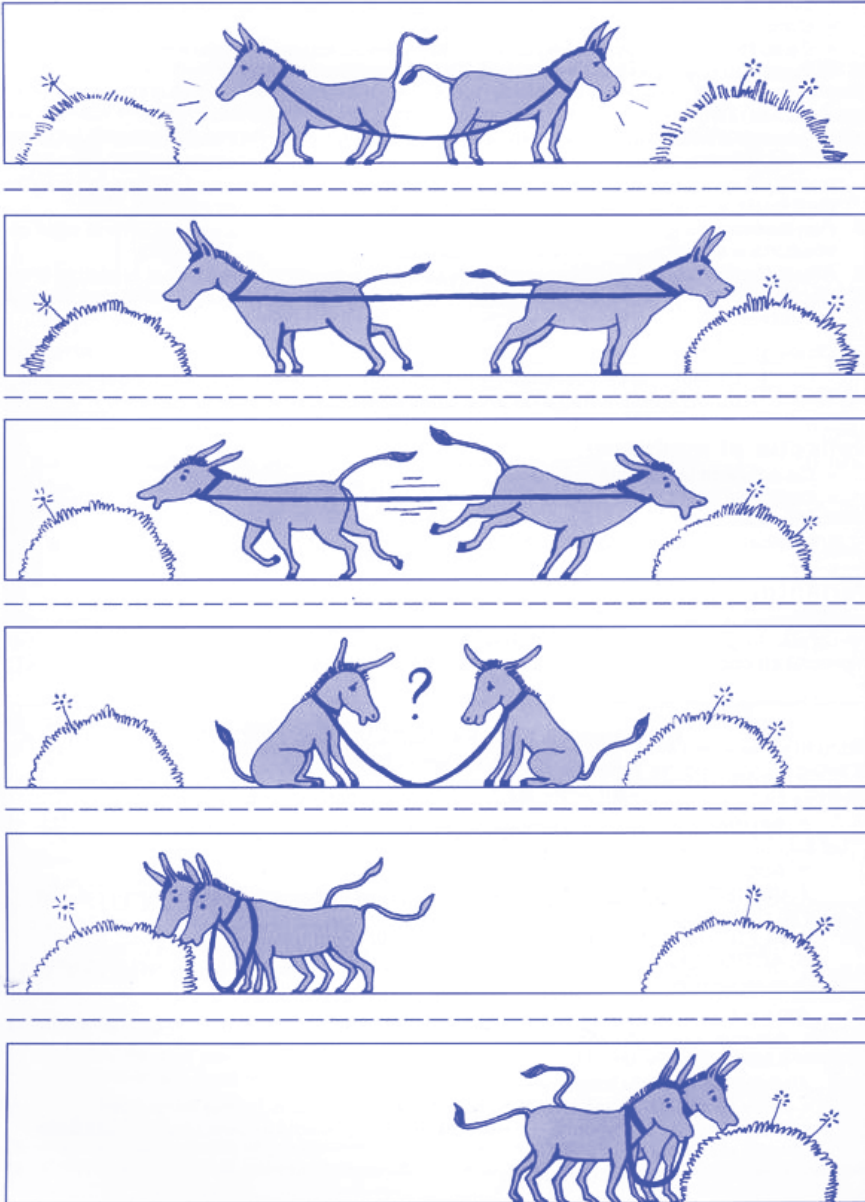
Fișa 1. Aranjează toate scaunele în fața clasei.

Fișa 2. Aranjează toate scaunele în spatele clasei.

Fișa 3. Aranjează toate scaunele în mijlocul clasei.

Fișa 4. Aranjează toate scaunele lângă geam.

11. Autoevaluare. Cartea de vizită

1. Descrie trei grupuri la care aparții.

Grupul	Scrive cel puțin un lucru pe care îl ai în comun cu acest grup

2. Reprezintă prin figuri geometrice membrii familiei tale. Scrie ce calități prețuiești la fiecare dintre ei.

3. Continuă fraza: *Voi putea rezolva conflictele cu mai mult succes, dacă...*

.....

.....

.....

4. Desenează un simbol al clasei tale. Argumentează.

5. În acest modul:

<i>Ai auzit</i>	<i>Ai discutat</i>
<i>Ai simțit</i>	<i>Vei aplica</i>

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3

„COMUNITATE CU DREPTURI RESPECTATE”

Acest modul vine să învețe elevii să-și asume responsabilitatea pentru acțiunile lor de la o vârstă mică. Acest aspect este considerat ceva de la sine înțeles în multe familii și în multe societăți. Un stat democratic poate funcționa doar dacă cetățenii nu întrebă ce poate face statul pentru ei, ci întrebă ce pot face ei pentru stat. Citatul care este deseori folosit în acest sens este un paragraf din John. F. Kennedy: „Nu întreba țara ce poate face pentru tine – întreabă ce poți face tu pentru țară”.

Există diferite tipuri și nivele ale responsabilității. Responsabilitatea poate fi individuală, colectivă sau morală. Există responsabilitatea Parlamentului, a Guvernului sau a mass-mediei. Există responsabilitatea pentru educarea părinților sau a profesorilor etc. Aceste forme de responsabilitate au fie o bază legală, fie reprezintă valori morale.

În această unitate, elevii realizează că există diferite forme ale responsabilității și că acestea sunt deseori confundate. Cel mai important lucru pentru noi este ca ei să realizeze că asumarea responsabilității pentru mediul înconjurător reprezintă, de asemenea, o contribuție în cadrul comunității. Procedând astfel, elevii nu doar se implică în viața comunității, ci capătă putere și influență. În funcție de situația sau de tradiția politică din țară (sau în funcție de tradiția școlii sau de personalul de conducere a acesteia), poate fi ușor de asumat responsabilitatea și, implicit, de câștigat puterea, sau ar putea fi foarte dificil. A-ți fi refuzată responsabilitatea creează frustrări în viața cotidiană, iar acestea trebuie analizate și depășite.

Ființele umane au capacitatea de judecată morală de la o vârstă timpurie și își dau seama când acționează responsabil și când nu. Totuși, este important să nu ne limităm la învățarea socială și morală doar la

nivelul învățământului primar. Reflecția asupra experienței câștigate prin asumarea unor responsabilități duce la o mai bună înțelegere a propriei persoane ca cetățean. Mai mult, această experiență nu duce numai la atribuirea de noi răspunderi, ci și la asumarea automată de responsabilități. Elevii ar trebui să învețe să își asume răspunderea. Ei ar trebui să ia decizii și să își asume responsabilitatea pentru rezultatele deciziilor lor. A învăța și a trăi democrația în școală înseamnă că școala este locul de pregătire pentru viață, dar și locul în care se trăiește și se decide împreună. Este evident, pentru toată lumea, că există separări clare de roluri și că legile și regulile sunt necesare. Cu toate acestea, în majoritatea școlilor din toată lumea, potențialul de a da mai mult spațiu de manevră elevilor și de a le atribui mai multă responsabilitate încă nu este folosit așa cum ar trebui. Profesorii și directorii pot cu ușurință să schimbe această situație în cadrul de reguli și legi deja existente.

Trusa de instrumente

În această unitate următoarele instrumente din trusa de lucru a elevilor vor fi folosite. Profesorul trebuie să decidă dacă unii sau toți elevii au nevoie de pregătire suplimentară pentru a putea lucra cu acestea.

- Cercetare în biblioteci;
- Cercetare pe internet;
- Desfășurarea de interviuri și anchete;
- Interpretarea de imagini;
- Hărți conceptuale;
- Crearea de postere;
- Realizarea de expoziții;
- Planificarea și susținerea de prezentări;
- Pregătirea unor folii transparente sau a unei prezentări PowerPoint;
- Redactarea unor articole de presă;
- Realizarea unor spectacole;
- Organizarea unor dezbateri.

1. Subiectul „Bazele responsabilității”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** exercițiul, discuția, exercițiul empatic;
- **Resurse materiale:** imagini din reviste și ziare; coală de hârtie sau flipchart, adeziv, carioci;
- **Forme de organizare:** individual, frontal, în grup mic.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Conceptul de responsabilitate are rădăcini în contextele politice ale secolelor al XVIII-lea și al XIX-lea, când exista preocuparea pentru acțiunile și principiile guvernării reprezentative. În filosofia secolului al XX-lea accentul se punea pe problema liberului arbitru: este o persoană responsabilă pentru acțiunile sale sau pentru caracterul său? Această discuție s-a concentrat mai mult pe individ.</p> <p>Ca rezultat, astăzi este dificil de înțeles conceptul de responsabilitate colectivă, o problemă stringentă în politica zilelor noastre. Acest lucru se datorează faptului, că multe dintre problemele cotidiene care vizează responsabilitatea – de exemplu, probleme de responsabilitate mutuală, definirea sferei de răspundere a unei persoane sau evaluarea unei persoane ca fiind suficient de responsabilă pentru asumarea unui anumit rol – trebuie luate în considerare.</p> <p>Responsabilitate colectivă este conceptul prin care un individ este responsabil și pentru acțiunile altor oameni din colectivitatea lui prin tolerarea, ignorarea sau absolvirea lor de orice vină, în orice circumstanță, exceptând colaborarea activă în acțiunile blamabile, comise de acei oameni.</p>
Cuvinte cheie	Responsabilitate.
Obiective	✓ Să explice responsabilitatea ca un termen care este legat de oameni, obiecte și sarcini.

Evocare	<p>Scrieți pe tablă sau pe o coală de hârtie cuvântul responsabilitate. Rugați elevii să vă zică tot ce le vine în minte, când văd sau aud acest cuvânt. Listați toate ideile copiilor.</p> <p>Din ceea ce au zis copiii faceți împreună o concluzie despre ce este o responsabilitate.</p>
Realizarea sensului	<p>Așezați elevii în cerc, pe scaunele lor. Puneți în mijlocul cercului un flipchart sau o coală mare de hârtie cu titlul „Asumarea responsabilității pentru...”. În jurul acestei foi plasați imagini decupate din reviste, de exemplu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • animal de companie 1; • animal de companie 2; • animal de companie 3; • grup de oameni; • o singură persoană; • un copil singur; • un lac/un râu; • alimente; • mobilă; • o inimă; • gunoi; • etc. <p>Rugați elevii să analizeze bine imaginile și să se gândească pentru cine sau pentru ce și-ar putea asuma responsabilitate. Fiecare elev ia imaginea, argumentează și o lipește în jurul titlului.</p> <p>Propuneți-le să formeze grup/perechi cu persoanele care au ales aceeași categorie pentru responsabilități (de ex.: animale de companie, persoane, lac etc.) și să discute următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce înseamnă să-ți asumi responsabilitatea pentru cineva sau pentru ceva? (<i>Enumerați acțiuni concrete.</i>) – Ce alte calități demonstrează o persoană responsabilă? <p>Reveniți în grupul mare și rugați-i să prezinte cele discutate în grup.</p>

	<p>Faceți concluzii: Responsabilitatea este o atitudine care se dobândește prin educație și nu te naști cu ea.</p> <p>Exercițiul empatic</p> <p>Propuneți copiilor să formeze perechi. Spuneți-le să se gândească la o experiență de responsabilitate pentru ceva sau cineva care a fost dificilă pentru ei.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce a fost dificil? – Ce v-a plăcut? – Cum v-ați simțit? <p>Rugați-i să povestească unul altuia, apoi să prezinte opiniile pentru toți colegii. Nu insistați, dacă cineva nu vrea să vorbească.</p>
Reflecții	<ul style="list-style-type: none"> – De ce este important să-ți asumi responsabilități pe măsura vârstei tale? – Cum știi când poți să-ți asumi o responsabilitate? – Pot responsabilitățile să-ți influențeze viața? În ce fel?
Extindere	<p>Propuneți copiilor să discute cu părinții și să facă o listă a responsabilităților pe care le au acasă.</p>

2. Subiectul „Responsabilitate pentru sine, pentru cineva sau ceva”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, analiza, asalt de idei;
- **Resurse materiale:** foi, pix;
- **Forme de organizare:** frontal, în perechi, individual.

Demersul didactic

Suport informațional	În toate profesiile, trebuie să existe responsabilitate și onestitate. Dozele și le stabilește fiecare.
Cuvinte cheie	Responsabilitate, profesie.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să enumere responsabilități pe care le are orice meserie; ✓ Să analizeze consecințele neasumării responsabilității pentru familie, școală, comunitate.
Evocare	<p>Discutați cu copiii despre ce înseamnă responsabilitate pentru sine și responsabilitate pentru alții sau altceva.</p> <p>Din lista de responsabilități acasă, pe care au discutat-o cu părinții, să numească:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce responsabilități pentru sine aveți? – Ce drepturi reflectă aceste responsabilități? – Ce responsabilități pentru alții aveți? <p>Atenție! <i>Există responsabilități care copiii și le asumă, dar ele nu sunt ale lor.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce fel de responsabilități predomină în lista voastră?
Realizarea sensului	<p>Listați împreună cu copiii denumiri de profesii/funcții care sunt în școală.</p> <p>Propuneți copiilor să formeze perechi și să-și aleagă din listă o profesie. Dacă doresc pot alege și o profesie nespecificată în listă.</p> <p>Rugați-i să se gândească la responsabilitățile pe care și le pot asuma acești oameni pentru realizarea acestei profesii.</p>

Profesia	Responsabilități pentru sine	Responsabilități pentru alții	Responsabilități pentru lucruri

– Pentru cine sau pentru ce trebuie să-și asume responsabilități?
– Ce poate fi dificil pentru persoana care desfășoară această profesie?

Rugați-i să revină în aceleași perechi și să discute despre consecințele care pot apărea, dacă persoana nu-și asumă responsabilitatea.

Consecințe la nivel de familie	Consecințe la nivel de școală	Consecințe la nivel de comunitate

Purtați o discuție în urma celor prezentate despre importanța fiecărei funcții în școală. În cadrul unei comunități care funcționează bine este necesar ca responsabilitatea să fie împărțită între mai mulți membri ai acesteia.

Reflecții	<ul style="list-style-type: none"> – Credeți că toate persoanele își asumă responsabilități? – Ce s-ar întâmpla, dacă nimeni nu își va asuma responsabilități? – Cum ar fi, dacă toți și-ar asuma responsabilitățile lor? – Cine este responsabil de delegarea responsabilităților?
Extindere	Propuneți copiilor să discute cu părinții despre responsabilitățile pe care le presupune profesia lor.

3. Subiectul „Școala e viață. Cât de ecologică este?”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, cercetarea;
- **Resurse materiale:** flipchart, carioci, creioane;
- **Forme de organizare:** frontal, în grup mic.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Învățarea despre ecologie înseamnă să trăiești ecologic. În acest mod, școala devine un loc al cetățeniei active. Cetățenia activă se învață practicând-o – indivizii au nevoie să li se ofere oportunități de explorare a problemelor legate de cetățenia democratică și de drepturile omului, ci nu de a li se spune cum trebuie să gândească sau să se comporte.</p> <p>Educația pentru cetățenie activă nu înseamnă doar să acumulezi cunoștințe factuale – în acest caz, despre cum să salvezi mediul și să previi înrăutățiri viitoare – ci și despre înțelegere, abilități și aptitudini practice, despre caractere și valori.</p> <p>Elevii pot să învețe la fel de mult despre cetățenia democratică prin exemplele oferite de profesorii sau de colegii de școală și prin modul în care este organizată viața (ecologică), precum o pot face și prin intermediul unor metode formale de instruire.</p>
Cuvinte cheie	Școală, responsabilități, ecologie.
Obiective	✓ Să proiecteze diverse comportamente ecologice.
Evocare	Propuneți copiilor cuvintele cheie și întrebați-i care este legătura lor cu școala. <i>(Deșeuri, apă, energie, terenul școlii, sănătate, transport, biodiversitate.)</i>

Realizarea sensului	<p>Împărțiți elevii în grupuri și propuneți-le să-și aleagă unul din cuvintele-cheie. Dați fiecărui grup o listă de întrebări legate de un cuvânt cheie și propuneți-le să pregătească o prezentare. Oferiți-le flipchart sau coală de hârtie.</p> <p>Exemplul de mai jos este pentru termenul „deșeuri”:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce deșeuri produce școala noastră? – Unde sunt duse aceste deșeuri? – Cine are responsabilitatea de a face asta? – Cum poate fi redusă cantitatea de deșeuri? – Cum putem noi (clasa noastră) să contribuim la reducerea deșeurilor? <p>Lăsați elevii să lucreze toată lecția, deoarece prezentările vor fi la lecția următoare.</p>
Reflecții	<ul style="list-style-type: none"> – Cum v-ați simțit? – Ce dificultăți ați întâlnit? – Cum le-ați depășit?
Extindere	<p>Spuneți copiilor, că săptămâna care urmează este pentru cercetarea subiectului cu scopul de a obține informațiile necesare pentru completarea prezentărilor.</p>

4. Subiectul „Responsabilitatea elevilor într-o școală eco”

Strategii didactice:

- ✓ **Resurse procedurale:** planificare;
- ✓ **Resurse materiale:** flipchart, carioci;
- ✓ **Forme de organizare:** frontal, în grup mic.

Demersul didactic

Suport informațional	Școala este prezentată ca o comunitate, în care se realizează atât educația, cât și traiul în comun. Ea poate fi văzută ca un polis sau o cetate-stat, în care atât problemele sociale, cât și cele ecologice trebuie rezolvate. Printre altele, școala trebuie să devină un model pentru procesele și direcțiile ecologice. Sunt probleme foarte practice ale asumării responsabilității. Elevilor trebuie să li se dea sarcina de a se gândi la domenii ale vieții școlare, în care procesele ecologice pot fi îmbunătățite și la modul în care pot contribui ei.
Cuvinte cheie	Decizii.
Obiective	✓ Să planifice implementarea corectă a pașilor ce urmează să-i realizeze.
Evocare	Grupurile de elevi fac scurte prezentări ale cercetării lor. Purtați cu elevii o conversație despre tipurile de responsabilitate sau de putere, pe care chiar le au elevii: – Ce putem schimba? – Ce nu trebuie schimbat? – Ce tip de rezistență vom întâmpina?
Realizarea sensului	După prezentări, ar trebui luate câteva decizii pornind de la întrebările: – Care sunt primii pași pe care dorim să-i facem? – Cât de mult timp dorim să investim? – Vom forma un grup ecologist pentru aceasta?

	<p>– Dorim să ne concentrăm pe un domeniu (de ex., apa, deșeurile sau electricitatea) sau dorim să încercăm măsuri generale în toate domeniile?</p> <p>În funcție de deciziile copiilor, propuneți-le să revină în grup și să elaboreze un plan de acțiuni.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Cine?</th> <th>Ce ar trebui să facă?</th> <th>Rezultat așteptat</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>În funcție de nivelul clasei, organizați procesul decizional. Este important ca elevii să rămână realiști și să nu proiecteze ceva ce nu poate fi realizat, folosind materialele și resursele existente. Este posibil să fie nevoie de resurse financiare suplimentare sau să fie consultate organizații din afara clasei. Aceste decizii ar trebui luate împreună, de toată clasa.</p>	Cine?	Ce ar trebui să facă?	Rezultat așteptat									
Cine?	Ce ar trebui să facă?	Rezultat așteptat											
Reflecții	<p>– Ce puteți spune despre ceea ce ați realizat până acum?</p> <p>– Ce credeți că va fi cel mai dificil de implementat?</p>												
Extindere	<p>Propuneți copiilor să demareze/realizeze o campanie de conștientizare la nivelul școlii și să implementeze cele planificate.</p>												

Atenție! Rugați elevii să completeze, de fiecare dată, prezentările lor cu impresii, rezultate obținute pe parcursul implementării acțiunilor planificate.

5. Subiectul „Asumarea responsabilității din alte poziții”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** analiză, discuții, prezentare;
- **Resurse materiale:** postere, markere, rezultatele cercetărilor;
- **Forme de organizare:** individual, grup.

Demersul didactic

Suport informațional	J.F. Kennedy: „Nu întreba țara ce poate face pentru tine – întreabă ce poți face tu pentru țară”. Chiar dacă analogiile pot fi uneori problematice, utilizarea acestora poate fi un pas interesant, care să încurajeze elevii să folosească procese complexe de gândire în această etapă. Ei nu trebuie să ajungă la o concluzie definitivă. Este mai important să fie încurajați să gândească în moduri mai complexe.
Cuvinte cheie	Responsabilitate.
Obiective	✓ Să analizeze lucrurile dintr-o altă perspectivă, pentru a înțelege ce înseamnă asumarea responsabilității din alte poziții.
Evocare	Purtați o discuție cu elevii despre ce au făcut în lecțiile anterioare, ce au învățat.
Realizarea sensului	Rugați-i să revină în grupurile în care au lucrat și să pregătească prezentarea rezultatelor cercetării în baza întrebărilor: – Ce s-a realizat? – Ce nu a funcționat? – Ce s-a îmbunătățit sau s-a schimbat? – Ce înseamnă să-ți asumi responsabilitatea pentru proiecte ecologice? – Sunt pregătit să-mi asum responsabilitatea pentru ceva pentru care <i>nu sunt vinovat</i> ? – Cum mă văd pe mine? – Ce m-a dezamăgit? Ce m-a făcut fericit?

	<p>Este util și important să folosească prezentările (posterele), dezvoltate și extinse de-a lungul unității.</p> <p>Rezumați cu ideea cât de importantă este tema asumării responsabilității în buna funcționare a comunității.</p>
Reflecții	Propuneți copiilor să vorbească despre impresiile lor, lecțiile învățate în urma acțiunilor lor.
Extindere	Rugați elevii să împărtășească din experiența lor și altora.

PROIECTE DIDACTICE

Clasele III–IV

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1

„DREPTURILE MELE, DREPTURILE TALE”

1. Subiectul „Nevoi și dorințe”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** desenul, discuția, decizia;
- **Resurse materiale:** fișe „Dorințe și nevoi”, fișe curate, creioane;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	Nevoile/necesitățile de bază ale oamenilor – să supraviețuiască, să se dezvolte, să fie în siguranță/protejați și să participe în viața comunităților lor etc. – sunt drepturile omului. La drepturi ne putem gândi ca la unele lucruri ce sunt considerate cinstite și juste, care aparțin tuturor și care pot fi exercitate de toți, indiferent de sex, naționalitate, stare materială sau a sănătății, loc de trai, viziuni politice ale părinților, apartenență religioasă etc. Drepturile ne fac să ne simțim bine, confortabil, în siguranță peste tot: acasă, la școală, pe stradă, în locurile publice. Drepturile sunt date fiecărui om din momentul nașterii și nu pot fi luate de nimeni. Drepturile omului au în egală măsură o natură etică și una legală. Chiar dacă drepturile omului, ca întreg, sunt considerate indivizibile, este clar că fiecare individ stabilește ce anume este important pentru sine și pentru viața sa. Mai mult, este important de înțeles – mai ales pentru copii – că nu toate nevoile personale sunt nevoi fundamentale, care au fost recunoscute ca atare în cadrul standardelor internaționale pentru drepturile omului. A face distincția dintre dorințe și nevoi, a respecta felul în care oamenii ar
-----------------------------	---

	putea valoriza unele drepturi ale omului în raport cu altele și, în același timp, a accepta importanța cadrului coerent internațional al drepturilor omului este un proces de învățare pe termen lung.
Cuvinte cheie	Nevoi, dorințe.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să facă diferența dintre ceea ce își dorește și ceea ce are nevoie; ✓ Să explice că nevoile de bază ale oamenilor sunt drepturile lor; ✓ Să demonstreze înțelegere și respect pentru nevoile altor oameni; ✓ Să-și dezvolte abilitățile de negociere, luare de decizii și cooperare.
Evocare	<p style="text-align: center;">Activitatea „Valiza”</p> <p>Propuneți copiilor să realizeze desenul/schița unei valize de călătorie și să noteze pe ea ceea ce iau cu ei într-o vacanță.</p> <p>Discutați cu elevii despre importanța obiectelor pe care le-au ales:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Sunt toate obiectele absolut necesare pentru o vacanță? – Ce obiecte ați numit, dar nu sunt absolut necesare pentru călătorie? – De ce lucruri aveți nevoie în fiecare zi?
Realizarea sensului	<p>Divizați clasa în grupuri a câte 5–6 copii și propuneți-le un exercițiu de imaginație.</p> <p>Oferiți fiecărui grup câte un plic cu setul de „Dorințe și Necesități”.</p> <p>Spuneți-le că au fost aleși să meargă să trăiască pe o nouă planetă pentru o perioadă îndelungată.</p> <p>Controlul Misiunii dorește ca ei să aibă tot de ce au nevoie și ce doresc pentru a trăi și crește. Pentru aceasta, a făcut o listă de 16 obiecte, pe care elevii trebuie să le ia cu sine, dar li se permite să mai aducă cu ei încă patru lucruri, pe care ei le vor alege.</p> <p>Rugați copiii să deseneze aceste patru lucruri pe patru fișe curate.</p> <p>După ce au desenat, anunțați membrii grupului că</p>

	<p>din cauza spațiului limitat de pe navă, pot lua doar 14 obiecte dintre cele 20. Ei trebuie să discute și să decidă împreună care sunt cele șase lucruri ce urmează a fi eliminate. Lucrurile eliminate vor fi marcate cu „X” pe ele.</p> <p>Informați copiii că Controlul Misiunii, în urma unei verificări a navei înainte de decolare, a depistat, că nu este suficient spațiu pe navă. Elevii vor putea lua cu sine doar opt lucruri, în loc de 14. Rugați-i să elimine alte șase obiecte, lăsând numai opt, pe care le consideră esențiale pentru supraviețuirea și dezvoltarea lor.</p> <p>Discutați următoarele:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce obiecte ați eliminat în prima rundă? De ce? – A fost a doua rundă de eliminare mai dificilă decât prima? Argumentați. – Ați avut dezacorduri în privința obiectelor pe care le-ați eliminat? Care și de ce? – Care este diferența dintre dorințe și necesități? – Ce obiecte din listă sunt necesități și care dintre ele reprezintă dorințe?
Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> – Aveți tot ce vă doriți? Aveți tot de ce aveți nevoie? De ce <i>da</i> sau de ce <i>nu</i>? – Dorințele și necesitățile sunt diferite pentru diferiți oameni? De ce? - Toți oamenii din localitate au tot de ce au nevoie? – Cunoașteți persoane care au nevoie de ceva anume? – Ce puteți face pentru ca acești oameni să nu ducă lipsa acestor lucruri?
Extindere	Rugați copiii să decupeze din reviste și ziare diverse imagini cu copii.

FIȘA „NEVOI ȘI DORINȚE”

2. Subiectul „Nevoile diverselor grupuri”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, conversația, asalt de idei;
- **Resurse materiale:** imagini cu copii;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	Copiii, necesitățile zilnice ale cărora sunt satisfăcute de către părinți sau de adulții din preajma lor, nu știu sau nu observă că alături sunt vecini, colegi sau semenii limitați sau chiar refuzați în realizarea anumitor nevoi. În virtutea faptului că sunt în proces de creștere și dezvoltare, copiii consideră că toți semenii lor trăiesc o copilărie fericită și fără griji. Această activitate este perfectă pentru ca grupul cu care lucrează să ajungă la concluzia că fiecare copil trăiește copilăria sa și că aceasta depinde de mai mulți factori/condiții: modul în care părinții acceptă și comunică cu copilul, situația economică a familiei, grupul de oameni și semenii cu care relaționează copilul și familia acestuia, politicile sociale ale primăriei și ale Guvernului, serviciile adresate familiei și copilului din localitate etc. Activitatea îi face mai sensibili pe elevi la nevoile altora și îi pune să gândească ce pot face pentru a contribui la schimbarea situației. În acest context, cel mai important lucru este să le dezvoltăm competențele de a sesiza/anunța autoritățile locale responsabile de respectarea drepturilor copiilor și, nu în ultimul rând, colectarea de lucruri necesare unor copii pentru a supraviețui și a se dezvolta.
Cuvinte cheie	Nevoi, drepturi.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să identifice nevoile diferitelor grupuri de copii;✓ Să stabilească legătura dintre nevoi și drepturi;✓ Să determine factorii și condițiile care influențează copilăria;✓ Să enumere responsabilii pentru satisfacerea nevoilor diferitelor grupuri de copii.

Evocare	Rugați elevii să prezinte imaginile aduse și întrebați-i de ce le-au selectat anume pe acestea și ce semnifică pentru dânsii. Acroșați imaginile prin clasă. Printre cele aduse de copii acroșați și imagini cu copii care muncesc, cerșesc, sunt în scaun cu rotile, trăiesc în sărăcie etc.
Realizarea sensului	Propuneți copiilor să formeze perechi și să viziteze expoziția amenajată în clasă. Rugați-i să se oprească în dreptul unei singure imagini, care le-a atras atenția și să discute cu colegul următoarele: <ul style="list-style-type: none"> – Ce vârstă are copilul? – Care sunt nevoile lui? – Ce simte și ce crede copilul din imagine? Invitați copiii în grup mare și facilitați o discuție despre ce au observat la expoziție, adresând aceste și alte întrebări: <ul style="list-style-type: none"> – Toți copiii din imagini au aceleași nevoi? – De ce depinde satisfacerea acestor nevoi? – Care din aceste nevoi le putem numi drepturi și de ce? – Toți copiii trăiesc aceeași copilărie? – Care sunt factorii și condițiile care determină copilăria?
Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> – Cine este responsabil de realizarea nevoilor și drepturilor copiilor? – La noi în localitate avem copii, nevoile cărora nu sunt satisfăcute? – Cum putem să-i ajutăm? <i>(Nu deviați discuția spre organizarea diverselor acte de caritate, ci unde și cui se pot adresa persoanele cu astfel de necesități)</i>
Extindere	Propuneți copiilor să deseneze situații care ar reprezenta 2-3 drepturi.

3. Subiectul „Ce sunt drepturile copilului”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, negocierea, luarea de decizii;
- **Resurse materiale:** foi, creioane, pix;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Drepturile omului și drepturile copilului trebuie să fie înțelese și legate de experiențele concrete, adică trebuie să fie aplicate în viața cotidiană, iar încălcările acestora să fie identificate. Nu este suficient doar să se informeze despre drepturi, ci mult mai important este să aibă o înțelegere critică în aplicarea acestora. În acest context, toate subiectele din curriculum urmează să fie analizate la clasă prin prisma drepturilor copiilor.</p> <p>Drept consecință, elevii își vor da seama că drepturile copilului (indiferent de modul în care folosim cuvântul „copil”) le oferă un instrument care îi ajută să identifice situații de nedreptate și să solicite dreptate.</p>
Cuvinte cheie	Drepturile copilului, Convenția cu privire la Drepturile Copilului.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să explice, în cuvinte proprii, noțiunea de drept;✓ Să identifice drepturi de bază pentru vârsta lor;✓ Să argumenteze importanța fiecărui drept.
Evocare	<p>Copiii vor fi așezați, pe scaune, într-un cerc. Rugați-i să propună propria definiție a drepturilor.</p> <p>Ce înțelegeți prin noțiunea de „drept”? Ce reprezintă un drept?</p> <p>Concluzionați: Fără a subestima ideile copiilor, sugerați-le că drepturile sunt necesitățile de bază ale oamenilor, standarde minime de viață. <i>Deducem că drept înseamnă demnitate, echitate, respect pentru fiecare, legea pentru toți, indiferent de funcție, statut social etc.</i></p>

Realizarea sensului	<p>Rugați elevii să realizeze o listă a drepturilor pe care ei le consideră de bază pentru dânșii, folosind cardurile <i>Dorințe și Necesități</i> și desenele realizate acasă ca un punct de plecare.</p> <p>În urma prezentărilor prin metoda excluderii, faceți o listă comună.</p> <p>– Credeți că lista noastră este diferită de lista realizată de elevi din altă țară? Argumentați.</p> <p>Propuneți elevilor să formeze grupuri a câte 4-5 persoane și să scrie fiecare drept din listă pe foi/fâșii aparte.</p> <p>Spuneți-le să discute în grup, să negocieze și să ia decizii în ce privește ierarhizarea/plasarea în ordinea importanței a drepturilor pe care le au.</p> <p>În timpul prezentărilor, discutați despre 5 drepturi, cele mai importante, în opinia lor.</p> <p>Rugați-i să argumenteze de ce au gândit așa.</p>
Reflecție	<p>– De ce este important să ne cunoaștem drepturile?</p> <p>– Cine este responsabil de informarea copiilor despre drepturile lor?</p>
Extindere	<p>Rugați elevii să povestească părinților cele discutate în clasă și să poarte o discuție cu ei despre drepturile copiilor.</p>

4. Subiectul „Care sunt drepturile copilului”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, negocierea, luarea de decizii;
- **Resurse materiale:** Foaie cu primele 30 de articole din Convenția cu privire la Drepturile Copilului, adaptată într-un limbaj prietenos copiilor; foaie cu desenul balonului cu aer cald;
- **Forme de organizare:** frontal, grup.

Demersul didactic

Suport informațional	Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (CDC) este un acord internațional, care stabilește ce drepturi au copiii din întreaga lume. Convenția a fost necesară pentru ca toți copiii să fie protejați, să se dezvolte și să participe, fără discriminare.
Cuvinte cheie	Drepturile copilului, Convenția cu privire la Drepturile Copilului.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să explice articolele din Convenția cu privire la Drepturile Copilului;✓ Să argumenteze ce înseamnă articolele din CDC pentru copii;✓ Să determine cine este responsabil de realizarea drepturilor copilului.
Evocare	Amintiți-vă despre cele discutate la lecția anterioară. La ce concluzie ați ajuns?
Realizarea sensului	Rugați elevii să formeze grupuri de 4-5 persoane. Explicați că aceasta este o activitate care ne ajută să devenim mai familiari cu Convenția cu privire la Drepturile Copilului și să explorăm ce înseamnă drepturile pentru copii. Spuneți-le că fiecare grup va primi un anumit număr de articole din cele 30 pentru ca ei să le consulte (de exemplu, dacă sunt 6 grupuri, atunci grupul nr. 1 va lucra cu articolele 1-5; grupul nr. 2 cu articolele 6-11 etc.). Asigurați-vă că toate cele 30 de articole au fost distribuite și vor fi citite.

	<p>Oferiți-le timpul necesar pentru ca în grupul lor să consulte articolele distribuite și să cunoască conținutul/esența acestora.</p> <p>După ce le-au consultat și s-au informat între ei ce conține fiecare articol, distribuiți fișa de lucru cu imaginea unui balon cu aer cald, în format A4, câte o fișă pentru fiecare grup.</p> <p>Explicați că balonul lor pierde aer, iar pentru a se menține în zbor ei trebuie să ușureze povara! Din articolele distribuite lor, copiii trebuie să selecteze doar un singur articol, pe care ar dori să-l păstreze. Restul trebuie să fie „aruncate peste bord”.</p> <p>Spuneți grupului că are la dispoziție 5 minute pentru a negocia și a lua o decizie colectivă care este acel unic articol și cel mai important pentru ei. Ei trebuie să fie capabili să justifice alegerea lor. Ei pot alege orice metodă pentru a ajunge la un consens/decizie (de ex., prin vot, consens/aprobare unanimă etc.)</p> <p>Grupurile se întrunesc din nou, formând un grup mare. Fiecare grup explică de ce consideră că articolul ales este cel mai important, argumentând alegerea respectivă.</p> <p>Imaginați-vă acum că întregul grup este într-un singur balon și continuă să piardă aer. Dacă ar putea să păstreze doar un singur articol, care ar fi acela? De ce?</p> <p>E bine să discutați că nu există drepturi mai importante și mai puțin importante. Nerespectarea unui drept poate afecta alte drepturi.</p>
Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> – De ce copiii trebuie să aibă drepturi? – Cine este responsabil de asigurarea drepturilor copiilor?
Extindere	<p>Rugați elevii să discute cu părinții despre Convenție și importanța ei sau propuneți-le să formeze grupuri la discreția lor, să-și aleagă un drept din Convenție și să-l însceneze.</p>

5. Subiectul „Suntem născuți liberi și egali în drepturi. Drepturi egale pentru fiecare”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** jocul didactic, discuții, analiza;
- **Resurse materiale:** cartonașe cu imagini și articole din CDC, carioci, coală de hârtie;
- **Forme de organizare:** grup mic, frontal.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>După al Doilea Război Mondial, când milioane de oameni și-au pierdut viețile și alte milioane de oameni au fost duși de la locul de trai, conducătorii lumii s-au întrunit. Ei au creat o organizație nouă – Națiunile Unite – pentru a ajuta la prevenirea războaielor dintre țări și pentru a construi o lume mai bună. Una din primele activități ale acestei organizații a fost de a scrie o listă de drepturi, care aparțin tuturor oamenilor din toată lumea. Au numit acest document Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO). Guvernele lumii au promis să informeze fiecare persoană despre drepturile pe care le are și să protejeze aceste drepturi.</p> <p>Noi toți ne-am născut liberi. Fiecare are propriile idei și opinii. Noi toți trebuie să fim tratați în mod egal. Aceste drepturi ne aparțin fiecăruia dintre noi, fără nici un fel de deosebire.</p> <p>Drepturile reprezintă principalele condiții care permit fiecărei persoane să-și dezvolte și să-și folosească cât mai eficient calitățile fizice, intelectuale, socio-afective, morale, spirituale. Ele decurg din aspirațiile omenirii la o viață în care demnitatea și valoarea fiecăruia este respectată și protejată.</p>
Cuvinte cheie	Libertăți, drepturi, egalitate.

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să explice esența drepturilor fundamentale ale omului; ✓ Să argumenteze necesitatea respectării drepturilor lui și a celorlalți.
Evocare	Propuneți elevilor să noteze pe un poster toate drepturile pe care le cunosc. (Ex.: dreptul la viață, dreptul la joacă, dreptul la odihnă, dreptul de a gândi și a spune ce crezi, dreptul la pace și ordine în lume, dreptul la alimentație și adăpost etc.)
Realizarea sensului	<p>Rugați-i să-și aleagă unul din drepturile enumerate. Oferiți-le două fișe, fiecare reprezentând un sfert de foaie A4. Propuneți-le pe una să reprezinte acest drept prin desen, iar pe alta să-l descrie într-un enunț.</p> <p style="text-align: center;">Joc</p> <p>Adunați toate produsele copiilor în două cutii. Propuneți copiilor să se aranjeze pe scaune în cerc și invitați-i să extragă câte o imagine și o descriere. Rugați copiii să descrie imaginea și să citească enunțul. În cazul în care cardurile (imagine + enunț) se potrivesc, copilul le păstrează. În cazul în care acestea nu se potrivesc, ambele carduri sunt plasate înapoi în cutii.</p> <p>Jocul continuă până când toți elevii au extras măcar o singură dată.</p> <p style="text-align: center;">Alternativ</p> <p>Desenele copiilor sunt plasate pe tablă, iar descrierile sunt adunate într-o cutie și amestecate. Fiecare elev extrage câte o descriere și încearcă să determine ce desen se potrivește acestei descrieri.</p>
Reflecții	<ul style="list-style-type: none"> – Care dintre drepturi le considerați primordiale? De ce? – Ce trebuie să faceți în cazul în care vă este încălcat un drept? – Cui vă adresați?
Extindere	Rugați elevii să creeze o altă versiune a jocului, în baza Convenției cu privire la Drepturile Copiilor.

6. Subiectul „Drepturile omului/copilului trăiesc”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, studiul de caz, asalt de idei;
- **Resurse materiale:** fișe cu studiul de caz;
- **Forme de organizare:** frontal, în grup mic.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Convenția Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului (20 noiembrie 1989).</p> <p>Recunoașterea demnității și a drepturilor egale și inalienabile ale tuturor membrilor familiei umane constituie fundamentul libertății, valorii personale, dreptății, demnității și păcii în lume. În Declarația Universală a Drepturilor Omului Națiunile Unite au proclamat dreptul copiilor la îngrijire și asistență speciale. Familia, ca unitate de bază a societății și ca mediu natural destinat creșterii și bunăstării tuturor membrilor săi și, în special, a copiilor, trebuie să beneficieze de protecția și de asistența de care are nevoie pentru a-și putea asuma pe deplin responsabilitățile în cadrul societății. Se recunoaște că pentru dezvoltarea plină și armonioasă a personalității sale, copilul trebuie să crească într-un mediu familial, într-o atmosferă de fericire, dragoste și înțelegere. Se va ține seama de faptul că un copil trebuie să fie pe deplin pregătit să trăiască independent în societate și să fie educat în spiritul idealurilor proclamate în Carta Națiunilor Unite și, în special, în spiritul păcii, demnității, libertății, toleranței, egalității și solidarității. Dată fiind lipsa sa de maturitate fizică și intelectuală, copilul are nevoie de protecție și îngrijire specială, inclusiv de o protecție juridică adecvată, atât înainte, cât și după nașterea sa.</p>
Cuvinte cheie	Drepturile copilului, drepturile omului.

Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să argumenteze principiile de bază ale drepturilor omului; ✓ Să stabilească legături dintre articolele din CDC cu situații din cotidian; ✓ Să explice rolul adulților în asigurarea drepturilor copiilor.
Evocare	<p>Inițiați cu copiii o discuție privitor la drepturile de care s-au bucurat de dimineață.</p> <p>– De ce drepturi v-ați bucurat de dimineață? Sau rugați-i să prezinte scenetele pe care le-au pregătit, după care inițiați o discuție în baza observărilor. <i>(Nu insistați ca toți să prezinte scenete; nu pedepsiți grupul care nu s-a pregătit.)</i></p> <p>Reactualizați cunoștințele elevilor despre drepturile copilului, amintind despre interdependența, indivizibilitatea și interconexiunea dintre drepturi.</p>
Realizarea sensului	<p>Propuneți copiilor să formeze grupuri și rugați-i să studieze și să identifice soluții pentru următorul</p> <p style="text-align: center;">Studiu de caz</p> <p>– Eu nu mă mai duc cu oile, mamă! De două luni de zile nu m-am dus la școală. Au să mă lase repetent. – Parcă dacă te duci nu te lasă! răspunse femeia. – N-auzi că nu mă lasă? zise băiatul necăjit. – Păi, învață! zise femeia. – Cum să învăț? – Ia și tu o carte când pleci cu oile și învață! – Ce carte, mamă, care carte? Nici citire (carte de lectură) n-a vrut tata să-mi cumpere. Dacă m-ar lăsa să mă duc la școală...</p> <p style="text-align: right;">(Marin Preda, <i>Moromeții</i>)</p> <p>– Ce drepturi ale copilului sunt reflectate/vizate? – Cine este responsabil de asigurarea acestor drepturi? – Care ar fi acțiunile voastre în situații similare?</p> <p>Spuneți copiilor să ia un scaun și să formeze un cerc în jurul lui. Propuneți-le să prezinte cele discutate în grupuri mici. Apelați la Convenție pentru a enumera articolele vizate.</p>

	<p>– Care drept în situația dată îl putem considera prioritar? Argumentați. Deducem împreună că drepturile sunt interdependente, inalienabile, indivizibile etc.</p>
Reflecție	<p>– Care este rolul adulților în asigurarea respectării drepturilor copilului? – Ce rol revine copiilor pentru respectarea drepturilor? – Ce trebuie de făcut ca drepturile să fie respectate?</p>
Extindere	<p>Propuneți copiilor să ceară părerea semenilor, părinților, rudelor cu privire la respectarea drepturilor lor.</p>

7. Subiectul „Decizii bazate pe respectarea drepturilor”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** jocul didactic, studiul de caz, analiza;
- **Resurse materiale:** fișe cu studiile de caz;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	Oamenii au multe necesități, dorințe sau aspirații, care variază de la nevoi de bază și pînă la lux. Printre toate aceste lucruri, fiecare persoană, copil și adult, are nevoi de bază ca hrană, apă, adăpost, asistență medicală, educație, protecție. Copiii și tinerii consideră toate acestea ca ceva firesc ființei umane, care vin de la sine și nu le percep ca drepturi ale lor. Pentru ca toate acestea să fie percepute și vizualizate ca niște drepturi, copiii trebuie să le recunoască importanța pentru supraviețuirea, creșterea, dezvoltarea, protecția și participarea lor, și, bineînțeles, să învețe să le realizeze. În zilele noastre copiii trebuie să aibă abilități de luare a deciziilor. Împreună cu aceste abilități, rezolvarea problemelor, identificarea soluțiilor și simplificarea lor reprezintă cheia succesului. Deoarece acestea sunt abilități ce evoluează continuu, conform art. 13 al CDC, se va ține cont de opinia elevilor în organizarea și realizarea diverselor activități care îi vizează, în cadrul familiei, școlii, comunității, implicându-i activ în luarea deciziilor.
Cuvinte cheie	Decizie, soluție, alegere, opțiune.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să ia decizii cu referire la anumite situații din viața lor cotidiană; ✓ Să explice criteriile/factorii în baza cărora au luat anumite decizii; ✓ Să manifeste toleranță față de deciziile altora.

<p>Evocare</p>	<p align="center">Joc energizant „Șoferul și automobilul”</p> <p>Rugați elevii să formeze perechi. Se vor aranja unul în spatele altuia. Cel din spate va pune mâinile pe umerii partenerului. Elevul din față va fi în rol de „automobil”, cel din spate în rol de „șofer”. „Șoferul” este responsabil de conducerea „automobilului” prin sală. Persoana ce este în rol de „automobil” va ține ochii închiși pe tot parcursul deplasării. Cel în rol de „șofer” va avea grijă ca „automobilul” să nu se lovească de mobilă sau de alte „automobile”. Dacă spațiul vă permite, marcați hotarele pe care „automobilele” nu au voie să le încalce, prin desenarea cu creta sau marcarea cu o funie. Conducerea „automobilelor” durează 3-5 minute, apoi elevii își schimbă rolurile.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum v-ați simțit? – Ce rol v-a plăcut mai mult? Argumentați. – Cum ați ales persoana cu care să lucrați? – De ce ați avut încredere în persoana respectivă? – Ați rămas satisfăcuți de decizia pe care ați luat-o? <p>Concluzionați cu ideea că în luarea deciziilor vom ține cont de interesele și necesitățile personale prin respectarea drepturilor celorlalți.</p>
<p>Realizarea sensului</p>	<p>Divizați copiii în 4 grupuri. Dați fiecărui grup câte o fișă pe care este notat un studiu de caz (<i>Anexa 1</i>). Grupurile vor discuta și prezenta deciziile luate și vor explica de ce au făcut această alegere. Discutați alegerile împreună.</p> <p><i>Puncte de reper:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum v-ați simțit când ați luat anumite decizii? – Ce alte decizii bazate pe respectarea drepturilor tuturor ați fi putut lua? – Ați fost vreodată într-o situație asemănătoare? – Cum ați procedat?
<p>Reflecție</p>	<ul style="list-style-type: none"> – De ce este important să luați anumite decizii personale? – Cum trebuie să fie aceste decizii? De ce țineți cont? – Puteți lua decizii în numele altor persoane? Argumentați.

Extindere

Rugați elevii să discute cu părinții despre lucrurile de care țin cont atunci când iau decizii.

*Anexa 1***Studiu de caz**

Ești pe terenul de joacă și vezi un copil. Ori de câte ori ai îndreptat privirea spre acel copil, ai observat că stă singur la marginea terenului și nimeni nu se joacă cu el. Cum procedezi?

Te joci afară, împreună cu prietenii. Jocul presupune alergare. Un băiat vrea să se alăture, dar nu poate ține pasul cu voi. Cum procedezi?

Acasă, fratele tău vrea să privească un alt program TV decât cel pe care îl privești tu în acel moment. Cum procedezi?

Un copil te roagă, în timpul pauzei, să te joci cu el. Tu ai alte necesități în acel moment. Cum procedezi?

8. Subiectul „Drepturi în conflict”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** Brainstorming, studiul de caz, discuția, analiza, luarea de decizii;
- **Resurse materiale:** Fișele *Situații în conflict*, fișa „Trei pești”;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Oamenii au interese diferite. Deseori interesele oamenilor interacționează. Dacă această interacțiune este una pozitivă și interesele coincid, oamenii își unesc eforturile, identifică soluții, cooperează. Dar de multe ori interesele diferiților oameni nu coincid și ar putea să apară un conflict de interese. Exact în felul în care pot intra în conflict opiniile a două persoane, pot intra în conflict și drepturile omului. S-ar părea că dacă am dreptul la libera opinie, pot să-mi exprim orice atitudine față de minoritățile etnice, față de viața privată a unui vecin etc. Dar, procedând așa, eu aș putea să încalc drepturile altor oameni: la viața privată, la identitate, la onoare și demnitate etc. și pot apărea conflicte. Cum putem defini un conflict? De exemplu, doi prieteni vor să meargă la plimbare, dar au ales locații diferite. Sau vor să petreacă timpul împreună, dar s-au gândit la activități diferite. Sau unul dintre copii dorește să asculte muzică (își exercită dreptul la timp liber și recreere), iar altul – vrea să-și facă temele (își exercită dreptul la educație). Aceste situații ar putea fi considerate conflicte de opinii, drepturile a două sau mai multe persoane intră în conflict. Pentru ca acest conflict să nu continue, prietenii trebuie să cântărească opțiunile, până când una va prevala asupra alteia. Astfel, o persoană trebuie să facă un compromis, să renunțe la opinia sa, acțiunea sa, pentru ca să poată fi realizată opinia, activitatea celeilalte persoane, care în acel moment este mai necesară, mai sigură, mai oportună etc (dar este bine</p>
-----------------------------	--

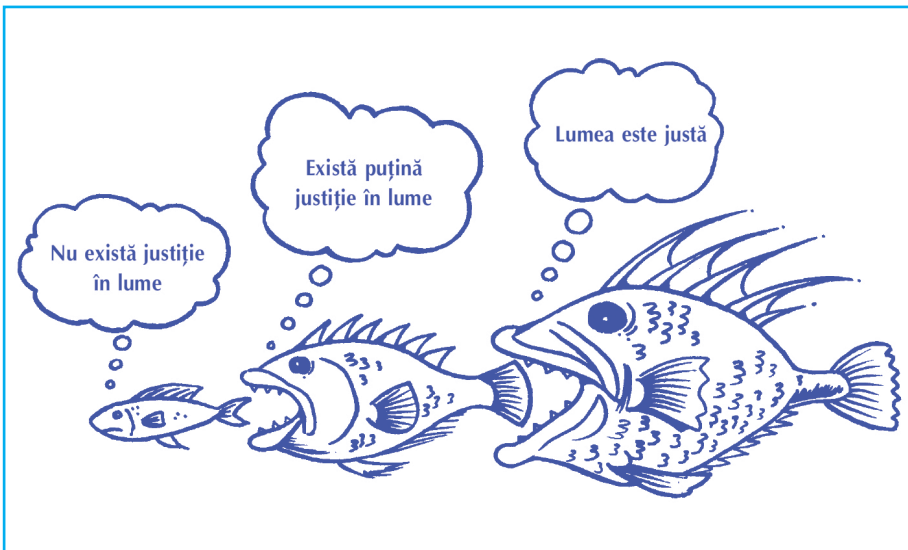
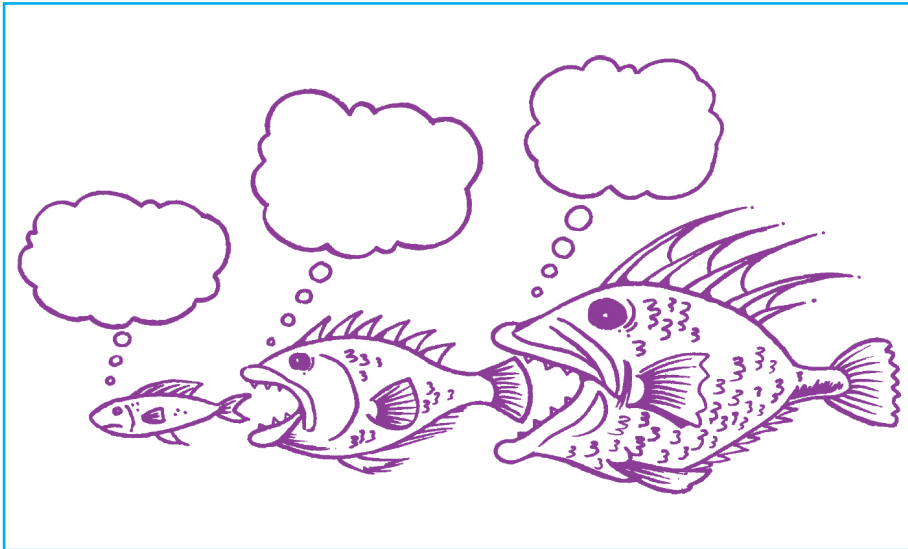
	ca ei împreună să decidă acest lucru) și să fie evitat conflictul. Atunci când drepturile omului intră în conflict, ele pot fi echilibrate, limitând sau restricționând unul din drepturi sau dreptul unei persoane în favoarea exercitării dreptului de către altă persoană. Uneori drepturile unei persoane sunt limitate pentru a nu încălca drepturile altei/altor persoane.
Cuvinte cheie	Conflict, drept în conflict.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să recunoască situații în care drepturile omului pot fi în conflict; ✓ Să propună soluții de depășire a conflictelor între drepturile diferitelor persoane; ✓ Să deducă impactul conflictelor dintre drepturi; ✓ Să analizeze situații în care drepturile omului intră în conflict.
Evocare	<p>Propuneți elevilor spre analiză fișa „Trei pești” fără text (vezi Anexa 1). Rugați elevii să examineze desenul și să intuiască gândul fiecărui pește.</p> <p>Discutați ideile apărute.</p> <p>Oferiți-le apoi și textul și solicitați elevilor să explice mesajul desenului.</p> <p>Întrebări pentru discuție:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cunoașteți vreo situație asemănătoare cu situația peștilor? – Care sunt cauzele ce au condus la astfel de situații? – Ce drepturi sunt vizate? <p>Concluzionați că există situații când, exercitându-și un drept, o persoană ar putea încălca dreptul altei persoane/altor persoane.</p>
Realizarea sensului	<p>Împărțiți copiii în 5 grupuri. Repartizați fiecărui grup câte o copie a fișelor cu situațiile 1-5. Lăsați participanții câteva minute să studieze situațiile descrise, răspunzând la întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce drepturi sunt implicate? – Ce drepturi sunt în conflict? – Ce s-a întâmplat din cauza unor acțiuni? – Care ar fi fost cea mai bună modalitate de soluționare a problemei?

	<p>– Dacă rezultatul ar fi fost diferit, situația ar fi fost în defavoarea altei persoane?</p> <p>Adunați-i împreună și rugați-i să prezinte cele gândite de ei.</p>
Reflecție	<p>Discutați pe marginea ideilor apărute.</p> <p>– Care tipuri de soluții sunt preferabile?</p> <p>– Există soluții care pot mulțumi ambele părți?</p>
Extindere	<p>Propuneți-le copiilor să discute cu părinții despre drepturi în conflict și să-i întrebe dacă s-au întâlnit cu astfel de situații. Cum au procedat?</p>

Fișa „Trei pești”

SITUAȚIA 1

COMPUTERUL

Bogdan pășea nerăbdător dintr-o parte în alta a camerei de zi.

„Ce s-a întâmplat?”, l-a întrebat mama.

„Este din cauza Elenei. Ea utilizează calculatorul din nou și eu de asemenea vreau să-l utilizez. Vreau să aflu informație despre meci”.

„Dacă vei merge și o vei ruga, sora ta îți va permite să utilizezi calculatorul, sunt sigură. Cu atât mai mult, că ea utilizează deja calculatorul pentru o perioadă prea îndelungată și ar fi corect să-ți permită”.

Bogdan a mers și a rugat-o din nou pe sora lui. Dar a primit o ușă în nas, după care a auzit-o pe Elena revoltată: „Trebuie să-mi termin temele!”.

DISCUȚIE

Ce drepturi sunt implicate?	Ce s-a întâmplat din cauza unor acțiuni?
Ce drepturi sunt în conflict?	Care ar fi cea mai bună modalitate de soluționare a problemei?

Dacă rezultatul ar fi fost diferit, situația ar fi fost în defavoarea altei persoane?

SITUAȚIA 2

Max este un băiat de opt ani care a suferit traumatisme grave în urma unui accident și necesită să i se facă de urgență o transfuzie sanguină într-un spital. Cu toate acestea, tatăl lui interzice doctorilor să efectueze această procedură, din motive religioase. Mama copilului și doctorii doresc să îi salveze viața.

DISCUȚIE

Ce drepturi sunt implicate?	Ce s-a întâmplat din cauza unor acțiuni?
Ce drepturi sunt în conflict?	Care ar fi cea mai bună modalitate de soluționare a problemei?

Dacă rezultatul ar fi fost diferit, situația ar fi fost în defavoarea altei persoane?

SITUAȚIA 3

Într-un spital, la serviciul de urgență, lucrează un număr limitat de persoane. Este o seară agitată și mai este loc doar pentru o singură persoană în vederea primirii tratamentului de urgență. Deoarece viețile a două persoane sunt încă în pericol, medicii trebuie să hotărască dacă vor trata un copil de vârstă fragedă sau un om de afaceri.

DISCUȚIE

Ce drepturi sunt implicate?	Ce s-a întâmplat din cauza unor acțiuni?
Ce drepturi sunt în conflict?	Care ar fi cea mai bună modalitate de soluționare a problemei?

Dacă rezultatul ar fi fost diferit, situația ar fi fost în defavoarea altei persoane?

SITUAȚIA 4

Autoritățile locale intenționează să construiască o școală nouă pe un teren de joc care este unul dintre puținele locuri în care copiii mai pot încă să se distreze în timpul lor liber.

DISCUȚIE

Ce drepturi sunt implicate?	Ce s-ar putea întâmpla din cauza unor acțiuni?
Ce drepturi sunt în conflict?	Care ar fi cea mai bună modalitate de soluționare a problemei?

Dacă rezultatul ar fi fost diferit, situația ar fi fost în defavoarea altei persoane?

SITUAȚIA 5

ȘTERGARUL

Sorin și Sandu sunt gemeni și se împacă foarte bine. Într-o zi au mers împreună la bazin.

Sorin a venit la duș primul și a înțeles că și-a uitat prosopul acasă. Prosopul lui Sandu era exact ca a lui. Prosopul era în dulăpior. În momentul în care Sorin intenționa să ia prosopul, a intrat Sandu .

„Hei! a zis Sandu, nu-ți permit să folosești prosopul meu. Nu este vina mea că ți-ai uitat prosopul acasă”.

Sorin nu s-a uscat bine și a mers acasă ud. După câteva zile s-a pomnit cu o răceală severă.

DISCUȚIE

Ce drepturi sunt implicate?	Ce s-a întâmplat din cauza unor acțiuni?
Ce drepturi sunt în conflict?	Care ar fi fost cea mai bună modalitate de soluționare a problemei?

Dacă rezultatul ar fi fost diferit, situația ar fi fost în defavoarea altei persoane?

SITUAȚIA 6

CUȚITUL

Directorul școlii este informat că un elev are un cuțit în ghiozdanul său. El consideră că acest fapt ar putea pune în pericol siguranța celorlalți elevi din școală. Directorul decide să limiteze dreptul elevului la viața privată, la spațiul privat și caută cuțitul printre lucrurile personale ale elevului, pentru a asigura dreptul la securitate al celorlalți elevi din școală.

DISCUȚIE

Ce drepturi sunt implicate?	Ce s-a întâmplat din cauza unor acțiuni?
Ce drepturi sunt în conflict?	Care ar fi fost cea mai bună modalitate de soluționare a problemei?

Dacă rezultatul ar fi fost diferit, situația ar fi fost în defavoarea acelei persoane?

9. Subiectul „Locuri sigure, locuri nesigure”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, continuă gândul, descriere;
- **Resurse materiale:** coală de hârtie sau tablă, carioci sau cretă, fișa cu tabelul;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, în perechi.

Demersul didactic

Suport informațional	Copiii de vârstă școlară mică sunt curioși și atrași de lucrurile interzise sau locuri necunoscute. Prin urmare, aceasta reprezintă o provocare ce poate pune în pericol viața emoțională și fizică a lor. Adulții trebuie să fie preocupați în permanență de locurile unde copiii își petrec timpul, fiind responsabili de sănătatea și siguranța acestora. Mai multe studii au evidențiat că, mai ales în ultimii ani, peste tot în lume, copii de toate vârstele sunt implicați în accidente legate de locuri nesigure pentru ei. Aceste accidente conduc adesea la leziuni morale, emoționale, fizice, sociale etc.
Cuvinte cheie	Pericol, siguranță, nesiguranță.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să enumere caracteristici ale locurilor sigure și ale locurilor nesigure;✓ Să propună acțiuni de creare a locurilor sigure;✓ Să identifice drepturile asigurate, încălcate și persoanele responsabile.
Evocare	Propuneți elevilor să continue gândul: <i>Locul unde mă simt în siguranță este...</i> Listați ideile copiilor și întrebați-i de ce anume la aceste locuri s-au gândit.

Realizarea sensului	<p>Rugați copiii să formeze perechi și propuneți-le să completeze tabelul.</p> <table border="1" data-bbox="409 312 1070 487"> <thead> <tr> <th data-bbox="409 312 589 434"></th> <th data-bbox="589 312 731 434">Ce simt?</th> <th data-bbox="731 312 886 434">Cum arată?</th> <th data-bbox="886 312 1070 434">Ce drepturi sunt asigurate?</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="409 434 589 487">Loc sigur</td> <td data-bbox="589 434 731 487"></td> <td data-bbox="731 434 886 487"></td> <td data-bbox="886 434 1070 487"></td> </tr> </tbody> </table> <table border="1" data-bbox="409 491 1070 674"> <thead> <tr> <th data-bbox="409 491 589 613"></th> <th data-bbox="589 491 731 613">Ce simt?</th> <th data-bbox="731 491 886 613">Cum arată?</th> <th data-bbox="886 491 1070 613">Ce drepturi sunt încălcate?</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="409 613 589 674">Loc nesigur</td> <td data-bbox="589 613 731 674"></td> <td data-bbox="731 613 886 674"></td> <td data-bbox="886 613 1070 674"></td> </tr> </tbody> </table> <p>Propuneți perechilor să prezinte ceea ce au gândit. Listați în timpul prezentărilor caracteristicile locurilor sigure și a celor nesigure.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cât de important este să avem locuri speciale, unde ne simțim în siguranță atât noi, cât și ceilalți? <p>Rugați copiii să revină în perechi, să se gândească și să propună 2-3 acțiuni/soluții pentru a face ca locurile să fie sigure, protejate, securizate.</p> <p>Discutați ideile împreună.</p>		Ce simt?	Cum arată?	Ce drepturi sunt asigurate?	Loc sigur					Ce simt?	Cum arată?	Ce drepturi sunt încălcate?	Loc nesigur			
	Ce simt?	Cum arată?	Ce drepturi sunt asigurate?														
Loc sigur																	
	Ce simt?	Cum arată?	Ce drepturi sunt încălcate?														
Loc nesigur																	
Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> – Cine este responsabil de a face locurile sigure și securizate? – La cine vă adresați în cazul în care vă simțiți în nesiguranță? – Ce trebuie să faceți în cazul în care cunoașteți astfel de locuri? 																
Extindere	Rugați copiii să discute cu părinții despre locurile sigure și nesigure din comunitate.																

10. Subiectul „Identificarea locurilor sigure în comunitate”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** conversația, cooperarea, exercițiul;
- **Resurse materiale:** foi A3, carioci, creioane colorate;
- **Forme de organizare:** frontal, în grup mic.

Demersul didactic

Suport informațional	Cea mai mare parte a timpului său liber copilul o petrece în comunitatea locală. Prin comunitate locală înțelegem locul de activitate nemijlocită a omului, complexul de servicii de care acesta se folosește, precum și instituțiile/organizațiile cu care vine în contact. Sub aspect geografic, comunitatea este curtea, cartierul, sectorul unui oraș, localitatea. Pentru ca locuitorii acestui sat sau cartier într-adevăr să se simtă parte din comunitate, ei au nevoie să se simtă în siguranță și să participe împreună la identificarea locurilor sigure și mai puțin sigure din comunitate.
Cuvinte cheie	Comunitate, siguranță.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să identifice locurile sigure și locurile nesigure din comunitate; ✓ Să enumere servicii și persoane de încredere pentru a solicita ajutor în anumite situații.
Evocare	Întrebați copiii ce au discutat acasă cu părinții despre locurile sigure și mai puțin sigure din comunitate.
Realizarea sensului	Rugați copiii să formeze grupuri a câte 4-5 persoane. Oferiți fiecărui grup câte o foaie A3 sau câte o coală, dacă aveți. Propuneți-le să deseneze harta comunității (pentru cei de la oraș – doar sectorul). După ce au desenat, spuneți-le să localizeze pe hartă locurile sigure și locurile nesigure, utilizând diferite culori și, de asemenea, le vor indica în legenda hărții (de ex., locurile sigure – cu verde, iar locurile nesigure – cu roșu). Rugați copiii să prezinte ceea ce au făcut.

	<ul style="list-style-type: none"> – Ce putem face pentru ca locurile nesigure să devină sigure pentru noi? – Ce puteți spune despre traseul spre școală sau spre alte destinații? Este sau nu unul sigur? Argumentați.
Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> – Ce servicii și persoane funcționează/lucrează pentru a solicita ajutor în cazul în care suntem în nesiguranță? – Care este rolul lor?
Extindere	<p>Rugați copiii să discute cu părinții despre traseul mai puțin riscant pentru a te deplasa spre diferite locații.</p> <p style="text-align: center;">sau</p> <p>Rugați copiii să consulte lista serviciilor de încredere cu părinții și completați-o.</p>

11. Subiectul „Comunitate online sigură”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** „Patru colțuri”, discuția, analiza, brainstormingul;
- **Resurse materiale:** calculator, filmulețe de pe www.siguronline.md;
- **Forme de organizare:** frontal, lucru în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	Fascinația copiilor pentru internet crește de la an la an, iar talentul cu care cei mici butonează și navighează online a ajuns să depășească de multe ori chiar nivelul adulților. Tocmai din acest motiv, atât copiii, cât și profesorii și părinții ar trebui să fie informați despre riscurile la care pot fi expuși copiii în mediul online. Copiii sunt ținte nevinovate pentru utilizatorii de internet rău-intenționați, care își răscolează victimele pentru inginerii financiare, pentru abuzuri de natură pornografică sau chiar pedofiliile. Principala măsură pe care părinții și cadrele didactice trebuie să o aplice pentru protejarea copiilor este educarea lor, comunicarea deschisă cu ei și stabilirea unor reguli clare pentru folosirea în siguranță a calculatorului și, implicit, a internetului.
Cuvinte cheie	Comunicare, siguranță, internet
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să analizeze avantajele utilizării internetului asupra dezvoltării personale; Să identifice riscurile la care pot fi expuși în mediul online;✓ Să elaboreze reguli pe care ar trebui să le respecte pentru a fi în siguranță în mediul online;✓ Să acționeze când o persoană este în dificultate în mediul online.
Evocare	Activitatea „ Patru colțuri ” Plasați în patru colțuri ale clasei afirmațiile: ➤ <i>Copiii care utilizează internetul le știu pe toate;</i>

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Copiii care navighează pe internet sunt expuși la riscuri mari;</i> ➤ <i>Tot ce citești pe internet este adevărat;</i> ➤ <i>Copiii mai mici de 13 ani nu pot folosi rețelele de socializare.</i> <p>Propuneți copiilor să le citească pe toate și să se oprească în dreptul celei pentru care vrea să-și expună punctul de vedere.</p> <p>Sugerați-le să discute în grup toate ideile și să formuleze o concluzie.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cât timp petreceți zilnic pe internet? – Ce site-uri/pagini accesați cel mai des? – La ce vă ajută internetul? – Vă influențează cumva internetul rezultatele școlare? Dar comportamentul? <p>În concluzie, puteți viziona filmulețul: https://youtu.be/XPSINVvXKtQ</p>
<p>Realizarea sensului</p>	<p>Propuneți copiilor să explice ce înțeleg prin expresia „<i>identitate digitală</i>”?</p> <p>Concluzionați împreună că acesta este modul în care te văd ceilalți pe internet, ceea ce postezi, comentariile pe care le faci, fotografiile în care apari, aplicațiile pe care le accesezi etc. Toate acestea ne definesc identitatea digitală.</p> <p>Rugați elevii să formeze grupuri a câte 4-5 persoane și să elaboreze reguli pe care trebuie să le respecte pentru a-și construi o reputație pozitivă în online.</p> <p>De ex.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Am grijă ce poze plasez. ✓ Ceea ce postez nu trebuie să fie jignitor sau ofensator pentru cineva. <ul style="list-style-type: none"> – V-ați analizat vreodată profilul online? – Care sunt punctele voastre forte? – Ce trebuie să îmbunătățiți? <p>Propuneți elevilor să vizioneze filmulețul: https://youtu.be/JbgPBnQF3NQ</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Ce impresii v-a lăsat filmulețul? – Ați vrea să mai adăugați ceva în lista de reguli după vizionarea filmulețului? Ce anume? – Cu cine discutați despre ceea ce faceți/urmăriți pe internet? – Toate persoanele cu care discutați pe rețelele de socializare vă sunt cunoscute? – Despre ce discutați cu persoanele pe care nu le cunoașteți? – Ce postați/distribuiți, de obicei, pe internet? <p>Spuneți elevilor că în continuare vor analiza un șir de situații cu care se pot confrunța în comunitatea online.</p> <p>Rugați-i să-și ia scaunul și să formeze un cerc. Explicați-le că o cutie, în care sunt fișe, va merge din mână în mână, pe fundalul unei melodii. Atunci când muzica se oprește, cel care are cutia în mână extrage din ea o fișă și o citește. Analizați împreună și expuneți-vă punctul de vedere.</p> <p><i>Concluzionați că oricare ar fi problema, vorbind despre ea poate fi primul pas spre rezolvarea ei. În cazul în care există un adult în care are încredere, să discute cu el situația. Pentru a evita situațiile neplăcute, copiii trebuie să seteze parametrii de confidențialitate și să verifice lista persoanelor care îi pot vedea profilul pentru a evita transmiterea informațiilor personale unor persoane dubioase.</i></p>
Reflecții	<ul style="list-style-type: none"> – Ce înțelegeți prin <i>siguranță online</i>? – Ce reguli trebuie să respectați pentru a nu vă supune riscurilor? – Cui vă adresați în cazul în care ați primit niște mesaje suspecte? – Ce faceți în cazul în care simțiți/vedeți/știți că cineva dintre colegi/prieteni are probleme? – Care pot fi urmările neglijenței noastre?
Extindere	<p>Propuneți-le să discute cu părinții despre reguli de siguranță pe internet.</p>

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2 „TOȚI DIFERIȚI, TOȚI EGALI”

1. Subiectul „Mai multe puncte de vedere” (1)

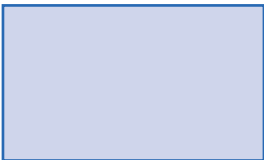
Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, analiza, argumentarea, brainstorming, joc de rol, studiu de caz;
- **Resurse materiale:** coală, markere;
- **Forme de organizare:** frontal, lucru în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>În fiecare zi, elevii experimentează o mare varietate de valori și moduri de viață împreună. În scopul de a găsi propria lor poziție, au nevoie să-și dezvolte abilitatea de a face alegeri. Ce pot să fac, ce nu trebuie să fac? Ce este bine și ce este greșit? Uneori le este dificil să răspundă la aceste întrebări. Ceea ce poate fi bine într-un caz poate fi greșit într-un alt caz. Cum pot decide?</p> <p>Libertatea personală este ceea ce permite fiecărui individ dreptul de a-și dezvolta personalitatea pe fondul toleranței reciproce și responsabilității, aducând beneficii atât pentru comunitatea în care trăiește, cât și pentru omenire în general. Putem fi diferiți în ceea ce privește viziunile și interesele noastre, cu condiția să fi convenit regulile cu privire la modul de a discuta neînțelegerile noastre în mod pașnic.</p>
Cuvinte cheie	Puncte de vedere, exprimare, opinie, părere.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să reflecteze asupra diferitelor puncte de vedere;✓ Să aprecieze importanța tuturor punctelor de vedere ce se referă la una și aceeași situație;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să accepte alte puncte de vedere; ✓ Să-și dezvolte capacitatea de a asculta alte puncte de vedere.
Evocare	<p>Propuneți copiilor să privească desenul și să răspundă la întrebarea: <i>Ce poate fi?</i></p> <div style="text-align: center;"> </div> <p>Notați pe coala de hârtie toate ideile copiilor. Rugați-i să-și argumenteze punctul de vedere. De ce unul și același lucru este privit diferit de fiecare dintre noi?</p>
Realizarea sensului	<p>Divizați elevii în trei grupuri. Fiecare dintre grupuri primește câte o fișă de lucru (în trei versiuni diferite pentru grupuri diferite), o coală mare de hârtie și un marker. Spuneți-le apoi povestea despre băiatul care s-a mutat cu traiul în altă localitate și explorează noul mediu. Menționați că băiatul ținea un jurnal. Cele trei versiuni ale fișelor de lucru pentru grupuri conțin diferite părți din jurnal.</p> <p><i>Percepția grupurilor va fi diferită, în funcție de informațiile pe care le-au primit. Prin urmare, fiecare grup vede doar o parte din identitatea băiatului și reflectă acest punct de vedere în jocul de roluri.</i></p> <p>Propuneți grupurilor să realizeze mai întâi prima sarcină de pe fișă, listând toate însușirile deduse din situație pe coală și să le prezinte.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce observați în urma prezentărilor? – De ce credeți că s-a întâmplat acest lucru? <p>După prezentare, fiecare grup decide referitor la un scurt joc de roluri, care reprezintă interpretarea lor.</p> <p>Atenție! <i>Aceste jocuri de roluri ar trebui să fie mai întâi explicate și discutate în clasă și apoi repetate. Acest lucru ar putea avea loc în diferite colțuri ale clasei sau, poate,</i></p>

	<i>în sala de conferințe a școlii, în alte clădiri sau, în cazul în care vremea permite, pe terenul de joacă. Chiar dacă jocul de roluri durează mult, efortul va fi util. Pentru mulți elevi, ceea ce este adesea greu de exprimat în cuvinte, poate fi mai simplu de explicat prin joc de roluri.</i>
Reflecție	<p>Explicați elevilor, că deseori, în viața de zi cu zi, auzim doar un punct de vedere asupra unei probleme/situații, dar este important să ascultăm toate punctele de vedere.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce trebuie să facem ca fiecare persoană să poată să-și spună punctul de vedere? – Cum trebuie să reacționăm în cazul, în care vedem că este încălcat dreptul unei persoane la opinie? – Cui ne adresăm, când acest drept ne este încălcat?
Extindere	Propuneți elevilor să se gândească la alte adjective care ar completa lista.

Anexa 1

FIȘE DE LUCRU PENTRU ELEVII

Grupul 1. Joc de rol

Alegeți un reprezentant, care va citi cu voce tare fragmentul din jurnalul lui Max și sarcina pentru grupul vostru.

Numiți un alt membru al grupului, care va nota rezultatele voastre și le va prezenta clasei.

Fragment din jurnalul lui Max:

„Sunt prima zi în noua mea clasă. Familia mea s-a mutat aici dintr-o altă regiune și încă mă simt străin. Dragă jurnalule, mi s-au întâmplat atâtea în ultimele zile, o sa-ți povestesc o parte dintre acestea. Acum locuim într-un apartament lângă râu. Unul dintre băieții din clasa mea locuiește peste câteva blocuri. A venit la mine în a treia zi și m-a invitat să merg cu el la pescuit. L-am refuzat, pentru că undița mea este încă împachetată în una dintre cutii.”

Sarcini:

Faceți o listă de adjective care considerați că ar fi folosite de colegii de clasă ai lui Max pentru a-l descrie (brainstorming în grupul vostru).

Ce credeți că ar spune un elev din clasa lui Max celorlalți elevi despre acesta? Repetați o scurtă scenă pe care o puteți juca în clasă.

Grupul 2. Joc de rol

Alegeți un reprezentant, care va citi cu voce tare fragmentul din jurnalul lui Max și sarcina pentru grupul vostru.

Numiți un alt membru al grupului, care va nota rezultatele voastre și le va prezenta clasei.

Fragment din jurnalul lui Max:

„În fața școlii este un teren mare de fotbal. M-am bucurat, pentru că îmi place să joc fotbal. Așa că mi-am adus mingea și am vrut să încep să mă antrenez. Abia începusem să marchez când directorul școlii m-a oprit. Era furios și m-a întrebat dacă nu știam să citesc. Nu văzusem un semn care spunea că terenul se închidea după ploaie. Am fost atât de șocat că m-am dus acasă fără să spun o vorbă.”

Sarcini:

Faceți o listă de adjective care considerați că ar fi folosite de colegii de clasă ai lui Max pentru a-l descrie (brainstorming în grupul vostru).

Ce credeți că ar spune un elev din clasa lui Max celorlalți elevi despre acesta? Repetați o scurtă scenă pe care o puteți juca în clasă.

Grupul 3. Joc de rol

Alegeți un reprezentant, care va citi cu voce tare fragmentul din jurnalul lui Max și sarcina pentru grupul vostru.

Numiți un alt membru al grupului, care va nota rezultatele voastre și le va prezenta clasei.

Fragment din jurnalul lui Max:

„Sunt prima zi în noua mea clasă. Familia mea s-a mutat aici dintr-o altă regiune și încă mă simt străin. Dragă jurnalule, mi s-au întâmplat atâtea în ultimele zile, o sa-ți povestesc o parte dintre acestea.

În apartamentul de deasupra noastră trăiește un bătrân. Ieri, când m-am întors acasă, m-am întâlnit cu el la la intrare, venea de la cumpărături. Avea o sacoșă cu mâncare și respira din greu. Mi-a părut rău de el, l-am întrebat dacă pot să îl ajut și i-am dus sacoșa până la ușă.”

Sarcini:

Faceți o listă de adjective care considerați că ar fi folosite de colegii de clasă ai lui Max pentru a-l descrie (brainstorming în grupul vostru).

Ce credeți că ar spune colegilor săi despre Max un elev din clasa lui? Repetați o scurtă scenă, pe care o puteți juca în clasă.

1. Subiectul „Mai multe puncte de vedere” (2)

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, analiza, argumentarea, joc de rol;
- **Resurse materiale:** fișa cu fragmentul din jurnal;
- **Forme de organizare:** frontal, lucru în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	Elevii ar trebui să înțeleagă că este perfect normal ca o persoană să fie văzută diferit de persoane sau grupuri diferite. Ei ar trebui să își dea seama că nu pot folosi categorii precum „adevărat” și „fals” pentru a-și descrie punctele de vedere. De fapt, pentru a reprezenta o persoană în mod corect, ar fi greșit să se permită doar un punct de vedere pentru a o descrie.
Cuvinte cheie	Opinie, părere.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să analizeze diferite puncte de vedere care se referă la aceeași persoană;✓ Să argumenteze importanța ascultării mai multor puncte de vedere.
Evocare	<p>Acordați grupurilor câteva minute pentru a-și repeta scenele. Scenele sunt apoi prezentate.</p> <p>Un membru al grupului citește clasei fragmentul din jurnal folosind posterul din prima lecție. Apoi, grupul joacă scena.</p> <p><i>Se recomandă ca toate scenele să fie prezentate fără pauză între ele.</i></p> <p><i>Acordați elevilor posibilitatea de a analiza și de a reflecta cu privire la succesiunea de scene, analizând aspectele ce țin de conținut și formă.</i></p> <p>Rugați elevii să reflecteze la următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none">– Care a fost experiența noastră ca grup?– Ați descoperit ceva nou despre voi?– Cum ne-am descurcat cu rolurile pe care le-am avut?– Ce am învățat din aceasta?

<p>Realizarea sensului</p>	<p>Propuneți elevilor să își aranjeze scaunele în unul sau două semicercuri, în jurul tablei. Afișați posterele pe tablă, unul lângă altul. Completați împreună listele cu alte însușiri, pe care le-au scris acasă. Elevii privesc cum se desfășoară prezentarea:</p> <p>Iată cum îl văd ceilalți:</p> <table data-bbox="448 426 1022 616"> <thead> <tr> <th data-bbox="448 426 705 464">Colegii de clasă</th> <th data-bbox="705 426 877 464">Profesorii</th> <th data-bbox="877 426 1022 464">Vecinii</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="490 472 628 616"></td> <td data-bbox="709 472 847 616"></td> <td data-bbox="880 472 1018 616"></td> </tr> </tbody> </table> <p><i>Explicați elevilor că este normal ca o persoană să fie văzută diferit de persoane sau grupuri diferite. Nu ar fi corect să afirmăm că un punct de vedere este „adevărat” sau „fals”. Pentru a descrie o persoană, pentru a-și forma un punct de vedere, este bine să afle mai multe puncte de vedere.</i></p> <p>Iată câteva sugestii pentru a susține gândirea critică a elevilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> – La ce vă gândiți când vedeți aceste descrieri? – Deci, ce este adevărat acum? – Cine este Max de fapt? – Ce putem spune despre băiat? – Cum îl putem descrie adecvat? <p>Puteți nota răspunsurile elevilor pe tablă sau flip-chart.</p>	Colegii de clasă	Profesorii	Vecinii			
Colegii de clasă	Profesorii	Vecinii					
							
<p>Reflecție</p>	<p>Rezumați viziunile desprinse de elevii din aceste două lecții.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce ați învățat în urma acestor lecții? <p>Listați ideile copiilor. De ex.:</p> <p><i>Există multe fețe ale identității unei persoane. Adesea, alte persoane (vecini, prieteni, profesori, străini) au păreri diferite referitoare la aceeași persoană. Trebuie să ascultăm păreri diferite dacă vrem să știm mai multe despre o persoană.</i></p>						
<p>Extindere</p>	<p>Propuneți copiilor să facă un sondaj privitor la respectarea punctelor de vedere ale elevilor din școală și să prezinte rezultatele la Consiliul elevilor.</p>						

2. Subiectul „Limitele toleranței”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** jocul didactic *Domino*, *Războiul atomic*, discuții, analiza;
- **Resurse materiale:** foi, fișă cu lista persoanelor/profesiilor;
- **Forme de organizare:** grup mic, frontal.

Demersul didactic

Suport informațional	Drepturile omului sunt inalienabile, nu pot fi luate nici unei persoane, sunt universale, aplicându-se peste tot și sunt unice pentru toți. Sunt considerate drepturi naturale și sunt recunoscute prin drepturile legale, prevăzute în legislațiile naționale și internaționale.
Cuvinte cheie	Drepturi, egalitate.
Obiective	✓ Să demonstreze respect față de diferențele culturale, de valori, de opinie.
Evocare	<p style="text-align: center;">Activitatea „Domino”</p> <p>Rugați elevii să stea în picioare formând un cerc. Anunțați-i să se gândească fiecare la câteva caracteristici ale sale (să-și amintească prin ce sunt valoroși). Un elev va începe jocul, ridicând mâinile și anunțând în modul următor caracteristicile sale:</p> <ul style="list-style-type: none">– Trec în dreapta – știu să mă salut în mai multe limbi. <p>Alt elev:</p> <ul style="list-style-type: none">– Trec în stânga – am doi prieteni. <p>Participanții care posedă aceleași caracteristici se iau de mână cu colegul lor potrivit caracteristicii pe care o au în comun. Cel care s-a alăturat va repeta caracteristica comună cu colegul său și va spune o altă caracteristică pentru mâna pe care o are liberă. Fiecare dintre cei care se alătură repetă procedura, astfel încât la sfârșit să formeze un cerc.</p> <p>Dacă o caracteristică a cuiva nu poate fi împărtășită cu vreun coleg și dominoul nu poate fi construit, rugați participantul să numească o altă trăsătură,</p>

	astfel încât lanțul să fie continuat. Inițiați o discuție, cerând participanților să-și împărtășească impresiile și concluziile în urma activității.
Realizarea sensului	<p style="text-align: center;">Activitatea „Războiul atomic”</p> <p>Repartizați elevii în grupuri și spuneți-le că a început un război atomic. Grupul vostru a reușit să se salveze într-un adăpost antiaerian, deci voi veți supraviețui. În adăpost este loc încă pentru cinci persoane. Alegeți pe cine veți invita (vezi <i>Anexa 1</i>). Acroșați-le lista, astfel încât să fie vizibilă pentru toți sau oferiți fiecărui grup câte o listă.</p> <p>Rugați elevii să lucreze mai întâi individual, alegând cinci persoane. Când sunt gata, spuneți-le să discute în grup, prezentând fiecare ce a ales și să decidă împreună asupra a cinci persoane din partea grupului. Rugați grupurile să prezinte lista. Discuțiile se vor baza pe prezentările grupurilor.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Care au fost factorii majori ce au determinat deciziile fiecăruia în mod individual? – Dacă membrii unui grup nu au reușit să ajungă la concluzii comune, care sunt cauzele? – Ce a fost mai dificil? – Ce factori v-au împiedicat să ajungeți la un consens?
Reflecții	– Cum v-ați simți în cazul în care nimeni nu v-ar alege?
Extindere	Rugați elevii să aducă imagini cu oameni, decupate din ziare și reviste.

Lista persoanelor/profesiilor:

Preot	Filolog
Inginer	Constructor
Arhitect	Păstor
Poet	Învățător
Asistent social	Fizician
Agronom	Electronist
Politician	Mecanic
General	Jurnalist
Bancher	Femeie de afaceri
Psiholog	Polițist
Chirurg	Medic-nutriționist

3. Subiectul „Pot? Aș putea? Abilitatea și dizabilitatea”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, exercițiul, conversația;
- **Resurse materiale:** fișa „Pot? Aș putea?”, pix, filmuleț;
- **Forme de organizare:** individual, în perechi, grup mare.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Recunoașterea drepturilor egale pentru toți oamenii, inclusiv copiii, fără nici o discriminare, presupune că nevoile fiecărui individ sunt la fel de importante. Aceste nevoi trebuie să stea la baza planurilor făcute de societate și deci, egalizarea șanselor care trebuie înțeleasă ca drept al persoanelor și copiilor cu dizabilități de a rămâne în comunitate și de a primi sprijinul necesar.</p> <p>Accentul trebuie pus pe participarea activă la viața comunității, precum și pe integrarea socială. Este vorba de valorizarea socială, inerentă acordării dreptului la educație, valorizarea ca ființă umană cu drepturi egale și integrarea școlară ca formă eficientă de integrare socială.</p> <p>Mai multe grupuri de persoane trebuie să lupte pentru ca drepturile lor să fie respectate. Aici vom aborda problemele persoanelor cu dizabilități.</p> <p>Peste 184 mii de cetățeni ai Republicii Moldova sunt persoane cu dizabilități, ei reprezintă 5,2 la sută din populația țării, iar aproape 13 mii dintre aceștia sunt copii.</p>
Cuvinte cheie	Abilitate, dizabilitate, posibilitate.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să explice problemele care afectează persoanele cu dizabilități în realizarea propriilor drepturi;✓ Să determine în ce măsură locurile din comunitate sunt accesibile persoanelor cu dizabilități;✓ Să elaboreze un demers către autorități în vederea soluționării/amenajării locurilor de acces.

Evocare	<p>Propuneți elevilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> •❖ Să desfacă un pix, apoi să-l asambleze cu ochii închiși; •❖ Să-și încheie fermoarul/să-și lege șireturile doar cu o mână; •❖ Să privească un filmuleț fără sunet; •❖ Să citească cu un ochi acoperit; •❖ etc. <p>Discutați, apoi, cu ei:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum v-ați simțit îndeplinind sarcinile propuse? – Cum a fost să realizați aceste sarcini? De ce? – Cine se confruntă, de obicei, cu așa dificultăți? – Cum este să ai o dizabilitate? – Cum poți ajunge să ai o dizabilitate? – Ați putea transforma „Nu pot” în „Pot”? Cum? – De ce ajustări ați avea nevoie? <p>Faptul că cineva are o dizabilitate înseamnă că persoana nu are inițiativă sau este inutilă? Argumentați-vă opinia.</p>
Realizarea sensului	<p>Vizionarea filmulețului „Balet chinezesc” https://www.youtube.com/watch?v=TsEd2o0e5Yw</p> <p>Elevii formează perechi și elaborează o listă de instituții publice, la nivel local (școală, magazin, bibliotecă etc.)</p> <p>Investigați cât de accesibile sunt acestea pentru persoanele în scaun cu rotile, parțial nevăzătoare, cu deficiențe de auz, persoanele în etate.</p> <p>Discutați despre cum ar putea fi adaptate acestea ca să poată fi utilizate de fiecare persoană.</p>
Reflecții	<p>– Ce acțiuni ați putea întreprinde voi/școala/societatea pentru a asigura respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilități?</p>
Extindere	<p>Propuneți copiilor să discute în familie despre realizarea unui demers către primărie pentru a face instituțiile publice din localitate să fie accesibile pentru persoanele cu dizabilități.</p>

4. Subiectul „Recunoașterea discriminării”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, activitatea „Forțează cercul”, descrierea;
- **Resurse materiale:** imagini din ziare și reviste cu persoane de diferite rase, cu dizabilități etc.;
- **Forme de organizare:** lucru în grup, individual, frontal.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Discriminarea este o acțiune care presupune un tratament diferit, nedrept față de persoane din cauza apartenenței lor la un anumit grup social. Există mai multe forme de comportamente discriminatorii, dar toate au comun faptul că implică o anumită formă de excludere sau de respingere.</p> <p>Discriminarea nu este altceva decât încălcarea dreptului la egalitate, iar acest drept este încălcat de multe ori în școli. Discriminarea se bazează pe o prejudecată, care nu este altceva decât o idee preconcepțată, greșită, pe care și-a făcut-o o persoană despre altă persoană. Ce stă la baza acestor prejudecăți? Este foarte simplu: ZVONURILE. Ele sunt lansate de anumiți elevi. Un copil, la școală, poate fi exclus din anumite activități pentru că este de altă religie, culoare sau de alta etnie. În cazul unor prejudecăți formate de către anumiți elevi, cea mai bună soluție este COMUNICAREA. Prin comunicare se poate stabili dacă afirmațiile făcute cu privire la persoana respectivă sunt adevărate sau sunt doar niște prejudecăți. În cazul în care acei oameni sunt de altă religie, etnie, naționalitate sau au vreun handicap, trebuie să li se acorde șansa de a se integra în comunitate. Școala, alături de familie, contribuie la formarea personalității omului. Din acest motiv este firesc că ideile și conceptele privind egalitatea și discriminarea promovate de școală vor forma atitudinile copiilor față de alții. Cauzele discriminării în școală sunt multiple. Totodată, cea</p>
-----------------------------	---

	mai frecventă cauză este legată de vulnerabilitatea socială a familiei victimei discriminării, după care urmează dizabilitatea fizică sau intelectuală. Printre celelalte cauze sunt menționate capacitățile reduse de învățare, apartenența etnică sau religioasă, aspectul exterior.
Cuvinte cheie	Discriminare.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să analizeze diversitatea impresiilor/convingerilor despre oameni; ✓ Să trateze cu empatie persoanele discriminate/excluse social; ✓ Să identifice semnele care indică asupra faptului că o persoană este discriminată; ✓ Să enumere grupurile de oameni/copii care sunt discriminați; ✓ Să propună soluții/comportamente care ar preveni și combate discriminarea.
Evocare	<p>Decupați din ziare și reviste poze, care includ persoane ce aparțin diferitelor grupuri: de vârstă, cultură, grup etnic, abilități sau dizabilități. Numărul pozelor nu trebuie să fie mai mic decât numărul elevilor.</p> <p>Rugați elevii să formeze un cerc și să extragă câte o imagine.</p> <p>Propuneți-le să privească/analizeze imaginea și să continue gândurile:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>Văd...</i> – <i>Simt...</i> – <i>Gândesc...</i> <p>Discutați despre cele întâmplare și învățate de copii.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pe ce s-au bazat primele voastre impresii? – Credeți că aceste opinii sunt bazate pe realitate? – Ați întâlnit în viața de zi cu zi oameni care își creează opinii și judecă oameni pe care nu-i cunosc? În ce împrejurări? – Ce am învățat din această activitate?

Realizarea sensului

Activitatea „Forțază cercul”

Rugați participanții să formeze grupuri a câte 5-6 persoane. Înainte de a începe activitatea, rugați fiecare grup să delege o persoană care va reprezenta o persoană din afară. Ceilalți membri ai grupului vor sta umăr la umăr, formând un cerc cât mai de nepătruns posibil, astfel încât să nu existe nici un spațiu între participanți. Persoana din afară trebuie să intre în cerc, în timp ce cei care formează cercul trebuie să o țină în afară. „Persoana din afară” este anunțată că pentru a deschide cercul poate să încerce orice metodă, în afară de violență.

După 2-3 minute, indiferent dacă persoana a reușit sau nu să intre în cerc, ea se va alătura grupului și altă persoană îi va lua locul. Repetați exercițiul până când toți membrii grupului sau toți doritorii au fost „persoane din afară”.

Discuția despre exercițiu va avea loc în două etape. Mai întâi adresați întrebări „persoanelor din afară”, iar mai apoi celor din cerc.

- Cum v-ați simțit atunci când ați fost „persoană din afară”?
- Cum se simt cei care au reușit să rupă cercul? De ce?
- Dar cei care n-au reușit?
- Ce strategii au folosit „persoanele din afară” pentru a intra în cerc?
- Cum v-ați simțit atunci când făceați parte din cerc?
- Ce strategii au folosit cei din cerc pentru a nu permite ruperea lui?
- Ce poate simboliza cercul în comunitate/societate?
- În ce situații din viața reală ați aprecia sentimentul de apartenență la un grup?
- Ce comportamente ale noastre pot duce la excluderea unor persoane din grup?
- După ce semne putem recunoaște o persoană care este exclusă?
- Ce ar încuraja grupurile minoritare să se alătore și să participe cu drepturi depline?

Reflecție	<p>– În societatea noastră sunt „cercuri închise” și „persoane din afară”? Dar în comunitatea noastră școlară?</p> <p>Propuneți elevilor să discute în grupuri mici despre oamenii/copiii care se află „în afara cercului”: cine sunt ei și ce se poate face ca aceste persoane să fie alături de ceilalți; cine este responsabil ca oamenii să nu fie discriminați/excluși.</p> <p>Oferiți-le timp pentru a prezenta ideile.</p>
Extindere	<p>Sugerați elevilor să elaboreze un angajament scris al clasei/școlii de a respecta egalitatea și diversitatea și mai sugerați-le să-l facă public, la unul din evenimentele școlii.</p>

5. Subiectul „Ne acceptăm unii pe alții”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuții, exercițiul, joc de rol;
- **Resurse materiale:** scaune;
- **Forme de organizare:** lucru în grup, în perechi, frontal.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Orice grup are multe cerințe. Dacă vor să fie acceptați în grup, copiii trebuie să se comporte într-un anumit fel, să arate într-un anumit fel, să aibă anumite jucării și să nu facă anumite lucruri. Regulile sunt introduse chiar de către unii membri ai grupului, mai exact de copiii populari din grup, liderii spontani ai grupului. A fi acceptat de grup înseamnă, pe de o parte, a fi vizibil, observat, iar pe de altă parte – a fi plăcut, preferat de către ceilalți.</p> <p>Indiferent de caracteristicile noastre, asemănări și deosebiri, fiecare dintre noi face parte din mai multe grupuri și acestea ne ajută să ne simțim bine, să realizăm activități plăcute, să dezvoltăm relații de prietenie etc. Grupurile au reguli, pe care noi le putem influența astfel, încât să ne simțim bine. Atunci când într-un grup nu ne simțim bine, este important să cerem ajutor.</p>
Cuvinte cheie	Grup, acceptare, includere/excludere.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să recunoască asemănările și diferențele membrilor unui grup;✓ Să enumere grupurile din care fac parte;✓ Să elaboreze reguli de acceptare a persoanelor într-un grup;✓ Să solicite ajutor de la persoane de încredere atunci când simt presiunea unui grup.
Evocare	Propuneți copiilor să formeze un cerc din scaune și să ocupe un loc. Explicați-le că în momentul în care vor auzi o caracteristică care le aparține se vor ridica și vor veni în interiorul cercului. Elevii trebuie să vadă cine a făcut la fel.

	<p>Exemple de caracteristici pe care le poate formula cadrul didactic:</p> <p><i>Poartă pantaloni;</i> <i>Are ochi căprui;</i> <i>A vizitat alte țări;</i> <i>Citește cu regularitate;</i> <i>Îi place să joace fotbal;</i> <i>etc.</i></p> <p>După ce ați desfășurat activitatea timp de câteva minute, purtați o discuție cu copiii.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum v-ați simțit? Ce v-a făcut să vă simțiți așa? – Cum este să faci parte dintr-un grup mare? Dar din unul mai mic? – Este cineva care s-a aflat într-un grup cu cineva despre care credea că nu are nimic în comun? – Din ce grupuri faceți parte?
<p>Realizarea sensului</p>	<p>Propuneți la 1–2 copii să iasă din sala de clasă. Cei rămași trebuie să se împartă în grupuri conform unor criterii (de ex.: lungimea părului, culoarea ochilor, stilul îmbrăcăminte etc.).</p> <p>Elevul care a ieșit din sala de clasă este chemat și este rugat să determine cărui grup aparține, argumentând de ce crede că anume acel grup este al său. Dacă argumentul adus nu corespunde cu criteriul de formare a grupului, atunci „străinul” nu este acceptat în grup. Dacă grupul este de acord cu argumentul, atunci persoana este acceptată.</p> <p>Continuați cu delegarea altor voluntari, oferind la cât mai mulți elevi posibilitatea de a participa la activitate.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum v-ați simțit atunci când trebuia să identificați cărui grup aparțineți? – Cum ați ghicit/determinat cărui grup aparțineți? – Ce v-a ajutat să găsiți grupul vostru? – Ce v-a împiedicat să identificați grupul? – Cum s-au simțit ceilalți când colegul lor încerca să pătrundă în anumite grupuri? – A fost ușor sau greu să respingeți persoanele „străine”? De ce?

	<ul style="list-style-type: none"> - Cum vă simțiți atunci când nu faceți parte dintr-un grup? - Ce reacții puteți avea? - Ce simțiți față de cei care sunt în grup atunci când voi nu faceți parte din acest grup? - Prin ce se aseamănă/deosebește această activitate de viața reală? - Ați întâlnit situații asemănătoare în viața reală? - Ce putem face pentru ca grupul nostru să devină mai deschis?
Reflecție	<p>Discutați cu toată clasa regulile propuse și întocmiți o listă comună de reguli pentru a fi acceptat în grup. Sugerați elevilor, în perechi, să propună 2-3 reguli care ar contribui la acceptarea/respectarea membrilor unui grup.</p>
Extindere	<p>Propuneți copiilor să discute în familie/cu prietenii despre ce ar putea face ca grupul lor să fie mai deschis și cum să facă față presiunilor din partea unor grupuri de semeni.</p>

6. Subiectul „Exploatarea prin muncă”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, joc de rol, lectura ghidată, analiza;
- **Resurse materiale:** fișa cu textul „Istoria lui Paolo”, fișa cu activități, coală, tabel;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, lucru în grup

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Copilul trebuie să fie protejat de orice muncă ce îi pune în pericol sănătatea și educația, de exemplu să îndeplinească munci grele, care sunt peste puterile lui, să lucreze pe timp de noapte, în locuri unde se fumează, se consumă alcool, se vorbește vulgar.</p> <p>Nu toate formele de muncă pe care le desfășoară copiii pot fi considerate „exploatare prin muncă”, existând forme de muncă considerate acceptabile, care îi responsabilizează pe copii și îi pregătesc pentru viața de adult, dar și forme grave de muncă, cele care le răpesc posibilitatea copiilor de a crește și a se dezvolta în concordanță cu vârsta lor.</p> <p>În cazul în care un copil vrea să se angajeze la muncă, adulții responsabili trebuie să se asigure că această muncă este corespunzătoare capacităților copilului, vârstei minime stabilite de lege pentru copii, care este de 16 ani. Alte condiții obligatorii de angajare sunt acordul scris al părinților și semnarea unui contract, în care să fie menționat numărul de ore și condițiile, precum și remunerarea.</p> <p>Criteriile care stabilesc care dintre activitățile desfășurate de copii sunt acceptabile și care nu sunt vârsta, durata, precum și natura muncii și condițiile în care ea se desfășoară. Munca excesivă are consecințe negative asupra dezvoltării fizice și psihice a acestora, punând în pericol respectarea drepturilor lor.</p> <p>Copiii care muncesc în condiții interzise de lege sunt adesea abuzați, atât fizic cât și psihic; munca</p>
-----------------------------	---

	pe care o desfășoară ar putea avea consecințe grave asupra dezvoltării și sănătății lor și ar constitui un impediment pentru educație. De aceea, obligația cadrului didactic, conform Codului de etică, este să apere și să promoveze interesele elevilor și să facă orice efort pentru a proteja elevii de abuzuri fizice, psihologice sau sexuale.
Cuvinte cheie	Muncă, exploatare, vârstă minimă de angajare.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să facă diferența între îndatoririle școlare, activități casnice și activități de exploatare prin muncă; ✓ Să identifice repercursiunile exploatării asupra lor și a societății; ✓ Să adopte o atitudine conștientă/critică față de acest fenomen; ✓ Să trateze cu empatie victimele exploatării.
Evocare	<p>Distribuiți copiilor textul „Istoria lui Paolo” și citiți împreună sau ați putea face lectură ghidată (în cazul în care nu aveți posibilitate să faceți copii).</p> <p>Sugerați copiilor să găsească pe hartă Brazilia și să spună dacă cunosc ceva despre această țară.</p> <p>Adresați întrebări pentru a vă asigura că toți au înțeles conținutul textului, de exemplu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Unde locuiește Paolo? – Ce ați aflat despre familia lui? – Ce făcea pentru a câștiga bani? – Cu cine s-a întâlnit la groapa de gunoi? – Ce i-a propus Jose? – Cum s-a simțit când a fost nevoit să doarmă sub pod? – Ce a auzit? Ce a văzut? Ce a simțit? – Ce credeți că s-a întâmplat într-o zi? <p>Discutați cu copiii și listați pe o coală drepturile care i-au fost încălcate lui Paolo.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Care drepturi sunt în conflict? – Există în această situație drepturi care ar fi greu de soluționat? De ce? – Care au fost cauzele ce au dus la așa o situație? (De ex., sărăcia, inconștiența părinților, mentalitatea etc.)

	<p>– Credeți că dacă Paolo se năștea în altă parte a lumii, copilăria lui ar fi fost alta? Argumentați.</p>						
Realizarea sensului	<p>Pentru ca elevii să înțeleagă mai bine ce înseamnă exploatare prin muncă, enumerați împreună forme de abuz prin muncă, de exploatare prin muncă/activități ce îi pun viața în pericol.</p> <p>Propuneți-le să extragă câte o fișă pe care este scrisă o activitate. Copiii citesc, analizează și completează tabelul care este desenat pe o coală.</p> <table border="1" data-bbox="409 548 1071 700"> <thead> <tr> <th>Îndatoriri/ responsabilități școlare</th> <th>Activități casnice</th> <th>Activități de exploatare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>– Care este rolul activităților școlare și al celor casnice?</p> <p>Listați câteva idei, apoi concluzionați că pot să-și ajute familia, efectuând munci ușoare care nu îi afectează sănătatea și frecvența școlară.</p> <p>Propuneți-le să formeze grupuri a câte 4–5 persoane și să se gândească care sunt consecințele/repercursiunile exploatarei prin muncă asupra copiilor și asupra societății.</p> <p>(Puteți să le propuneți ca 2–3 grupuri să se gândească la consecințele asupra copiilor, iar alte 2–3 grupuri – la consecințe asupra societății).</p> <p>Discutați despre aceste consecințe și despre soluțiile pe care le-ar putea identifica.</p>	Îndatoriri/ responsabilități școlare	Activități casnice	Activități de exploatare			
Îndatoriri/ responsabilități școlare	Activități casnice	Activități de exploatare					
Reflecții	<p>– Credeți că noțiunea de copilărie are același sens pentru fiecare copil? De ce?</p> <p>– Ce trebuie să faci, când descoperi un caz de exploatare prin muncă?</p> <p>– Cine sunt persoanele care pot să-l ajute pe acest copil?</p>						
Extindere	<p>Propuneți copiilor să reprezinte în mai multe feluri „copilăria ideală” (prin desene, cuvinte, joc de rol, muzică, etc) și să facă schimb de puncte de vedere/idei cu altă clasă.</p>						

ISTORIA LUI PAOLO

Numele meu este Paolo. Eu locuiesc în Brazilia. Trăiam cândva împreună cu familia mea, dar acum nu mai trăim împreună. Părinții mei sunt foarte săraci și eram mereu flămânzi. Am încercat să-i ajut și am căutat modalități pentru a câștiga bani. În fiecare zi colectam metal, carton și bucăți de lemn, pe care le găseam la tomberoane. Când aveam o cantitate mai mare, o vindeam lui Miguel, care făcea afaceri cu deșeuri. Cu banii câștigați cumpăram mâncare. Niciodată nu am avut mâncare suficientă. Într-o zi m-am întâlnit cu Jose la groapa de gunoi a orașului. A fost o zi proastă. Am căutat toată ziua și aproape că nu am adunat nimic. Nu mai puteam suporta încă o noapte flămând.

– Am o idee, a spus Jose. Știu că unii băieți mai mari câștigă bani din spălarea geamurilor mașinilor și a lustruirii pantofii. Să-i găsim și să vedem dacă ne vor ajuta.

Ne-am dus să-i căutăm pe acei băieți. I-am găsit sub un pod, stăteau pe niște cutii de carton.

– Vă vom ajuta, a spus Marco, băiatul cel mai mare. Vă putem împrumuta periile noastre, dar trebuie să ne dați jumătate din ceea ce veți câștiga. Dacă veți munci sârguincios, veți putea cumpăra perii proprii în curând.

În acea noapte am dormit sub pod. A fost frig. Îmi era dor de frații și surorile mele, dar cel puțin aveau o gură mai puțin de hrănit acasă. Am petrecut un an în stradă. Nu mi-a plăcut. Uneori eram speriat. Oamenii care locuiau în zonă se plâneau că făceam prea mult zgomot. Ei erau îngrijorați de faptul că noi le-am putea fura bunurile. De multe ori venea poliția și ne alunga. Venea, de asemenea, un bărbat care ne aducea de mâncare. Era un om bun și ne sfătuia să nu mai lucrăm, ci să mergem la școală. Am încercat să-i explic că părinții mei au nevoie de bani și că trebuia să-i ajut. I-am spus că o să merg la școală, dar nu atunci.

Apoi într-o zi...

7. Subiectul „Ce este bullyingul?”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuții, explicarea, argumentarea, prezentarea;
- **Resurse materiale:** foi, carioci, Cartonașe în patru culori: verde, galben, portocaliu și roșu, marker pentru flipchart, bandă adezivă, foarfece, o foaie de flipchart;
- **Forme de organizare:** lucru în grup, frontal, individual.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Convenția ONU cu privire la drepturile copilului (1989) afirmă dreptul fiecărui copil la autodeterminare, demnitate, respect și dreptul la luarea deciziilor informate. Asigurarea în mediul școlar a unei îngrijiri de calitate, adaptate nevoilor copilului, înseamnă că profesorii au responsabilitatea să asigure drepturile copilului, iar copiii sunt încurajați și li se dă posibilitatea să-și formeze propria viziune asupra lucrurilor care îi afectează în mod direct și indirect.</p> <p>Experiența bullyingului și a violenței, în mod implicit, lipsește copiii de putere, fiindu-le încălțate drepturile de bază tocmai în locul în care ar trebui să se simtă protejați și în siguranță. Școala este locul în care copiii fac primii pași spre independență, se întâlnesc cu oportunități esențiale de colaborare cu ceilalți și de conformare la regulile generale de comportament uman. Din acest motiv este esențial ca educația, ca parte a sistemului de servicii, să fie deschisă să răspundă nevoilor și dificultăților copiilor în această perioadă foarte delicată a dezvoltării umane. Copiii care trec prin experiența abuzului, au dreptul la a fi sprijiniți în recuperarea lor fizică și psihologică, respectiv în reintegrarea lor socială (Articolul 39 din Convenția cu privire la Drepturile Copilului).</p> <p>În conformitate cu Convenția, abordarea orientată spre copil dorește să permită copilului să-și dezvolte propriile deprinderi de rezolvare a problemelor</p>
-----------------------------	---

	<p>într-o manieră sigură și respectuoasă, încurajând astfel cooperarea, dezvoltarea unor deprinderi de viață, capacitatea lor de auto-organizare și în special să-i responsabilizeze. Responsabilizarea este văzută ca procesul prin care omul învață să dobândească controlul asupra propriei sale vieți și asupra resurselor, prin auto-organizare. În consecință copilul se simte în siguranță, încurajat, fericit, responsabil în cadrul comunității și din acest motiv bunăstarea lui crește semnificativ.</p> <p>► Verbul <i>to bully</i> înseamnă: a intimida, a speria, a domina, printre altele. „Bully” este o persoană care își folosește puterea și tăria sa pentru a speria sau răni persoanele mai slabe (Oxford Advanced Learners Dictionary, 2016).</p>
Cuvinte cheie	Violență, bullying.
Obiective	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să explice ce înseamnă bullyingul pentru sine și pentru ceilalți; ✓ Să enumere acțiuni care i-ar face să se simtă în siguranță în clasă/școală și în relațiile cu ceilalți; ✓ Să argumenteze necesitatea declarării/opririi fenomenului de bullying.
Evocare	<p style="text-align: center;">Activitatea „Șoarecele și pisica”</p> <p>La început, fiecare stă într-un cerc. Explicați-le elevilor că aceasta va fi o activitate fizică, în care vor crea un labirint cu punți, cu brațele lor, în timp ce doi elevi, care se vor oferi voluntari, vor juca leapșa în labirint.</p> <p>Cereți-le elevilor, care doresc să se ofere voluntari să joace rolurile vânătorului (pisica) și prăzii (șoarecele) să vină în față.</p> <p>Aliniați restul grupului în rânduri egale. Toată lumea din rânduri întinde brațele pentru a-și atinge vârful degetelor cu persoanele de lângă ei pentru a crea o punte sau stă cu mâinile pe lângă corp pentru a crea labirintul.</p> <p>Faceți un semn când să înceapă jocul. Pisica și șoarecele joacă leapșa, alergând printre perechile de elevi și pe sub punțile pe care aceștia le-au creat.</p>

	<p>Jocul continuă până când pisica prinde șoarecele sau durează o anumită perioadă de timp (un minut). Apoi, pisica poate alege elevi noi pentru a crea mai multe pisici (până la trei) pentru a vâna șoarecele. Dacă timpul o permite, pisica și șoarecele pot alege noi perechi de elevi să alerge și să se vâneze până când toată lumea a fost o într-unul din roluri.</p> <p>Înainte ca jocul să înceapă, cereți-le elevilor să fie conștienți de ce simt în fiecare situație și rol în timpul jocului. La sfârșitul jocului, puneți aceste întrebări pentru a începe discuția despre bullying:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum v-ați simțit să fiți urmărit prin labirint? – Cum v-ați simțit să alergați după cineva prin labirint? – Cum v-ați simțit să fiți în rol de pereții străzilor și aleilor? – Ce a reprezentat persoana care era urmărită? – Ce a reprezentat vânătorul? – Ce au reprezentat pereții? – Ați fost vreodată într-o situație care v-a făcut să vă simțiți astfel? <p>Ideea este să înțelegem cum e să te simți izolat/exclus și atacat (să fii vânat – șoarece), cum e să fii persoana care atacă pe altcineva (vânătorul – pisica) și cum e să fii observator (<i>pereții & punțile</i>).</p> <p><i>Pereții și punțile</i> reprezintă observatorii pasivi – elevii care văd bullyingul, dar adesea se simt fără puterea de a face ceva legat de această situație, pentru că sunt îngrijorați că li s-ar putea întâmpla și celor care se implică.</p>
<p>Realizarea sensului</p>	<p>Invitați elevii să lucreze individual. Arătați cartonașele colorate și explicați întrebările corespunzând fiecărei culori. Scrieți întrebările pe o foaie de flipchart.</p> <p>Verde: Ce ar trebui ceilalți (elevi sau profesori) să facă, pentru ca să mă simt bine și în siguranță în clasă/școală, în relațiile cu colegii mei?</p> <p>Galben: Ce mă face să mă simt prost sau supărat în relațiile cu ceilalți din clasă/școală?</p>

	<p>Portocaliu: Ce mi se pare ofensator și dureros în relațiile cu ceilalți din clasă/școală?</p> <p>Roșu: Ce mi se pare cel mai rău lucru în relațiile cu ceilalți?</p> <p>Fiecare elev ia unul sau mai multe cartonașe din fiecare culoare, scriind câte un răspuns pe un cartonaș – tot ce contează pentru ei e să se simtă în siguranță la școală. Nimeni nu este obligat să-și scrie numele pe cartonaș. Acordați-le aproximativ 10 minute pentru această sarcină.</p> <p>Când toată lumea este gata, colectați cartonașele și împărțiți-le pe culori. Citiți formularea și puneți cartonașele pe flipchart, grupate pe culori.</p> <p>Dacă un răspuns apare de mai multe ori pe aceeași culoare (de ex., roșu), puneți-l doar o dată. Dacă răspunsul apare pe cartonașe de culori diferite, atunci puneți toate cartonașele. În discuție, faceți referire la diferite percepții cu privire la siguranță și bullying. Dacă timpul nu vă permite, împărțiți elevii în patru grupe (pe culori). La final, fiecare grup va raporta rezultatele.</p>
<p>Reflecție</p>	<ul style="list-style-type: none"> – De ce aveți nevoie pentru a vă simți în siguranță? – De ce aveți nevoie pentru a vă proteja granițele? – Cum vreți să fiți tratați de ceilalți? Și cum îi tratați pe ceilalți? – Ce înseamnă bullyingul pentru tine? Înseamnă bullyingul același lucru pentru noi toți? – Ce credeți că se întâmplă cu persoanele care sunt expuși frecvent violenței? – Cui vă adresați/cereți ajutor în cazul în care sunteți victima fenomenului de bullying? – Ce faceți când vedeți că cineva este victima unui comportament abuziv? – Cum să facem față acestui fenomen în clasă/școală? – Ce putem face pentru a ne proteja împotriva abuzurilor?

Extindere	Propuneți elevilor să confecționeze fluturași cu mesaje anti-bullying pentru a putea fi împărțiți în comunitate. Copiii pot amenaja în holul școlii un panou cu informații despre bullying.
------------------	--

8. Subiectul „Cum să facem față bullyingului?”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, problematizarea, analiza, studiul de caz;
- **Resurse materiale:** foi, pix, bandă adezivă, foaie flipchart sau tablă, carioci, cretă;
- **Forme de organizare:** lucru în grup, frontal, individual.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Elevilor adesea le este greu să recunoască formele de violență care nu este fizică. De asemenea, ei pot crede că abuzul psihologic are consecințe negative minime pentru victime. Cel mai important lucru de învățat este faptul că bullyingul nu apare niciodată din vina victimei. Victimele nu provoacă violența prin comportamentul/aspectul lor.</p> <p>Bullyingul este frecvent întâlnit în școală. Asta nu înseamnă că este în regulă.</p> <p>Bullyingul pe bază de gen este incredibil de dureros pentru victime, atât fete cât și băieți.</p> <p>Agresorii adesea nu au alte moduri de a face față emoțiilor lor contradictorii. Comportamentul lor violent poate fi un semnal că acești elevi trec prin dificultăți și “strigă” după ajutor prin comportamentul lor problematic.</p> <p>Violența se oprește doar cu o intervenție. Tăcerea, imparțialitatea și negarea doar perpetuează problema și nu întrerupe ciclul violenței/bullyingului.</p> <p>Toți avem puterea de a interveni în situații de bullying și hărțuire. Studiile arată că atunci când un observator intervine, agresiunea încetează de obicei în 10 secunde.</p>
Cuvinte cheie	Violență, bullying.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să identifice moduri de a interveni în situații de bullying și resurse de ajutor;✓ Să trateze cu empatie victimele bullyingului;✓ Să conteste atitudinile și comportamentele celor care susțin bullyingul.

<p>Evocare</p>	<p>Dați foi care se lipesc și un pix fiecărui elev. Cereți-i fiecăruia să scrie comentariile abuzive și nepoliticoase sau poreclele ofensatoare pe care le-au auzit despre alți elevi pe foile care se lipesc (fără a indica nume).</p> <p>Întindeți banda adezivă pe podea, marcând următoarea grilă-scară:</p> <div style="text-align: center; margin: 10px 0;"> <p style="margin: 0;"> Glumă umilitoare Insultă dureroasă </p> <p style="margin: 0;"> Tachinare/glume ușoare Insultă foarte dureroasă </p> </div> <p>Cereți-le elevilor să lipească foile lor pe scară, luând în considerare cel mai adecvat loc după părerea lor. Cereți-le să nu vorbească unul cu altul și să nu comenteze foile în timp ce fac acest lucru.</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Lăsați-i pe toți să se uite mai bine la scară. De obicei sunt cuvinte care se repetă, de obicei plasate în poziții diferite pe scară de diferiți elevi.</i> <p>Atunci când toți elevii s-au așezat la loc, întrebați-i ce au observat la scară, în timp ce ghidați analiza lor și discuția cu următoarele întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ați văzut anumite cuvinte în mai multe locuri pe scară? – De ce credeți că unii dintre voi au decis că un anumit cuvânt este mai puțin/nu este ofensator, în timp ce alții îl consideră dureros sau umilitor? – Contează modul în care cuvântul a fost utilizat sau de către cine? – De ce folosesc oamenii astfel de cuvinte? – A provoca durere altora folosind astfel de cuvinte este o formă de bullying sau nu? De ce? – De ce sunt legate cele mai multe cuvinte? (Aspectul fizic, etnie, religie etc.) <p>Este important să se acorde atenție nu doar cuvintelor, ci și modului în care sunt exprimate acestea, intenția cu care este spus un cuvânt; tonul cu care este pronunțat; expresia feței – toate acestea influențează modul în care un anumit cuvânt va fi perceput ca pozitiv sau negativ (bun sau rău).</p>
-----------------------	---

9. AUTOEVALUARE

ADEVĂRAT sau FALS?
(*Subliniază sau încercuiește*)

1. Există un document care se referă la drepturile copilului. **A F**

Justifică răspunsul ales:

.....
.....

2. Omul se formează ca persoană în relația sa cu alții. **A F**

Justifică răspunsul ales:

.....
.....

3. Între oameni nu există decât deosebiri fizice. **A F**

Justifică răspunsul ales:

.....
.....

4. Diferențele dintre oameni fac ca aceștia să nu poată participa la anumite activități. **A F**

Ce îi oprește? Ce i-ar încuraja să se alăture?

.....
.....

5. A da dovadă de empatie înseamnă a fi indiferent. **A F**

Justifică răspunsul ales:

.....
.....

6. Părerea mea este cea corectă întotdeauna. **A F**

Justifică răspunsul ales:

.....

.....

7. Mă simt valoros când sunt apreciat de cei din jur pentru ceea ce sunt.

A F

Justifică răspunsul ales:

.....

.....

8. Care din definițiile de mai jos se referă la conceptul „discriminare”?

- A face deosebire între câteva persoane și restul societății, tratându-le mai prost.
- A decide să te împrietenești cu o persoană și nu cu alta.
- A spune unei persoane că nu ești de acord cu ea în fața altor persoane.

9. Discriminarea este o formă de abuz.

A F

Justifică răspunsul ales:

.....

.....

10. Bullyingul este formă de hărțuire/abuz.

A F

Justifică răspunsul ales:

.....

.....

11. Ce trebuie să întreprinzi dacă ești victimă a hărțuirii?

- Să anunți un adult;
- Să nu spui nimic nimănui;
- Să-ți faci singur dreptate.

Justifică răspunsul ales:

.....

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3

„AVEM O COMUNITATE SIGURĂ”

Acest modul urmează să fie perceput ca un **proiect comunitar**, cu un set de activități interdependente, desfășurate într-o succesiune logică, într-o perioadă de timp determinată și cu resurse limitate, planificate și controlate, care are drept scop schimbarea în bine a situației unor oameni.

Proiectul are drept obiective: să argumenteze importanța comportamentului responsabil în societate; să învețe și să demonstreze comportamente adecvate în activitățile cotidiene; să ia decizii responsabile referitor la locul și la persoanele cu care interacționează etc.

„Învățarea bazată pe proiect este o învățare în profunzime, în care copiii sînt stăpânii propriei munci, unde li se oferă libertatea de a alege dintr-un șir de posibilități, stabilit de cadrul didactic împreună cu elevii. Acest tip de învățare este croit după nevoile și interesele individuale ale fiecărui elev, lucru destul de dificil în toate tipurile de activități din programul școlar”. (Chard, 2002)

Rolul profesorului în învățarea prin metoda proiectului

Profesorul încetează să fie doar un transmițător de cunoștințe, devenind un ajutor, un observator, consilier al învățării. Profesorul provoacă, organizează situațiile de învățare. Elevii sunt ghidați către autoînvățare și sunt motivați să planifice, să implementeze și să evalueze independent și colectiv procesul de învățare.

Schimbările în rolul profesorului:

- Asistă și ajută elevii, responsabili de activitate, în pregătirea și derularea acestora;
- Facilitează comunicarea/colaborarea partenerilor implicați;
- Dezvoltă la elevi competențele de mediatizare a proiectului și de a-și face vocea auzită;

- Oferă feedback elevilor responsabili de activitate despre ce și cum au reușit, ce dificultăți au întâlnit și ce ar putea schimba pentru un rezultat mai bun;
- Este responsabil de protecția copiilor de orice formă de abuz și neglijare pe parcursul pregătirii și promovării activităților;
- Monitorizează procesul de exercitare a responsabilităților asumate de membrii grupului și, dacă este cazul, le oferă suportul necesar în realizarea acestora.

Coordonează procesul de evaluare a activităților realizate de către membrii grupului și apreciază, împreună cu elevii, contribuția fiecăruia la progresele înregistrate:

- Să răspundă întrebărilor elevilor pe tot parcursul derulării proiectului, fiind într-o comunicare permanentă cu elevii;
- Să încurajeze elevii să învețe să formuleze întrebări;
- Să încurajeze elevii să-și autoevalueze munca;
- Să acorde o atenție specială cooperării, organizării sarcinilor și metodologiilor de lucru în echipă.

Informarea	<ul style="list-style-type: none"> * Elevii colectează informația necesară planificării și realizării sarcinilor, folosind surse disponibile de informații: manuale, cărți de specialitate, publicații, Internet etc.
Planificarea	<ul style="list-style-type: none"> * Elevii pregătesc planul de acțiune, pe care îl vor utiliza în îndeplinirea sarcinilor; se planifică resursele ce vor fi utilizate. * Repartizarea sarcinilor între membrii grupului trebuie definită clar. * Toți membrii grupului trebuie să colaboreze activ la realizarea proiectului. * Se pot constitui grupuri de lucruri pentru fiecare parte componentă a proiectului.
Decizia	<ul style="list-style-type: none"> * Elevii decid în grup asupra alternativelor sau strategiilor de rezolvare a problemelor. * Rolul profesorului este să comenteze, să discute și, dacă este necesar, să modifice strategiile de rezolvare, propuse de elevi.

Implementarea	<ul style="list-style-type: none"> * Elevii își desfășoară activitățile creative independent și responsabil; fiecare membru al proiectului trebuie să îndeplinească sarcinile în acord cu planul de acțiune și cu distribuția rolurilor în grup. * Profesorul va ghida elevii în acțiunile lor.
Controlul	<ul style="list-style-type: none"> * Elevii își controlează ei înșiși rezultatele muncii; * Profesorul își asumă rolul de persoană-suport și de sfătuitor.
Evaluarea	<ul style="list-style-type: none"> * Elevii și profesorii evaluează în comun procesul și rezultatele obținute. * Rolul profesorului este de a-i conduce pe elevi la feed-back, de a-i face să înțeleagă greșelile făcute, eficiența muncii și experiența câștigată.

Obiectivele proiectului/sarcinile trebuie definite în acord cu experiența elevilor și urmărind participarea tuturor membrilor grupului.

Este important ca elevii:

- Să aibă un anumit interes pentru subiectul respectiv;
- Să cunoască din timp unde își vor găsi resursele materiale;
- Să fie motivați pentru a crea un produs de succes;
- Să spera că persoanele vizate vor fi înțeleghătoare și interesate de subiect și se vor implica activ.

1. Subiectul „Școala mea sigură”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, explicația, discuția;
- **Resurse materiale:** creioane colorate, foi de desen, flipchart, markere;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>O școală sigură se caracterizează prin mai multe dimensiuni. De ex.: incluziune, eficiență, mediu sigur, protector, sănătos, echitate, implicarea familiilor, comunității. Într-o școală sigură copiii sunt sprijiniți într-o situație de risc, sunt prevenite marginalizarea și excluderea. Dacă școala nu oferă un mediu sigur, consecințele pentru copii sunt numeroase. La fel – și pentru profesori. Când copiii nu se simt în siguranță, sporesc conflictele între ei și cu personalul școlii, lipsa de respect, vandalizarea bunurilor școlii, atenția este deturnată de la învățare.</p> <p>Principalii parteneri implicați în acest proces permanent, activ și în continuă modelare sunt elevii, părinții, școala, autoritățile locale și centrale, poliția etc. Fiecărui dintre acești parteneri îi revine un rol specific, cu atribuții bine determinate, drepturi, îndatoriri și responsabilități în crearea și îmbunătățirea condițiilor specifice de realizare a unui climat de siguranță școlară.</p> <p>Școala poate fi definită, prin natura responsabilităților, atribuțiilor și competențelor ce-i revin, drept actorul cel mai complex în domeniul siguranței școlare. Ea este factor de decizie, beneficiar al măsurilor de siguranță, inițiatorul cooperării cu diverse servicii, promotorul procesului de „democratizare internă”.</p>
Cuvinte cheie	Școală, școlar, elev, coleg, învățător.
Obiective	✓ Să identifice persoanele care au obligația să asigure respectarea drepturilor copilului în școală;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Să reflecteze asupra motivului pentru care vin la școală; ✓ Să propună idei de îmbunătățire a mediului clasei/școlii pentru a fi unul sigur. 				
Evocare	<p>Întrebați copiii de ce vin la școală. Încurajați-i să exprime sincer ce simt în legătură cu școala.</p> <p>Explicați elevilor că fiecare copil are dreptul de a învăța la școală, de a fi în siguranță și de a fi fericit aici, precum și în alte locuri (familie, spital, casă de cultură etc.).</p>				
Realizarea sensului	<p>„Cum ne-ar plăcea să fie școala noastră?”</p> <p>Împărțiți clasa în 4-5 grupuri. Propuneți elevilor să deseneze/descrie cum le-ar plăcea să arate clasa/școala lor pentru ca fiecare elev să poată învăța, să fie fericit și în siguranță. (<i>Unele grupuri pot lucra pentru a descrie/desena clasa, altele pentru a descrie școala.</i>)</p> <p>Invitați grupurile să prezinte ideile lor, listați cele mai relevante idei din aceste prezentări. Paralel, identificați și dreptul ce se referă la fiecare acțiune.</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <thead> <tr> <th style="background-color: #d9e1f2;">Acțiunea/ideea</th> <th style="background-color: #d9e1f2;">Dreptul identificat</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="height: 20px;"></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Rugați elevii să revină în grupurile lor și să facă o listă de acțiuni: cine și ce ar trebui să facă pentru a se realiza obiectivele expuse de ei la activitatea anterioară. Solicitați elevilor să prezinte ideile.</p>	Acțiunea/ideea	Dreptul identificat		
Acțiunea/ideea	Dreptul identificat				
Reflecție	<p>Propuneți elevilor să continue gândurile:</p> <p><i>Mă simt sigur și fericit în școală atunci când...</i></p> <p><i>O școală cu drepturile copilului respectate este...</i></p>				
Extindere	<p>Propuneți elevilor să discute cu părinții despre acțiunile care să-i ajute să se simtă în siguranță în diverse situații.</p> <p>De asemenea, ei pot completa lista cu alte idei.</p>				

2. Subiectul „Dreptul la timp liber și recreere”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, exercițiul, argumentarea;
- **Resurse materiale:** foi de hârtie, creioane;
- **Forme de organizare:** individual, în grup mic, frontal.

Demersul didactic

Suport informațional	<p>Odihna este necesară pentru refacerea energiei consumate și pentru a ne putea continua activitățile. De aceea, este indicat să respectăm regimul zilnic, astfel încât să beneficiem de sănătatea fizică și mintală.</p> <p>Odihna pasivă înseamnă somn. Odihna activă nu poate substitui și anula somnul. Atunci când vorbim despre somn, trebuie să ne gândim atât la durata, cât și la calitatea lui.</p> <p>Activitățile recreative produc scurte perioade de libertate când avem posibilitatea să dezvoltăm funcții psihice și intelectuale diverse: creativitatea, imaginația, simțul ludic, acumularea de cunoștințe și deprinderi, afectivitatea, realizarea propriilor vise și planuri. Ieșirea din rutină este benefică nu doar pentru psihicul nostru, ci și pentru fizic. Rutina forțează prea mult anumite organe, funcții, părți ale corpului, iar odihna activă are rolul de a readuce echilibrul fiziologic, metabolic și psiho-emoțional.</p> <p>De asemenea recreerea ne ajută pe plan social prin intrarea în contact cu alte persoane, dobândirea de noi prieteni și cunoscuți, ne ajută și în comunicare. Atât părinții, cât și cadrele didactice au menirea să vegheze asupra respectării acestui drept al copiilor.</p>
Cuvinte cheie	Odihnă, recreere.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să explice în ce constă dreptul la odihnă și recreere;✓ Să realizeze un raport între activitățile unei zile și durata lor;✓ Să enumere beneficiile activităților de odihnă și recreere;

	<p>✓ Să argumenteze importanța unui regim de muncă echilibrat.</p>
Evocare	<p>Propuneți elevilor să extragă din cutie câte o imagine și să continue gândul în baza ei. (Decupați din timp imagini ce reprezintă odihnă, recreere etc.)</p> <p>Fiindcă sunt om/copil, merit să...</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce au în comun toate aceste imagini/enunțuri? – Cum vă petreceți voi timpul liber? – Cât timp petreceți în aer liber? – Ce jocuri preferați în aer liber? – Ce activități organizați cu colegii în pauze? – Care este activitatea de relaxare preferată în familie?
Realizarea sensului	<p style="text-align: center;">Activitatea „Ceasul”</p> <p>Propuneți copiilor să deseneze un cerc și să își amintească activitățile din ziua precedentă.</p> <p>Rugați-i să reprezinte pe cerc ce parte au destinat-o studiilor, ce parte au destinat-o odihnei și ce parte au destinat-o relaxării, activităților distractive, sportului. Acroșați lucrările și discutați în baza celor obținute.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Care sunt beneficiile participării la astfel de activități pentru sănătatea fizică, pentru suflet, pentru minte și pentru relațiile cu ceilalți? <p>Împărțiți elevii în grupuri a câte 4-5 persoane</p> <p>Propuneți elevilor să creeze un regim de muncă echilibrat.</p> <p>Rugați elevii să prezinte și să argumenteze cele discutate în grup.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce ați face în plus dacă ziua ar avea mai multe ore? – Considerați că folosiți rațional timpul? Ce credeți că ar trebui să faceți pentru a-l folosi rațional?
Reflecție	<ul style="list-style-type: none"> – Se bucură toți copiii de acest drept? – Cum se simt copiii care nu beneficiază de dreptul la timp liber și recreere? – Cum reacționați când vedeți că unui copil/coleg îi este încălcat acest drept? – Cine este responsabil de asigurarea acestui drept?
Extindere	<p>Propuneți elevilor să discute cu colegii sau în familie despre cum pot petrece timpul liber mai benefic și eficient. De ce ar avea nevoie?</p>

3. Subiectul „Terenul de joacă”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția, explicația;
- **Resurse materiale:** carioci, markere, creioane colorate, stilouri, foi de desen A4;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, în grup.

Demersul didactic

Suport informațional	Terenul de joacă este unul dintre locurile unde copilul își petrece timpul liber, comunică și stabilește relații cu alți copii. Dreptul la odihnă și la timp liber, la joacă și la activități recreative proprii vârstei va fi încurajat prin asigurarea unor posibilități corespunzătoare și egale pentru toți copiii. În timpul activităților de recreere și odihnă, inclusiv în timpul aflării copilului pe terenul de joacă, persoanele responsabile de asigurarea drepturilor copilului vor lua toate măsurile administrative, sociale și educative corespunzătoare pentru protejarea copilului împotriva oricăror forme de violență, vătămare ori abuz fizic sau mintal, de neglijare, de exploatare etc.
Cuvinte cheie	Joc, teren de joc, timp liber.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să identifice locurile de joacă sigure și mai puțin sigure;✓ Să stabilească indicatorii unui teren de joc sigur pentru copii;✓ Să elaboreze reguli de comportare pe terenul de joc pentru a fi în siguranță.
Evocare	Inițiați cu elevii o discuție despre jocurile preferate, adresând următoarele și alte întrebări. <ul style="list-style-type: none">– Care este jocul vostru preferat?– Unde poate fi organizat acest joc?– Ce jocuri în aer liber preferați împreună cu familia, prietenii, colegii, vecinii etc.?– Ce alte activități preferați în aer liber?

<p>Realizarea sensului</p>	<p>Activitatea „Desenează terenul de joc ideal”</p> <p>Împărțiți copiilor foi de desen A4, creioane colorate, carioci.</p> <p>Propuneți-le să deseneze locul ideal de joacă, care ar face ca toți copiii să fie protejați și în siguranță.</p> <p>Sugerați copiilor să acroșeze și să prezinte lucrarea. (Nu insistați în cazul când cineva nu dorește să-și prezinte desenul.)</p> <p>Întrebări pentru discuție:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ce au în comun desenele voastre? – Ce ați descoperit nou? – Ce face ca un teren de joacă să fie unul sigur? <p>Faceți împreună o listă a semnelor/indicatorilor unui teren sigur. De ex.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Este împrejmuț de un gard; • Sunt supraveghetori; • Echipamentul este în stare bună. 																				
<p>Reflecție</p>	<p>Împărțiți elevii în grupuri. Propuneți-le să scrie 3 reguli pe care trebuie să le respecte pe terenul de joacă ca să se simtă în siguranță și protejați.</p> <p>Ascultați ideile copiilor și discutați.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Cum veți proceda în cazul nerespectării regulilor enunțate? – Cine este responsabil de protejarea vieții și sănătății copiilor în timpul jocurilor pe teren? 																				
<p>Extindere</p>	<p>Propuneți copiilor să discute cu părinții în baza indicatorilor formulați în clasă despre cât de sigure sunt locurile de joacă și despre regulile pe care trebuie să le respecte pe terenul de joc.</p> <table border="1" data-bbox="417 1309 1087 1643"> <thead> <tr> <th>Indicatorul</th> <th>Da</th> <th>Nu</th> <th>Comentariul</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Este împrejmuț de gard</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Copiii sunt supravegheați de adulți</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Echipamentul este în stare bună</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Copiii au echipamente de protecție (cască, apăraătoare la genunchi, coate etc.)</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Indicatorul	Da	Nu	Comentariul	Este împrejmuț de gard				Copiii sunt supravegheați de adulți				Echipamentul este în stare bună				Copiii au echipamente de protecție (cască, apăraătoare la genunchi, coate etc.)			
Indicatorul	Da	Nu	Comentariul																		
Este împrejmuț de gard																					
Copiii sunt supravegheați de adulți																					
Echipamentul este în stare bună																					
Copiii au echipamente de protecție (cască, apăraătoare la genunchi, coate etc.)																					

4. Subiectul „În strada mea”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** brainstorming, explicația, discuția;
- **Resurse materiale:** fișe de lucru, flipchart, markere;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	Copiii au dreptul de a stabili relații cu persoanele din preajma lor, în același timp, ei au nevoie să se simtă în siguranță fizică și emoțională. Persoanele responsabile vor monitoriza respectarea acestor drepturi în conformitate cu legislația națională. Siguranța fizică și emoțională este condiționată, inclusiv, de starea fizică a străzii pe care locuiesc. Copiii au obligația de a păstra ordinea, curățenia în curte și pe strada pe care locuiesc, fiind respectuoși cu toți locuitorii și vecinii lor.
Cuvinte cheie	Stradă, locuitor, vecin.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să identifice 2–3 lucruri de care sunt mândri și 2–3 lucruri care-i îngrijorează cu referire la strada lor;✓ Să explice percepția lor despre strada pe care locuiesc;✓ Să propună idei pentru soluționarea problemelor nerespectării drepturilor omului în stradă.
Evocare	Întrebați elevii ce gânduri au atunci când aud sintagma „ <i>strada mea</i> ”. Notați pe tablă/pe un poster toate ideile copiilor. Există ceva comun între strada ta și drepturile omului? Ce anume?
Realizarea sensului	Propuneți elevilor să se gândească la 2–3 lucruri care ar caracteriza strada lor și de care sunt mândri. Apoi rugați-i să discute despre aceste gânduri cu colegii de bancă. Invitați elevii să împărtășească ideile lor cu referire la ceea ce le place, de ce sunt mândri că locuiesc pe o

	<p>așa stradă. Identificați drepturile respectate/asigurate/protejate.</p> <p><i>ideea</i> → <i>dreptul asigurat/respectat</i></p> <p>Concluzionați, împreună cu clasa, ideile despre valoarea fiecărui cetățean, indiferent de vârstă, ocupație, profesie, etnie etc., menționând, în mod special, comunicarea respectuoasă cu fiecare vecin sau membru al comunității.</p> <p>Propuneți elevilor să identifice 2–3 lucruri care îi îngrijorează, le displac sau îi deranjează în legătură cu strada pe care locuiesc.</p> <p>Invitați elevii în grupul mare, să vorbească despre ceea ce îi îngrijorează. Faceți o listă comună a problemelor/îngrijorărilor. În paralel, identificați drepturile încălcate/nerespectate.</p> <p><i>problema</i> → <i>dreptul încălcat/nerespectat</i></p> <p>Faceți concluzii în urma celor discutate.</p>																								
Reflecție	<p>Dacă ați sta în fața locuitorilor străzii voastre, ce mesaj le-ați transmite?</p>																								
Extindere	<p>Propuneți elevilor să completeze tabelul, întrebând opiniile (pot întreba și pe alte persoane):</p> <table border="1" data-bbox="426 1005 1089 1348"> <thead> <tr> <th>Persoana</th> <th>Lucrurile de care sunt mândri pe strada lor</th> <th>Lucrurile care-i îngrijorează pe strada lor</th> <th>Soluții</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>părinte</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>vecin/ă</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>prieten</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>bunici</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>	Persoana	Lucrurile de care sunt mândri pe strada lor	Lucrurile care-i îngrijorează pe strada lor	Soluții	părinte				vecin/ă				prieten				bunici							
Persoana	Lucrurile de care sunt mândri pe strada lor	Lucrurile care-i îngrijorează pe strada lor	Soluții																						
părinte																									
vecin/ă																									
prieten																									
bunici																									

5. Subiectul „Probleme în comunitate”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția dirijată, explicația, problematizarea;
- **Resurse materiale:** fișe de lucru, flipchart, markere;
- **Forme de organizare:** frontal, individual, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	O societate democratică își va orienta eforturile spre a realiza activități centrate pe interesele superioare ale copilului (Art. 3 CDC). Rolul școlii și al familiei, dar și al societății, este de a pregăti copiii pentru viața în comunitate, de a-i forma ca buni cetățeni. Este nevoie să urmărim creșterea calității vieții și să promovăm valori precum responsabilitatea, participarea, cooperarea, spiritul de echipă, comunicarea eficientă, etc. Problemele apărute în societate pot fi soluționate doar prin implicarea activă a tuturor agenților educaționali, asigurând respectarea drepturilor pentru toți copiii, fără excepție (Art. 2 CDC).
Cuvinte cheie	Probleme, cauze, consecințe.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să enumere problemele comunității în care trăiesc;✓ Să determine cauzele apariției problemelor comunității;✓ Să propună acțiuni de soluționare a unei probleme din comunitate;✓ Să identifice persoane la care pot apela pentru soluționarea unor probleme ale comunității.
Evocare	Discuția dirijată Întrebați elevii dacă au reușit să discute cu părinții în baza celor două fișe de la temele precedente: „Strada mea” și „Terenul de joacă”. Inițiați cu elevii o discuție cu referire la problemele comunității.

	<p>– Cu ce probleme se confruntă oamenii din localitatea noastră?</p> <p><i>Propuneți elevilor să scrie pe o fișă cea mai stringentă problemă în opinia fiecăruia și să le acroșeze pe tablă.</i></p> <p>Concluzionați cu ideea că fiecare dintre noi este cel care poate contribui la apariția unei probleme, dar și cel care se poate implica în soluționarea acesteia. Menționați că în timpul soluționării problemelor oamenii trebuie să țină cont de opinia și siguranța altor persoane, fără a le încălca drepturile.</p>
Realizarea sensului	<p>Grupați împreună cu elevii problemele identificate ca prioritare pe domenii. Stabiliți împreună criteriile după care le grupați.</p> <p><i>De ex., probleme de mediu, ale oamenilor vârstnici, probleme de discriminare etc.</i></p> <p>Propuneți elevilor să formeze grupuri în funcție de problema aleasă pe care ar dori să o cerceteze și să schimbe situația. (Își pot schimba grupul dacă le-a apărut interesul pentru altă problemă în timpul prezentărilor.)</p> <p>Rugați copiii să completeze următorul tabel:</p>

Problema	Cauzele	Consecințele nerespectării	Drept afectat
Stocarea neautorizată a deșeurilor	<ul style="list-style-type: none"> - lipsa locurilor autorizate; - nivelul jos de înțelegere a problemei mediului; 	<ul style="list-style-type: none"> - îmbolnăvirea populației; - poluarea mediului; - disconfort; 	dreptul la sănătate
	<ul style="list-style-type: none"> - legea nu este aplicată; - oamenii nu sunt informați cum le sunt afectate mediul și sănătatea. 	<ul style="list-style-type: none"> - aspect neestetic; - miros neplăcut; - rozătoare; 	

Propuneți copiilor să prezinte cele scrise.

Reflecție	<p>– Când copiii se pot implica în soluționarea problemelor comunității?</p> <p>– Cum pot fi soluționate problemele în societatea în care drepturile oamenilor sunt respectate?</p>
Extindere	<p>Propuneți elevilor să discute cu părinții despre ceea ce au făcut în clasă și să le ceară părerea.</p>

6. Subiectul „Schimbare prin implicare civică”

Strategii didactice:

- **Resurse procedurale:** discuția dirijată, explicația, problematizarea;
- **Resurse materiale:** flipchart, markere;
- **Forme de organizare:** frontal, pe grupe.

Demersul didactic

Suport informațional	Un aspect important în soluționarea problemelor societății este învățarea copilului ce este democrația, nu doar ca ideal politic, ci ca pe un mod de viață. Într-o comunitate democratică fiecare instituție și persoană își respectă obligațiile și responsabilitățile asumate. Astfel, elevii vor învăța cum să soluționeze atât problemele proprii, cât și cele ale comunității, în cooperare cu ceilalți. El va cunoaște că identificarea și soluționarea unei probleme este un proces în care sunt implicați mai mulți actori, parteneri și care este rolul lor în acest proces. Menționăm că unul din rolurile copiilor este de a identifica anumite obstacole, probleme cu care se confruntă în exercitarea drepturilor oriunde (în școală, comunitate) și de a sesiza/semnaliza aceste nereguli adulților cu atribuții/competențe legale. De asemenea, copiii pot contribui prin implicare informată, benevolă și protejați de adulți în anumite acțiuni comunitare.
Cuvinte cheie	Probleme, soluții, implicare.
Obiective	<ul style="list-style-type: none">✓ Să identifice modalități de rezolvare a problemelor identificate;✓ Să ia decizii optime în procesul de rezolvare a problemelor comunitare;✓ Să elaboreze strategii de soluționare a problemelor comunitare.
Evocare	Propuneți elevilor să-și amintească ce au făcut la lecția anterioară și cereți-le părerea cu ce ar putea continua.

Realizarea sensului	Rugați elevii să revină în grupurile lor de lucru și la problema pe care au ales să o cerceteze. Propuneți-le să completeze tabelul.			
	Soluții posibile pentru problemă	Instituții și persoane responsabile	Obligațiile acestora în legătură cu problema	Cum ar arăta problema identificată după rezolvarea ei
	Fiecare grup prezintă cele scrise.			
Reflecție	Propuneți elevilor să reflecteze asupra propriilor acțiuni. – Soluțiile propuse de voi sunt realizabile? – Avem persoane responsabile în comunitate? – Avem resurse (financiare, materiale) pentru a putea soluționa problema?			
Extindere	Activități de sensibilizare a comunității.			

Următorul pas este prezentarea proiectului comunitar.

Spuneți copiilor că modalitatea de prezentare o vor decide în grup. Aceasta poate fi un poster, o prezentare PPT, colaj etc.

Prezentarea trebuie să aibă următorul algoritm:

1. Problema abordată:

- a) unde este localizată?
- b) cine este afectat/consecințe?
- c) ce drepturi sunt afectate?

2. Soluții posibile și realizabile

3. Cine și ce trebuie să facă. Rolul fiecărui actor.

4. Beneficiile pentru comunitate.

5. Posibile riscuri/probleme ce pot apărea pe parcurs.

6. Dificultăți întâlnite în timpul derulării proiectului.

Organizați o masă rotundă la care să invitați persoane responsabile (de ex., primarul, membrii consiliului local, directorul școlii etc.). Prezentați proiectele și concluziile voastre. Întrebați-i pe oaspeți cum se vor implica în realizarea proiectului vostru.

CONVENȚIA CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILOR PE ÎNȚELESUL TUTUROR

(Sursa: www.drepturilecopilului.md)

CE DREPTURI ÎȚI OFERĂ CONVENȚIA?

ARTICOLUL 1. DEFINIȚIA COPILULUI

Dacă ai până la 18 ani, ești considerat(ă) copil și te bucuri de toate drepturile scrise în CDC.

ARTICOLUL 2. NONDISCRIMINAREA

Toți copiii, fără excepție, indiferent de rasă, religie, naționalitate, vârstă, gen, note, situație financiară, de ceea ce cred sau spun, de tipul familiei din care provin, au aceleași drepturi.

ARTICOLUL 3. INTERESUL SUPERIOR AL COPILULUI

Atunci când iau decizii referitoare la copii, instituțiile, organizațiile, toți adulții implicați în lucrul cu copiii și membrii familiilor copiilor trebuie să se gândească în primul rând la ceea ce este mai bine pentru copii și să acționeze astfel.

ARTICOLUL 4. PUNEREA ÎN PRACTICĂ A DREPTURILOR

Statul este obligat să facă totul, în măsura posibilităților pe care le are, pentru a asigura respectarea drepturilor copilului. Statul trebuie să adopte legi, să creeze instituții, să planifice și să distribuie resursele așa încât toți copiii să se bucure de drepturile pe care le oferă CDC. Convenția recunoaște faptul că unele state au mijloace financiare necesare pentru asigurarea tuturor drepturilor copilului la un nivel înalt, iar alte state au mai puține posibilități. De aceea, Convenția acceptă ca unele drepturi să fie realizate treptat, în măsura posibilităților pe care le are statul. Însă așa drepturi ca dreptul la viață, la opinie și liberă exprimare, la asistență medicală, la protecție împotriva exploatării și abuzului trebuie realizate pe deplin de toate statele.

ARTICOLUL 5. ÎNDRUMAREA PĂRINȚILOR CONFORM CAPACITĂȚILOR ÎN DEZVOLTARE ALE COPILULUI

Familia ta sau persoanele în grija cărora te afli au drepturi și responsabilități în îngrijirea, educația și îndrumarea ta. Guvernul trebuie să respecte aceste drepturi și responsabilități și să le ofere informarea de care ei au nevoie pentru ca să asigure dezvoltarea capacităților tale. Pe măsură ce crești, familia te învață să-ți folosești drepturile în mod corespunzător.

ARTICOLUL 6. SUPRAVIEȚUIREA ȘI DEZVOLTAREA

Toți copiii au dreptul la viață. Familia și guvernul trebuie să-ți asigure supraviețuirea și dezvoltarea (hrană, loc de trai, îmbrăcăminte, asistență medicală, apă potabilă).

ARTICOLUL 7. NUMELE ȘI CETĂȚENIA

Ai dreptul la certificat de naștere, unde să fie incluse datele tale personale – nume și prenume, data și locul nașterii, numele părinților, cetățenia. Documentele tale trebuie să fie eliberate imediat după nașterea ta.

ARTICOLUL 8. PĂSTRAREA IDENTITĂȚII

Ai dreptul să-ți păstrezi cetățenia, numele și legătura cu familia, iar în cazul în care ai fost lipsit(ă) de ele, să-ți fie restabilite. Dacă ai fost adoptat(ă) de altă familie, ai dreptul să-ți păstrezi numele, identitatea, să comunici cu părinții tăi biologici.

ARTICOLUL 9. SEPARAREA DE PĂRINȚI

Ai dreptul să locuiești cu părinții tăi, în afară de cazurile în care aceștia îți fac rău, de exemplu, atunci când părinții pun în pericol viața ta sau nu au grijă de tine. Copiii, ai căror părinți sunt despărțiți, au dreptul să rămână în contact cu ambii părinți, cu excepția cazului în care acest lucru ar putea să dăuneze copiilor.

ARTICOLUL 10. REUNIFICAREA FAMILIEI

Dacă părinții tăi locuiesc în altă țară, tu ai dreptul să ții legătura cu ei prin diferite metode: să vă vizitați unii pe alții, să vorbiți la telefon sau prin Internet. De asemenea, părinții tăi au dreptul să se întoarcă acasă pentru a fi alături de tine.

ARTICOLUL 11. TRANSFERUL ILEGAL

Ai dreptul să fii protejat(ă) împotriva răpirii. Guvernul trebuie să se implice și să ia toate măsurile pentru a te elibera, dacă aceasta s-a în-

tâmplat. Nimeni, inclusiv părinții tăi, nu are dreptul să te scoată în mod ilegal din țară, să te rețină sau să te împiedice să te întorci acasă.

ARTICOLUL 12. OPINIA COPILULUI

Ai dreptul să te implicii și să spui ce crezi atunci când adulții iau decizii care sunt importante pentru viața ta. Opiniile tale trebuie să fie ascultate, acceptate și luate în serios în familie, la școală, în cercul de prieteni, în timpul tău liber sau în orice alt mediu și situație. Poți participa în activități care te interesează, pentru care te simți pregătit(ă) și ai capacități. Nimeni nu te poate obliga să faci ceea ce nu vrei, de exemplu, să joci un rol într-un spectacol, să ieși în fața unei săli și să reciti o poezie, să îndeplinești o muncă sau un rol la care te obligă colegii sau adulții (părinții, profesorii).

ARTICOLUL 13. LIBERTATEA DE EXPRESIE

Ai dreptul să obții și să oferi orice informație, pe orice cale, atâta timp cât informația nu este dăunătoare, nu transmite un mesaj violent sau vulgar, nu conține date personale despre un anumit om. Tu poți alege cum să te exprimi: prin dans, imagini, gesturi, în scris sau oral etc. Aceste informații trebuie să te ajute pe tine și pe cei din jur în dezvoltarea personalității și în crearea unui mediu sănătos din punct de vedere moral.

ARTICOLUL 14. LIBERTATEA DE GÂNDIRE, CONȘTIINȚĂ ȘI RELIGIE

Ai libertatea de a gândi și de a crede în ce dorești tu, de a avea religia ta. Părinții trebuie să te îndrume corespunzător vârstei și capacităților tale. Felul în care îți arăți credința nu trebuie să-i afecteze pe cei din jur sau să încalce drepturile și libertățile altor oameni.

ARTICOLUL 15. LIBERTATEA DE ASOCIERE

Ai dreptul să te întâlnești cu semenii tăi și cu alți oameni, să te implicii în diferite activități, grupuri, cercuri pe interese, să organizezi și să participi la manifestări și întruniri pașnice. Aceste activități nu trebuie să-i afecteze pe cei din jur.

ARTICOLUL 16. PROTEJAREA VIEȚII PRIVATE

Ai dreptul să ai viață privată*, lucruri personale, un loc al tău, unde să-ți faci temele și să poți medita. Nimeni nu are dreptul, fără voia ta, să-ți citească jurnalul personal, scrisorile, mesajele în telefon sau Internet și să-ți asculte convorbirile telefonice. ziarele, televiziunea și radioul nu au dreptul să-ți arate fața, să-ți publice adresa, numele și alte date per-

sonale, fără permisiunea ta și a familiei tale. Poți să ai secrete în măsura în care aceasta nu dăunează sănătății și viitorului tău. Viață privată nu înseamnă să fumezi, să consumi alcool, să aplici violența sau să faci alte acțiuni care contravin legii și pot afecta oamenii din jurul tău.

ARTICOLUL 17. ACCESUL LA O INFORMARE CORESPUNZĂTOARE

Informațiile care îți sunt oferite în mass-media, la școală, biblioteci sau librării trebuie să fie de încredere, pe înțelesul tău, să-ți respecte vârsta, cultura, limba și să nu dăuneze sănătății și bunăstării tale.

ARTICOLUL 18. RESPONSABILITĂȚILE PĂRINȚILOR

Ambii părinți au aceleași obligații în ceea ce privește creșterea, educația ta și ei trebuie să facă ceea ce este cel mai bine pentru tine. Tu ai dreptul să ceri și să ți se ofere ajutor și sprijin din partea părinților în realizarea drepturilor tale. Guvernul trebuie să ajute părinții sau persoanele în grijă cărora se află copiii să-și îndeplinească responsabilitățile, oferindu-le informații, educație și servicii sociale, în special dacă familia are anumite dificultăți sau dacă ambii părinți lucrează.

ARTICOLUL 19. PROTECȚIA FAȚĂ DE ABUZURI ȘI NEGLIJARE

Ai dreptul să fii protejat(ă) de orice tip de violență. Nimeni, nici chiar părinții, nu are dreptul să te lovească, jignească sau înjosească, să te numească urât. Semenii tăi și adulții care te înconjoară trebuie să ia în considerație emoțiile și nevoile tale. Nimeni nu te poate lipsi de lucrurile care îți asigură supraviețuirea și dezvoltarea: afecțiunea, hrana, îmbrăcăminte, atenția, educația, timpul liber, asistența medicală.

ARTICOLUL 20. PROTECȚIA COPILOR FĂRĂ FAMILIE

Orice copil care este temporar sau definitiv lipsit de propria familie, are dreptul să crească într-o altă familie sau într-un mediu asemănător cu familia. Această nouă familie trebuie să-i ofere îngrijire corespunzătoare și să respecte religia, tradițiile, cultura și limba copilului.

ARTICOLUL 21. ADOPTIA

Atunci când copilul este înfiat, principala grijă a persoanelor care decid în ce familie să meargă copilul și a părinților adoptivi trebuie să fie: ce este cel mai bine pentru copil? Trebuie să fie aplicate aceleași reguli atunci când copiii sunt înfiați în țara în care s-au născut și atunci când sunt adoptați într-o altă țară.

ARTICOLUL 22. COPIII REFUGIAȚI

Dacă ești refugiat(ă) și ai venit să locuiești în altă țară pentru că viața ta a fost pusă în pericol, ai aceleași drepturi ca și copiii din țara în care te afli, de exemplu, să mergi la școală, să beneficiezi de asistență medicală, să-ți întregеști familia, să participi la cercuri pe interese, să te joci, să te informezi despre ceea ce te interesează etc.

ARTICOLUL 23. COPIII CU NEVOI SPECIALE

Ai dreptul la o viață activă și independentă, să participi la proiecte și diferite activități împreună cu semenii tăi, în școală și în comunitate, chiar dacă ai anumite probleme de sănătate fizică sau mintală. Guvernul trebuie să-ți asigure, în cadrul comunității tale, accesul la servicii de îngrijire, tratament, educație și pregătire pentru viața de adult.

ARTICOLUL 24. SĂNĂTATEA ȘI SERVICIILE SANITARE

Ai dreptul la o îngrijire medicală gratuită și cât mai bună, la alimentație corectă, la apă curată, la un mediu ambiant curat. Ai dreptul la o informare care te va ajuta să-ți păstrezi sănătatea: despre serviciile medicale din localitatea ta și din regiune, despre modul de viață sănătos și cum să previi accidente care îți pun în pericol sănătatea etc. Ai dreptul să ceri ajutorul unui medic atunci când ai nevoie, fără a apela la metodele tradiționale de tratament.

ARTICOLUL 25. REVEDEREA PERIODICĂ A PLASAMENTULUI COPILULUI

Copiii care au fost plasați în medii speciale (casă de copii, școală internat, spital) pentru a primi îngrijire, tratament sau protecție, au dreptul ca situația lor să fie verificată periodic, pentru a se vedea dacă mai au nevoie de acele condiții speciale sau se pot întoarce să locuiască acasă.

ARTICOLUL 26. SECURITATEA SOCIALĂ

Ai dreptul să beneficiezi de asigurările sociale și servicii pe care statul, conform legilor lui, le oferă copiilor, în corespundere cu situația materială a familiilor. Pentru aceasta, părinții tăi sau persoana în grija căreia te afli trebuie să se adreseze asistentului social din primăria localității în care locuiești.

ARTICOLUL 27. NIVELUL DE VIAȚĂ

Ai dreptul la un trai decent, la condiții de viață în care poți să-ți dezvolti capacitățile fizice și mentale. În limita posibilităților și a mijloa-

celor financiare pe care le are, familia ta este responsabilă să-ți asigure hrană, îmbrăcăminte, locuință, atenție și alte condiții de care ai nevoie pentru a te dezvolta. Dacă familia ta nu-și poate permite acest lucru, guvernul este obligat să o ajute.

ARTICOLUL 28. EDUCAȚIA

Ai dreptul la educație, dreptul de a merge la școală. Până în clasa a 9-a inclusiv, educația în școală este obligatorie și gratuită. Tu, împreună cu părinții tăi, ai dreptul să-ți alegi școala și profilul clasei. Metodele de educație folosite în școală trebuie să te facă să te simți liber, bine și să nu dăuneze stării tale psihologice și fizice.

ARTICOLUL 29. SCOPUL EDUCAȚIEI

Educația pe care o primești trebuie să-ți dezvolte capacitățile fizice, calitățile mintale, talentele și personalitatea. Școala trebuie să te pregătească pentru o viață responsabilă și activă de adult, să respecti drepturile omului, să-ți poți forma opinii proprii și să-ți le exprimi, să protejezi mediul înconjurător, să-ți respecti cultura țării tale și a altor țări. De asemenea, școala trebuie să te ajute să-ți alegi o profesie care ar corespunde intereselor, abilităților și dorințelor tale și să te pregătească să-ți formezi o familie sănătoasă.

ARTICOLUL 30. COPIII MINORITĂȚILOR

Ai dreptul să ai aceeași religie ca și familia ta, să cunoști și să folosești limba și obiceiurile familiei tale, chiar dacă acestea nu sunt împărtășite de majoritatea oamenilor din localitate.

ARTICOLUL 31. TIMPUL LIBER, RECREAREA ȘI ACTIVITĂȚILE CULTURALE

Ai dreptul la timp liber și joacă, să te implici în activități variate, după interesele și vârsta ta: sport, muzică sau alte forme de artă, serate, jocuri cu prietenii sau la calculator etc. Aceste activități ar trebui să te ajute să-ți dezvolți talentele și aptitudinile, să te relaxeze, să-ți dea forțe și energie pentru școală și alte activități în care participi.

ARTICOLUL 32. MUNCA COPILULUI

Ai dreptul să fii protejat(ă) de orice muncă ce îți pune în pericol sănătatea și educația, de exemplu, să îndeplinești munci grele, care sunt peste puterile tale, să lucrezi la temperaturi înalte sau joase, la înălțimi sau sub pământ, pe timp de noapte, în locuri unde se fumează, se con-

sumă băuturi alcoolice sau se vorbește vulgar. În cazul în care vrei să te angajezi la muncă, asigură-te că această muncă este corespunzătoare capacităților tale și vârstei minime stabilite de lege pentru copii, care este de 16 ani. Alte condiții obligatorii a angajării tale legale este să ai acordul scris al părinților tăi și să semnezi cu angajatorul un contract de muncă, în care să fie menționat numărul de ore și condițiile în care vei munci, precum și salariul pe care îl vei primi.

ARTICOLUL 33. ABUZUL DE DROGURI

Ai dreptul să fii protejat(ă) împotriva consumului, producerii și comercializării drogurilor. Statul trebuie să-ți asigure, la școală și în alte locuri în care te afli, un mediu în care nu se consumă și nu se vând droguri.

ARTICOLUL 34. EXPLOATAREA SEXUALĂ

Ai dreptul să fii protejat(ă) împotriva abuzului sexual. Nimeni nu poate face cu corpul tău ceva ce provoacă neplăcere și dezgust, de exemplu, să te atingă, să te sărute, să te filmeze, să te fotografieze sau să posteze imaginile tale pe Internet. De asemenea, nimeni nu poate să te oblige să-ți arăți părțile intime ale corpului, să privești sau să atingi părțile intime ale corpului altei persoane, să fii martor sau să participi într-un abuz sexual.

ARTICOLUL 35. VÂNZAREA, TRAFICUL ȘI RĂPIREA

Ai dreptul să fii protejat(ă) împotriva vânzării, a traficului și a răpirii. Nimeni, nici chiar părinții tăi, nu poate să te răpească sau să te vândă în țară și peste hotarele ei.

ARTICOLUL 36. PROTECȚIA FAȚĂ DE ALTE FORME DE EXPLOATARE

Ai dreptul să fii protejat(ă) față de orice altă formă de exploatare, orice activitate care ar putea dăuna dezvoltării tale. Nimeni nu poate profita de tine, de creația ta, rezultatele muncii tale, lucrările tale și de corpul tău. Nimeni, în familie, la școală, în cercul de prieteni, nu te poate pedepsi și nu se poate comporta cu tine într-un fel care îți dăunează.

ARTICOLUL 37. TORTURA ȘI PRIVAREA DE LIBERTATE

Copiii aflați în conflict cu legea nu trebuie să fie tratați cu cruzime și să fie umiliți. Pedepsa cu închisoarea poate fi aplicată numai pentru încălcările cele mai grave. Copiii nu trebuie să se afle în celulă împreună

cu adulții. Ei trebuie să aibă posibilitatea de a ține legătura cu familiile lor. Copilul lipsit de libertate are dreptul la educație și la asistență juridică, medicală, psihologică. Statul este obligat să interzică pedepsele crude și privarea ilegală de libertate a copiilor.

ARTICOLUL 38. CONFLICTELE ARMATE

Dacă ai mai puțin de 18 ani, nimeni nu are dreptul să te implice în conflicte armate. În cazul în care acolo unde locuiești sau în localitățile din apropiere au loc conflicte militare, ai dreptul să primești îngrijire și protecție speciale.

ARTICOLUL 39. ÎNGRIJIREA DE RECUPERARE

Copiii care au fost neglijați, maltratați, abuzați, torturați, implicați în conflicte armate, exploatați prin muncă sau care se află în stare de dificultate, au dreptul să primească ajutor special (psihologic, medical, al asistentului social) pentru a-și restabili respectul de sine și pentru a fi integrați în grup, în societate. Statul este obligat să asigure toate aceste feluri de ajutor.

ARTICOLUL 40. ADMINISTRAREA JUSTIȚIEI MINORILOR

Copilul bănuit, acuzat de încălcarea legii sau vina căruia a fost dovedită, are dreptul la ajutor, asistență și protecție speciale. La discuțiile polițistului sau a judecătorului cu copilul, trebuie să asiste avocatul, părinții, un profesor sau psiholog.

Poliția și judecătorii trebuie:

- Să informeze copilul direct despre acuzațiile care i se aduc. Ei trebuie să fie siguri că el înțelege situația în care se află.
- Să nu forțeze copilul să spună că este vinovat sau să semneze anumite documente care îl declară vinovat.
- Să asigure prezența unui traducător în caz că copilul nu înțelege limba utilizată.
- Să trateze copilul cu respect, să nu-l abuzeze verbal sau fizic.

ARTICOLUL 41. APLICAREA PREVEDERILOR MAI BUNE PENTRU COPIL

Dacă în legile statului sau în alte tratate semnate de stat se conțin prevederi mai bune pentru respectarea drepturilor copilului decât în această Convenție, atunci statul trebuie să aplice anume prevederile care sunt mai prielnice.

ARTICOLUL 42. CUNOAȘTEREA PREVEDERILOR CONVENȚIEI

Ai dreptul să-ți cunoști drepturile. Adulții, inclusiv părinții și profesorii, trebuie să-ți ofere toată informația despre drepturile tale, pe înțelesul tău. Tu poți folosi mai multe surse pentru a te informa despre drepturi: lecții, cărți, ziare, televiziune, Internet. Statul este obligat să asigure condiții pentru ca toți adulții și copiii să cunoască prevederile Convenției.

CUM TREBUIE SĂ FIE ÎNȚELESE DREPTURILE COPILULUI?

Drepturile copilului, așa cum sunt ele înscrise în CDC, pot fi grupate în 4 categorii pentru a fi înțelese mai ușor: drepturi la supraviețuire, drepturi la dezvoltare, drepturi la protecție și drepturi la participare.

DREPTURILE LA SUPRAVIEȚUIRE (articolele 6, 24, 27) asigură satisfacerea necesităților de bază ale unui copil: alimente hrănitoare și sănatoase, apă potabilă, adăpost, îmbrăcăminte, precum și dreptul la cea mai bună stare de sănătate și asistență medicală de calitate. Aceste drepturi mai înseamnă asigurarea accesului tuturor copiilor la informații despre sănătate. Statul trebuie să promoveze strategii pentru asistența medicală preventivă și pentru planificarea familială.

DREPTURILE LA DEZVOLTARE (articolele 7, 8, 14, 23, 28, 29, 31) se referă la asigurarea tuturor lucrurilor care îi ajută pe copii să se dezvolte pe deplin din punct de vedere fizic, mintal, spiritual și social. Aceste drepturi asigură copiilor tot ceea ce îi stimulează să crească de la an la an: familie, dragoste, mediu curat, biblioteci, locuri de joacă, povești, muzică și altele. Copiii au dreptul la distracție și odihnă, la participarea în activități culturale, la toate formele de educație – în școală și în afara școlii, la informare și la propria religie. Părinții, mama și tatăl, sunt principalii responsabili de asigurarea dezvoltării copilului, iar statul trebuie să-i ajute în această sarcină.

MAJORITATEA DREPTURILOR copilului au un caracter de **PROTECȚIE**. Convenția recunoaște nevoia copiilor de a fi protejați (articolele 9, 10, 11, 16, 19, 20, 21, 22, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40) față de împre-

jurările care le pot afecta dezvoltarea, cum ar fi discriminarea, abuzul și neglijarea. Drepturi la protecție specială au copiii aflați în situații foarte dificile, cum ar fi copiii în conflict cu legea, copiii refugiați, copiii cu dizabilități. Convenția cheamă la protecția copiilor împotriva exploatării prin muncă, a exploatării sexuale, vânzării, traficului și utilizării drogurilor. Convenția îi protejează pe copii de conflictele armate și de situațiile de urgență, provocate fie de conflictele între oameni, fie de dezastrele naturale.

DREPTURILE LA PARTICIPARE (articolele 12, 13, 15, 17) asigură copiilor un cuvânt de spus în ceea ce privește viețile lor. Copiii au dreptul să-și exprime părerile în toate problemele care îi privesc, să discute lucrurile pe care ei le cred importante, să caute și să primească informații de care au nevoie. Adulții trebuie să ia în considerare opiniile copiilor, ținând seama de vârsta și de gradul lor de maturitate. Aceste drepturi permit copiilor să joace un rol activ în cadrul comunității în care trăiesc și al societății în general.

Drepturile tale îți sunt date la naștere pentru totdeauna și nimeni nu ți le poate lua. Toate drepturile sunt importante în mod egal și nu există o ierarhie a lor. Împărțirea drepturilor în cele 4 grupuri este făcută doar pentru a te ajuta să le înțelegi mai bine. În viața reală, după cum te-ai convins și tu, drepturile sunt legate unele de altele, se influențează reciproc și nu pot fi separate. De exemplu, dreptul unui copil la nume și la cetățenie are o legătură directă cu drepturile lui la serviciile de sănătate și la educație. Dacă un copil nu are nume și nu are certificat de naștere, nu se poate înscrie la medic sau la școală.

A CUI ESTE RESPONSABILITATEA DE REALIZARE A DREPTURILOR COPILULUI?

Convenția privind Drepturile Copilului este deosebită, pentru că se referă și la responsabilitatea adulților și la responsabilitatea copiilor de a respecta drepturile copilului.

ARTICOLUL 4 din Convenție spune că guvernul este obligat să ia toate măsurile posibile pentru a asigura drepturile tale. Responsabilitatea de

asigurare a drepturilor unui copil le revine, în primul rând, părinților săi sau persoanei în grija căreia se află copilul. Ceilalți adulți din preajma copilului (profesorii, asistenții sociali, medicii și alții) de asemenea sunt responsabili de respectarea drepturilor copilului. Statul trebuie să adopte legi, să-i ajute pe părinții tăi, să creeze instituții și servicii pentru ca tu să te bucuri de toate drepturile din Convenție.

CUPRINS

CURRICULUM PENTRU DISCIPLINA OPȚIONALĂ „EDUCAȚIE PENTRU DREPTURILE OMULUI”, CLASELE I-IV

1. Argument	5
2. Competențe cheie/transversale	9
3. Repere conceptuale ale disciplinei.....	10
4. Administrarea disciplinei	14
5. Sugestii de conținuturi curriculare	16
6. Sugestii metodologice.....	18
7. Aspecte metodologice de evaluare	22
8. Referințe bibliografice	24

PROIECTE DIDACTICE PENTRU CLASELE I-II

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1. „CINE SUNT EU?”

1. Subiectul „Numele meu”	29
2. Subiectul „Identitatea mea”	32
3. Subiectul „Totul despre mine”	36
4. Subiectul „Asta-mi place”	41
5. Subiectul „Emoțiile mele”	45
6. Subiectul „Cum îmi gestionez emoțiile”	51
7. Subiectul „Eu, tu, fiecare”	56
8. Subiectul „Ce comunic despre mine”	62
9. Subiectul „Autoevaluare. Pașaportul meu”	69
10. Subiectul „Autoevaluare. Pașaportul clasei mele”	74

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2. „CINE SUNTEM NOI?”

1. Subiectul „Diferiți, dar egali”	77
2. Subiectul „Prejudecăți și stereotipuri”	81
3. Subiectul „Clasa mea”	84

4. Subiectul „Respect și responsabilitate”	87
5. Subiectul „Regulile clasei”	89
6. Subiectul „Familia mea”	92
7. Subiectul „Prietenii mei”	95
8. Subiectul „Comunicare și prietenii online”	98
9. Subiectul „Gestionarea experiențelor neplăcute”	101
10. Subiectul „E simplu să ne împăcăm”	104
11. Autoevaluare. Cartea de vizită.....	108

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3.

„COMUNITATE CU DREPTURI RESPECTATE”

1. Subiectul „Bazele responsabilității”	111
2. Subiectul „Responsabilitate pentru sine, pentru cineva sau ceva” ...	114
3. Subiectul „Școala e viață. Cât de ecologică este?”	116
4. Subiectul „Responsabilitatea elevilor într-o școală eco”	118
5. Subiectul „Asumarea responsabilității din alte poziții”	120

PROIECTE DIDACTICE PENTRU CLASELE III-IV

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1.

„DREPTURILE MELE, DREPTURILE TALE”

1. Subiectul „Nevoi și dorințe”	125
2. Subiectul „Nevoile diverselor grupuri”	130
3. Subiectul „Ce sunt drepturile copilului”	132
4. Subiectul „Care sunt drepturile copilului”	134
5. Subiectul „Suntem născuți liberi și egali în drepturi. Drepturi egale pentru fiecare”	137
6. Subiectul „Drepturile omului/copilului trăiesc”	139
7. Subiectul „Decizii bazate pe respectarea drepturilor”	142
8. Subiectul „Drepturi în conflict”	145
9. Subiectul „Locuri sigure, locuri nesigure”	155
10. Subiectul „Identificarea locurilor sigure în comunitate”	157
11. Subiectul „Comunitate online sigură”	159

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 2.
„TOȚI DIFERIȚI, TOȚI EGALI”

1. Subiectul „Mai multe puncte de vedere” (1)	162
„Mai multe puncte de vedere” (2).....	167
2. Subiectul „Limitele toleranței”	169
3. Subiectul „Pot? Aș putea? Abilitatea și dizabilitatea”	172
4. Subiectul „Recunoașterea discriminării”	174
5. Subiectul „Ne acceptăm unii pe alții”	178
6. Subiectul „Exploatarea prin muncă”	181
7. Subiectul „Ce este bullyingul?”	185
8. Subiectul „Cum să facem față bullyingului?”	190
9. Autoevaluare	193

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 3.
„AVEM O COMUNITATE SIGURĂ”

1. Subiectul „Școala mea sigură”	199
2. Subiectul „Dreptul la timp liber și recreere”	201
3. Subiectul „Terenul de joacă”	203
4. Subiectul „În strada mea”	205
5. Subiectul „Probleme în comunitate”	207
6. Subiectul „Schimbare prin implicare civică”	209

*Convenția cu privire la Drepturile Copiilor pe înțelesul tuturor.....*211

